

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne. — w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 504

Poznań, środa dnia 30 października 1929

Rok XXIV

Oliwa na wierzchu Silne napięcie w nastrojach politycznych

Marszałek Daszyński u p. Prezydenta — Min. Piłsudski u premiera Świtalskiego

Warszawa, 30. 10. (Tel. wł.) Dzisiaj w południe nastąpiło silne napięcie polityczne, spowodowane dwiema wizytami. O godz. 11,30 wyjechał na zamek marszałek Daszyński. Już dawniej mówiono o zamierzonej jego wizycie u Prezydenta. Fakt ten nastąpił dopiero dzisiaj. Konferencja trwała 1½ godziny. Drugą wizytą było przybycie Piłsudskiego do premiera Świtalskiego. Piłsudski przybył niespodziewanie do prezydium rady ministrów o godz. 1-szej i konferował z p. Świtalskim trzy kwadranse.

Obie te wizyty wywołały w kołach politycznych silne poruszenie. Mówiono o daleko idących konsekwencjach. Pojawiły się nawet pogłoski o rzekomej dymisji gabinetu, związane z wczorajszym posiedzeniem komitetu ekonomicznego ministrów, które to posiedzenie premier Świtalski opuścił. Ze sfer poinformowanych zaprzeczono wszelkim pogłoskom o kryzysie gabinetowym.

W Sejmie widać więcej postów, a to dzięki posiedzeniom „Piasta” i P. P. S.

„Deutsche Allg. Ztg.” o rozwoju Polski

Polska rozwija przemysł i handel — Uznanie dla armji polskiej

Berlin, 30. 10. (PAT). Deutsche Allg. Ztg. ogłosiła wczoraj drugi z rzędu artykuł o rozwoju Polski. Artykuł ten uderzający rzeczowem ujęciem podnosi energję, z jaką Polska zdołała w pierwszym 10-leciu swjej niepodległości przewyciężyć przesilenie gospodarczo-finansowe. Autor podkreśla z naciskiem dążności Polski w kierunku podniesienia rodzimego przemysłu i handlu. Rozbudowa portu gdyńskiego pomimo udziału kapitału zagranicznego, stanowi zasługujący ze wszech miar na uwagę samodzielny wysiłek Polski.

Omawiając następnie w związku z rozwojem Gdyni szeroko zakreślone plany przyszłego rozwoju przemysłu i handlu, autor stwierdza, że główną przeszkodą w realizacji tych szeroko

zakreślonych planów jest brak kapitałów.

Z niemińszem uznaniem wyraża się artykuł o stanie armji polskiej. Podkreślając jej patriotyczny nastrój dochodzi do konkluzji, że armja polska w razie potrzeby będzie poważnym przeciwnikiem.

Srodki gospodarcze i stan uzbrojenia dzisiejszej Polski — kończy artykuł — potwierdzają zapatrywanie, że samodzielność państwa młodego państwa polskiego jest zabezpieczona i że państwo polskie będzie w stanie przewyciężyć wewnętrzne i zewnętrzne wstrząśnienia. Dzięki temu dążeniu wszyscy liczyć się będą musieli z Polską jako mocarstwem w dalszym rozwoju stosunków na wschodzie europejskim.

W parlamencie angielskim

Stosunki z Sowietami będą wnowione

London, 30. 10. (AW). Wczoraj w godzinach popołudniowych zebrały się obie Izby parlamentu. Ukazanie się Snowdena, zastępującego obecnie premiera Mac Donalda na ławach rządowych, wywołało liczne owacje. Zgłoszono dużą ilość interpelacji.

Na zapytanie w sprawie ponownego nawiązania stosunków dyplomatycznych z Rosją sowiecką Henderson odpowiedział, iż protokół podpisany dnia 3 października wejdzie w najbliższym czasie pod obrady parlamentu, poczem po ewentualnem zatwierdzeniu go wznowienie stosunków dyplomatycznych z Rosją sowiecką wejdzie na tory realizacji. Na liczne interpelacje dotyczące kwestji zwal-

czania bezrobocia odpowiedział min. Thomas, który stwierdził, iż już w przyszłym tygodniu wejdzie pod obrady parlamentu opracowany przez niego szczegółowy plan zwalczania klęski bezrobocia.

London, 30. 10. (PAT). Odpowiadając Baldwinowi minister Snowden wywołał ogólną wesołość na wszystkich ławach, gdy zapominając, że mówi jako minister do posła z opozycji, zaczął polemizować z Baldwinem, tytułując go premierem. Spstrzegłszy swoją omyłkę dopiero, gdy cała izba wybuchła śmiechem, Snowden zaczął się sam tak serdecznie śmiać ze swego lapsusu, że na chwilę przerwał swoje przemówienie.

ljonów na budowę fabryki związków azotowych w Mościcach pod Tarnowem, 8 milionów na Gdynię, ale ani jednego grosza na budowę szkół! Prócz tego widzimy 11 milionów na odbudowę kraju i 16 milionów na pomoc z powodu klęsk żywiołowych. Resztę stanowią wydatki personalne i administracyjne - rzeczowe rozmaitych ministerstw.

Jakkolwiek co do wymienionych wyżej wydatków może zachodzić różnica zdań, — jak w szczególności co do tego, czy należało budować kosztowne gmachy ministerjalne, a nie przeznaczyć ani grosza na budowę szkół, — to jednak ostatecznie Sejm te wydatki zatwierdzi. Widać z nich, że rząd w okresie przedwyborczym nie chciał się z Sejmem dzielić zasługami, a spodziewał się, że po pomyślnym wyniku wyborów jakoś się to załatwi. Stało się inaczej i stąd — kłopot.

Kłopot ten dotyczy zwłaszcza szeregu głośnych wydatków, których Sejm prawdopodobnie nie zatwierdzi. Należy tutaj słynne 8 milionów funduszu dyspozycyjnego, wydane w okresie wyborczym, blisko 4 miliony funduszu dyspozycyjnego ministra spraw zagranicznych, 289.000 dla Polskiej Agencji Telegraficznej, przekroczenia t. zw. „innych wydatków” przez ministerstwo poczty i telegrafów o 350.000, oraz cały szereg wydatków, z których trudno będzie rządowi się wytłomaczyć.

Bierzemy przykład pierwszy z brzegu. Tak zwane „inne wydatki” województw i starostw wynosiły w budżecie 42.000 zł, a kredyt dodatkowy aż 506.300 zł, czyli 12 razy tyle, co budżet! Na co tyle pieniędzy użyto?

Jakkolwiek wypadnie ocena Sejmu, można już dzisiaj wyrazić zdziwienie z powodu pewności siebie, z jaką pp.

Bartel i Czechowicz, a za nimi cała prasa rządowa, twierdzili, że ani grosz z przekroczonych sum nie był użyty niewłaściwie. Oliwa wyszła na wierzchu! M. K.

W Francji

Przesilenie francuskie rozwija się powoli, ale jasno już wykazuje, że żadna inna większość w parlamencie poza tą która dotychczas rządziła, nie może się utworzyć.

Po obaleniu p. Brianda prezydent Doumergue powierzył misję utworzenia gabinetu p. Daladier, jako przewodniczącemu największego opozycyjnego stronnictwa radykalnego. P. Daladier chciał powołać gabinet lewicowy z udziałem socjalistów. Misja ta się nie udała, bo wejście do rządu socjalistów wywołało niepokój w centrum, bez którego poparcia żaden rząd we Francji powstać nie może, a pozostała partja socjalistyczna, wbrew opinji swego klubu, postanowiła odrzucić propozycję p. Daladier. Socjaliści francuscy są obecnie jedynymi „towarzyszami”, którzy boją się udziału w rządach. Kierują się z jednej strony doktryną, a z drugiej obawą przed komunistami, którzy wówczas nie mieliby konkurenta w uprawianiu demagogji wśród rzesz robotniczych.

Po rezygnacji p. Daladier logika arytmetyczna wymagałaby powierzenia misji utworzenia rządu socjalistom, jako drugiemu z kolei opozycyjnemu ugrupowaniu. Lecz misja ta jest dziś tem bardziej beznadziejna. Chociaż wielu socjalistów rwie się do władzy i nie może już wytrzymać w opozycji, choć p. Paul Boncour oświadczył, że gotów jest utworzyć rząd albo wyłącznie socjalistyczny, albo z udziałem radykałów, lecz wszyscy wiedzą, że byłby to gabinet czysto demonstracyjny, któryby upadł po 24 godzinach, nie tylko z powodu braku większości, ale z powodu programu gdzie obok skrajnych reform społecznych, znalazłyby się takie żądania, jak zmniejszenie budżetu wojskowego o miliard, lub zetatyzowanie handlu zbożem.

Siła ciężkości przesuwa się więc ku centrum. Zachodzi tylko pytanie, czy z obecnej większości będzie można usunąć grupę prawicową p. Marin i zastąpić ją radykałami, czy też większość pozostanie bez zmian. Zależać to będzie od radykałów, którzy przeważnie boją się wchodzić do rządów bez socjalistów i chcą urzeczywistnić program, na który już prawie centrum zgodzić się nie chce.

Rozwiązanie kryzysu dotyczy w pierwszym rzędzie polityki zagranicznej. Jeżeli poważnym czynnikiem będzie chodzilo o utrzymanie nietylko podstaw, ale i tempa obecnej polityki, wówczas potrzebne będzie poparcie radykałów, którzy w Reims oświadczyli się za „zblizeniem politycznym i gospodarczym z Niemcami”. Jeżeli pozostanie większość obecna, wówczas tempo polityki zagranicznej będzie musiało ulec zmianie.

W razie powrotu do władzy, p. Briand spotka się z temi samymi pytaniami, które zmusiły go do upadku. Czy ewakuacja Nadrenji uzależniona jest od skomercjalizowania części odškodowań niemieckich, czy też jest bezwarunkowa? I co znaczą rokowania o zagłębienie Saary? Sprawy te wywołują coraz większy niepokój, zwłaszcza po ujawnieniu oświadczenia, jakie złożył p. Poincaremu agent reparacyjny w Niemczech p. Parker Gilbert, który radził nie ewakuować Nadrenji przed otrzymaniem większej sumy od Rzeszy w drodze komercjalizacji. W przeciwnym razie — mówił p. Gilbert — Niemcy nic nie zapłacą. Gdyby nie było niepokoju na ten temat, p. Briand nie byłby obalony. Bez jasnego postawienia tych spraw rządzić Francją nie można — oto nauka z dotychczasowego przebiegu przesilenia.

Głośna sprawa przekroczeń budżetowych za okres 1927/28, o które toczy się między rządem a Sejmem proces przed Trybunałem Stanu wchodzi z zwołaniem sesji sejmowej w nową fazę. Jak wiadomo, Trybunał Stanu odroczył 29 czerwca r. b. swą decyzję aż do wydania przez Sejm „merytorycznej oceny” tych przekroczeń. W chwili ogłoszenia tej decyzji Trybunał Stanu nasuwało się pytanie, co się stanie, jeśli rząd nie zgłosi Sejmowi odnośnego przedłożenia: na jakiej podstawie rozpocznie Sejm badanie i ocenę przekroczeń? Jednak z bliższego zbadania decyzji Trybunału wynika, że Sejm może dokonać „merytorycznej oceny” przekroczeń budżetowych nawet bez wniosku rządowego na podstawie dostępnego sobie materiału, jakim w danym wypadku są akta sprawy b. ministra Czechowicza. To stanowisko Trybunału mogło być zaatakowane przez obrońców p. Czechowicza.

Wszelkie wątpliwości jednak na ten temat obecnie rozwiały się, gdyż rząd zgłosił do Sejmu kredyty dodatkowe wraz z zamknięciami rachunkowemi za dany okres. Wyjaśnia to sytuację w zupełności o tyle, że Sejm może od razu przystąpić do oceny przekroczeń budżetowych, nie czekając na akta Trybunału Stanu, które od czterech miesięcy „idą” z placu Krasińskich na ul. Wilejską i jakoś „dość” nie mogą.

Suche kolumny cyfr zamknęć rachunkowych temu, kto umie z nich czytać, tłumaczą jasno dzieje rządów pomajowych, a w szczególności oporne stanowisko rządu co do przedłożenia tych kredytów Sejmowi, artykuły o „Dnie oka” i „Gasnącym świetle”, zakłopotanie i zażenowanie posłów z BB. itd. Dużo mówią te cyfry!

Ogólna suma przekroczeń wynosi 562 miliony złotych i rozkłada się na wszystkie części budżetu z wyjątkiem jedynie Sejmu i Senatu, które nie tylko nie przekroczyły swego budżetu, ale nawet zaoszczędziły 362 tysiące złotych. Najwięcej, bo 212 milionów wynoszą przekroczenia w budżecie ministerstwa spraw wojskowych, 77 milionów w ministerstwie reform rolnych, 40 milionów w rentach inwalidzkich, po 30 milionów w budżetach ministerstw: spraw wewnętrznych, wyznań i oświecenia i robót publicznych.

Największe pozycje stanowią: powiększenie wojskowych zasobów mobilizacyjnych o 93 miliony i podniesienie kapitału zakładowego Banku Rolnego o 75 milionów. Są to wydatki pożyteczne, ale dlaczego rząd dokonał ich bez zgody Sejmu? Argument o koniecznej szybkości stosowanej do robót budowlanych, tutaj nie może mieć miejsca.

W toku dyskusji na temat tych przekroczeń, ze strony przyjaciół rządu sympano argumentami, jakoby to były przeważnie wydatki inwestycyjno - budowlane. To samo wrażenie odnosiło się z pisma p. Piłsudskiego do sędziego śledczego i zeznań jego przed Trybunałem Stanu. Naprawdę jest nieco inaczej. Wydatki budowlane wynoszą zaledwie 54 miliony czyli mniej niż 10 proc. całej sumy przekroczeń. Jest w tem 16 milionów na budynki wojskowe, 14 mi-

Konkordat pruski

W stosunku do bulli „circumscriptione De salute animarum” z r. 1821 która przestała obowiązywać z powstaniem republiki niemieckiej, tegoroczny Konkordat pruski, ratyfikowany i ogłoszony 13-go sierpnia, jest w treści swej nieco obszerniejszy i dla Stolicy Apostolskiej korzystniejszy.

Nasamprzód jest już sama forma Konkordatu uroczystsza, bo zawarto go nie w postaci bulli, lecz, mimo zastrzeżenia ministerjum pruskiego, by w niemieckim brzmieniu Konkordat nazwano układem (Vertrag), jako uroczystą konwencję, czyli Konkordat w pełnym znaczeniu.

Ale daleko brzemiennejszy — rozumie się na tle nader dla Kościoła ciężkich warunków — jest jego treść. Gdy w bulli „De salute animarum” obydwie strony ograniczyły się załadowo do wykreślenia granic dawnych diecezji, uregulowania dotacji biskupstw i w pewnej mierze kleru, zorganizowania kapituł i wreszcie sposobu nominacji biskupów i kanoników, w sposób dla monarchii Hohenzollernów nader korzystny, to obecny Konkordat zwiększa najpierw liczbę archidiecezji i diecezji, a następnie przywraca Stolicy Apostolskiej przeważający wpływ na obsadę biskupstw (art. 2 i art. 6).

Organizacja kościelna w Pruszech przedstawia się więc obecnie następująco. Do starej metropolii kolońskiej dochodzi świeżo utworzona archidiecezja paderbornska i archidiecezja wrocławska. Równocześnie wskrzesza się biskupstwo akwizgrańskie (utworzone za Napoleona I. i zniesione 1821 r.) i tworzy nowe biskupstwo w Berlinie i pralaturę nullius w Pile. Poza diecezję monasterską i trewirską, które ze względu na swoje prastare tradycje powstały bezpośrednio poddane Rzymowi (Trewir był ongi arcybiskupstwem i metropolią Belgii, a Monaster, zasłużony w czasie walk reformacyjnych, ma kwitnący wydział teologiczny na uniwersytecie) wszystkie diecezje podlegają trzem archidiecezjom. Metropolii wrocławskiej podlegają więc — co nas najwięcej interesuje — oprócz biskupstwa berlińskiego, także pralatura w Pile i — dotychczas niezależne biskupstwo wamińskie.

Zupełnie oryginalny i w dziejach Konkordatu nieznan, choć pokrewny t. zw. amerykańskiemu listom biskupim, jest sposób nominacji biskupów ordynariuszów. Otóż po śmierci dotychczasowego ordynariusza ustawia dana kapituła razem z honorowymi kanonikami liczbowo nieograniczoną listę kandydatów, z której Papież wybiera trzech i odsyła kapitułę do wyboru. Papieżowi wolno oczywiście także swego kandydata, na liście niepostawionego, między owymi trzema umieścić. Bliższy wybór ordynariusza uskutecznia kapituła, przyczem przed ostateczną nominacją przez Rzym rząd ma tylko prawo zgłoszenia zastrzeżeń natury politycznej — do danego kandydata.

Dostojęstwa w kapitule rozdziela zasadniczo papież, kanonikaty zaś biskup na przemian w uzgodnieniu z kapitułą lub też tylko po wysłuchaniu jej opinii. Wikaryjaty katedralne zaś w myśl prawa powszechnego, tylko po wysłuchaniu opinii kapituły (art. 8).

Kwestję dotacji ustalono w wysokości 2 800 000 marek na diecezję (art. 4). Do tego dochodzi sprawa mianowania profesorów uniwersytetów na wydziale teologii katolickiej, uregulowana w ten sposób, że bez zgody ordynariusza nikt nie może otrzymać odnośnej katedry (art. 12). Z t. zw. ustawodawstwa mającego pozostać tylko — podobnie jak w bawarskim Konkordacie — przepisy o sposobie wyszkolenia kleryków, natomiast usunięto najważniejszą ówczesną zdobycz państwową. W sprawie więc nominacji kanoników i profesorów seminaryjnych, ograniczono państwo tylko do zastrzeżeń natury politycznej. O nominacji proboszczów natomiast donosi władza duchowna państwu dopiero po dokonaniu fakcie (art. 10).

W ten sposób potwierdzono także w wielu szczegółach zasadniczą wolność Kościoła, zagwarantowaną mu — jak we wszystkich zresztą Konkordatach — już we wstępnym artykule układu.

Do tych dla Stolicy Apostolskiej nader pozytywnych rezultatów należy wszakże dodać i słabe strony Konkordatu. Nie reguluje on kwestji małżeńskiej, uwzględnionej zresztą tylko we włoskim i litewskim Konkordacie. Pomija sprawy sądownictwa kościelnego i dotychczasowych przywilejów Kościoła i duchowieństwa. Pozostaje nietknięty dotychczasowy stan rzeczy w sprawie wojska. Ale co najważniejsze: Wbrew

pierwotnym zamiarom ani jednym słowem nie poruszono sprawy szkolnej.

Dodatkowo do tekstu Konkordatu włączona wymiana not między Nuncjuszem Pacellim, a prezesem rady ministrów dr. Braunem tłumaczy poniekąd dlaczego: Otóż rząd pruski nie chciał uprzedać tekstu ustawy szkolnej, która ma wyjść jako ustawa dla całej Rzeszy. Wobec tego utrzymało się zasadnicze zastrzeżenie Nuncjusza, że Stolica św. uważa sprawę szkolną za integralną część wszelkich Konkordatów i — czego należy się spodziewać — w swoim czasie do tej sprawy jeszcze powróci.

Ale istotny powód tego pominięcia leży głębiej i rzuca jaskrawe światło na wewnętrzne stosunki pruskie. Minister Braun sam przyznaje w oficjalnym piśmie, że Konkordat był dla uspokojenia stosunków na tle religijnym bardzo pożądanym, inaczej bowiem nie byłby go kontrasygnował socjalistyczny prezes rady ministrów. Ale o sprawę szkolną mógł się on całkowicie bić.

Istotnie, niebezpieczeństwo było nie małe i to — nie tylko ze względu na sprawę szkolną. Z enuncjacji ks. pralata Kaasa, prezesa frakcji centrowej wiemy, że rząd zamierzał pierwotnie mieć daleko skromniejszy zakres układu. A z publicystyki niemieckiej nie zapomnieliśmy, jaką burzę protestów wywołali protestanci, by nie dopuszczać do Konkordatu z Rzymem, dopóki nie nastąpi generalny układ z wyznaniem ewangelickim. Nie chciano zwłaszcza dopuścić, by Berlin stał się stolicą biskupa katolickiego. Sam Stresemann stał w szeregu bojowników protestanckich.

Prymas Polski a harcerstwo

W świeżo wydanym n-rze 3 kwartalnika „Strażnica Harcerska”, od samego początku męźnie występującego w szranki o narodowy i katolicki charakter harcerstwa polskiego, został opublikowany list ks. Kard. Prymasa Hłonda, który poniżej przytaczamy w całości. List ten brzmi:

Drogi Harcerzu Polskii!

Byłeś dotąd radością i dumą społeczeństwa, boś był jedynym z najprawdziwszych wyrazów niesfalszowanej duszy polskiej. Umiłowałeś Naród miłością gotową do każdej służby i ofiary, szanowałeś jego przeszłość, czciłś jego świętości, żyłś dla jego potęgi i szczęścia. Podbijałś wszystkich ujmującym blaskiem swej pięknej duszy, porywając aureolą serdecznej wiary, naturalną swobodą i szczerością swej podstawy. Nie wdawałś się w spory, nikomu się nie narzucałś, ale zarazem szanowałś siebie i chciałś być sobą wszędzie i zawsze. Byłś Polakiem w Polsce i zagranicą. Byłś katolikiem i jako Polak i jako Harcerz, katolikiem w codziennych obowiązkach życiowych, w drużynie i w obozie. To stanowiło twą chlubę i urok.

Dzisiaj troskam się o ciebie. Lękam się o twoje katolickie prawa w harcerskich szeregach i obawiam się, by cię nie pokłócono z innymi. Bo podobno dla harcerstwa masz się wyrzec

Jeśli więc doszło do porozumienia i ostatecznie sejm przyjął Konkordat w krótszym nawet terminie, aniżeli rząd mu wyznaczył, to niewątpliwie świadczy to o sile moralnej, jaką frakcja centrowa posiada w sejmie pruskim i o zięczności Nuncjusza Pacelliego, który umiał uzyskać, prawie że maksimum żądań Kościoła katolickiego.

Wobec faktu, że Konkordat powyższy ustala granice Prus, jako granice odnośnych diecezji, warto przy tej sposobności przypomnieć, że granice niemieckich diecezji przesunęły się skutkiem tego znowu na wschód. Oprócz pralatury nullius w Pile odpadną powiaty międzyrzecki i wschowski na rzecz diecezji berlińskiej wzgl. wrocławskiej. Warmja, która po uniezależnieniu się od archidiecezji ryskiej (w początku 16-go wieku) grawitowała do Polski, wchodzi w skład archidiecezji wrocławskiej, która — jako diecezja jeszcze w 15-tym wieku należała, faktycznie do prowincji gnieźnieńskiej.

Przesunięcia te nie są pierwsze w historii. Oprócz Wrocławia należała kiedyś do gnieźnieńskiej prowincji także Kolobrzeg i żywońskie od niego biskupstwo kamińskie (wolińskie) i lubuskie Biskupstwa te — zamarły skutkiem reformacji zupełnie, od wpływów polskich zaś odsunęły się jeszcze wcześniej. W Konkordacie nie pozostało po nich ani śladu, tak jak nie pozostało go też w nomenklaturze biskupów in partibus infidelium. W obecnym Konkordacie pruskim w niczem nie wyraża się też fakt, że w państwie pruskim żyje jeszcze około 700 tysięcy Polaków, którzy powinni mieć zagwarantowane choćby tylko prawa językowe.

Ks. dr. A. Kubik.

swobody religijnej i prawa do swych wierzeń i do swej modlitwy. Podobno praktyka wiary ma być wzbroniona jako grzech przeciw duchowi harcerskiemu, a głębsze przekonanie katolickie stanowić ma dowód twej harcerskiej niezdatności. Podobno idea harcerska stanie w poprzek myśli Chrystusowej, a ty, drogi Harcerzu, będziesz musiał wybierać między ideałem ewangelicznym a ideałem harcerską, między etyką katolicką a nową zasadą skautowską, między dzisiejszym poziomem polskiego ducha harcerskiego a harcerstwem sprowadzonym do antykościelnych hasel masonskich.

Wiem, że gdy pustym, zwodniczym frazesem przemówi do ciebie pokusa, nie znieprawisz się ani fałszem, ani słabością. Wierzę, że w każdej rozterce wewnętrznej szukać będziesz rozwiązania wątpliwości w swem katolickim sumieniu Polaka. Napór laicyzmu na twe drużyny wzmocni ich ducha i zbliży je jeszcze więcej do Kościoła. A gdyby ci nawet ostateczność zarzucono, dowiedziesz, że Harcerstwo Katolickie ani w szlachetności, ani w tężyznie, ani w służbie dla Narodu nikomu nie ustąpi.

Na te harce serdeczne czule ci błogosławię.

Poznań, dn. 21 października 1929
† August Kard Hłond
Prymas Polski.

Po zamachu na księcia Humberta

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Paryż, w październiku.

Nieudany zamach na włoskiego następcę tronu, ks. Humberta w Brukseli, wywołał we Francji ogólne i głębokie oburzenie. Fernando di Rosa bowiem, który zbrodniczą ręką chciał pozbawić życia narzeczonego belgijskiej księżniczki Marji Józefiny, zamieszkiwał od dwóch lat w Paryżu.

Zmuszony opuścić Włochy z powodu swych opinii, di Rosa przedostał się zapomocą nart poprzez Alpy do Francji i udał się do Paryża. Ponieważ zaś w Turynie zapisany był w swoim czasie na tamtejszym uniwersytecie, przeto po zainstalowaniu się w Paryżu, starał się dostać do Sorbony. Jednakowoż zapisany nie został.

Jeżeli jednak nie uczęszczał na żadne wykłady uniwersyteckie, to natomiast stał się pilnym słuchaczem zebrań antyfaszystowskich. Akcja antyfaszystowa na paryskim gruncie nie ustaje. Staje się ona nawet coraz bardziej anarchistyczną. Perjodyczne zamachy, dokonywane na ziomkach, jak zeszłego roku jeszcze na hr. Nardinim, wicekonsulu włoskim, świadczą jak jest jej duch i w takim

wiem, którą we Włoszech zniszczył Mussolini, była i jest największym jego wrogiem.

Jednakowoż akcja antyfaszystowska zagranicą, t. j. pomiędzy emigracją już obecnie nie rozwija się. Pozostaje na punkcie martwym. Chcąc zeń zejść, potrzebuje rozgłosu za jakąkolwiek cenę. Tem się tłumaczy zamach, którego na szczęście nie padł ofiarą młody następcą tronu.

Fernando di Rosa w kilkakrotnych zeznaniach podkreślił, iż działał z własnej inicjatywy i że nie posiadała współników. Kwestja ta jednak przedstawia się zdaje się zupełnie inaczej. Di Rosa fachu żadnego nie miał, a jego znajomi i przyjaciele należeli wszyscy do t. zw. „koncentracji antyfaszystowskiej”, grupującej się dookoła dziennika „La Liberta”. W jego lokalu mieści się także „Klub Matteotiego”, inaczej mówiąc jest on siedzibą całej akcji, skierowanej na gruncie paryskim przeciwko rządowi Mussoliniego.

Fernando di Rosa w lokalu tym nie tylko znajdował przytułek, pomoc materialną, ale również odychał atmosferą zawiści i nienawiści. Zapalczywość młodego b. studenta i jego porywczość tendencyjnie kultywowano. Di Rosa okazał się nabytkiem dla spiskujących niezmiernie cennym, gdyż gotowym na wszystko. Kiedy zdarzyła się pożądana sposobność, nie doszły zbrodniarz, znalazł wszystko, co było potrzebne na drogę.

Di Rosa może wypierać się przynależenia do koncentracji antyfaszystowskiej; ale trudno mu będzie zaprzeczyć, że zna dobrze p. Naldi, naczelny redaktor tejże „La Liberta” z którym go w ostatnich czasach często spotykano w Paryżu, jak również z szeregiem innych antyfaszystów.

Rezultat haniebnego czynu di Rosa jest dla antyfaszystów wprost przeciwny, niż ten, któregoby się spodziewali. Nie dość, że młody następcą tronu Włoch stał się w ten sposób niezmiernie w całej Belgii popularnym, ale w dodatku i na gruncie paryskim zamach ten odbił się bardzo znamieniem echem. W przeciągu trzech dni po jego dokonaniu aż 300 Włochów, zamieszkujących Paryż, zapisało się do „Fascio”.

Opinia francuska, jakkolwiek oczywiście za tego rodzaju działalność antyfaszystowską odpowiedzialną nie jest, oplakuje żywo ten wypadek, gdyż nie przyczyni się on do zaciśnienia stosunków francusko-włoskich. Nie potrzeba dodawać, że nad tem właśnie pracują antyfaszyści, nadużywając prawo przytułku, jakie znajdują we Francji. Dlatego też, ze wszystkich stron podnoszą się głosy, aby ruch ten uległ surowej kontroli.

I. Briares.

Żałobna akademja

ku uczczeniu poległych bohaterów

Staraniem okręgu I. Związku Tow. Uczestników Powstania Wlkp. 1918/19 odbędzie się ku uczczeniu poległych i zmarłych uczestników powstania wielkop. dnia 1 listopada (Wszystkich Świętych) o godzinie 12 w południe żałobna Akademja w Studjo Radja Poznańskiego, zaś po południu o godz. 5 na cmentarzu farnym przy ul. Bukowskiej uroczyste kazanie przy krzyżu pamiątkowym Powstania Wielkop. Nazajutrz, w Dzień Zaduszny o godz. 9 rano współdział w parafjalnym nabożeństwie żałobnym w kolegiacie farnej.

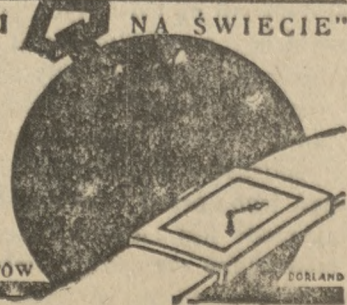
W związku z tem odbędzie się w niedzielę, 3 listopada kwesta uliczna na rzecz wdów i sierot po uczestnikach powstania wielkopolskiego.

Spodziewać się należy, że patriotyczne obywatelstwo naszego miasta weźmie w tych manifestacyjnych uroczystościach, wydatny, jak najliczniejszy udział.

• NAJŁADNIEJSZE ZEGARKI NA ŚWIECIE •

TAVANNES
WATCH CO.

W PIĘKNYCH SKLEPACH BIŻUTERJI I KLEJNOTÓW

Daladier zrzekł się misji tworzenia rządu

Najwięcej szans utworzenia gabinetu ma Briand

Paryż, 30. 10. (Radjo wł.) Dzisiejsze pisma poranne rozpisyją się szeroko o przesileniu rządowym i nieudanej misji Daladiera utworzenia nowego gabinetu. Najwięcej szans utworzenia nowego rządu ma obecnie Briand który starałby się złożyć rząd koncentracyjny, wprowadzając doń Duranda, Tardieu, Cherona, Maginota i Laurenta.

Paryż, 30. 10. (Radjo wł.) Daladier

Briand u Prezydenta Republiki

Paryż, 30. 10. (Radjo wł.) Daladier dzisiaj o 9 rano złożył oficjalnie Prezydentowi Republiki misję utwo-

otrzymawszy odmowną odpowiedź od socjalistów, zabiegał zrazu w dalszym ciągu o utworzenie lewicowego gabinetu, zasięgając rady u Brianda, który podsuwał mu projekt zwrócenia się do partji republikańskiej. Daladier odrzucił ten projekt, poczem w nocy o godz. 2-iej zrzekł się ostatecznie, po rozmowie z towarzyszami partyjnymi, misji tworzenia rządu.

zenia gabinetu. Prezydent bezpośrednio potem zaprosił do siebie Brianda.

Stronictwa wobec przesilenia

Paryż, 29. 10. (PAT). Decyzja Rady Narodowej stronictwa socjalistycznego, odrzucająca udział w rządzie, wywołała wielkie zdziwienie w środowiskach politycznych.

Liczne grupy poselskie zebrały się na narady i wydały komunikaty. Grupa lewych republikanów wypowiedziała się w zasadzie za udziałem w gabinecie koncentracyjnym.

Grupa deputowanych centrowych, która dawała stale swe poparcie rządowi Poincarégo i która głosowała w dniu 22 bm. przeciwko gabinetowi Brianda, wobec jego odmowy udzielenia wyjaśnień w kwestji ewakuacji Nadrenji itd., oświadczyła, że poprze tylko taki rząd, który jasno postawi kwestję swego stanowiska wobec tych zagadnień. Niezależni lewicowi, lewica socjalna i radykalna oraz lewi radykałowie, którzy również głosowali przeciwko gabinetowi Brianda, postanowili powstrzymać się w decyzji głosowania przeciwko wszelkiemu rządowi, któryby stanął przed parlamentem bez udzielenia wyjaśnień co do umów, zawartych w Hadze, zastosowania

planu Younga, ewakuacji Nadrenji oraz kwestji Saary. Związek demokratyczny, stanowiący poważny odłam dotychczasowej większości, ogłosił rezolucję, na mocy której wykreślony zostanie ze stronictwa każdy członek, który głosem swoim lub powstrzymaniem się od głosowania okazałby poparcie gabinetowi, ukonstytuowanemu przy udziale lub przy poparciu stronictwa socjalistycznego.

Ogólna uwaga zwrócona jest obecnie na grupę socjalistyczną, która odbyła kilka posiedzeń po zakończeniu obrad rady narodowej stronictwa. Pewna część posłów, należących do grupy socjalistycznej, wypowiedziała się za rozpuszczeniem stronictwa i uformowaniem grupy pracy, co w rodzaju angielskich labourystów. Choćby decyzja ta nie jest ostateczna, wywołała ona wielkie wrażenie w kulisach Izby, gdzie obliczają, że ten nowy odłam stronictwa socjalistycznego mógłby ugrupować blisko 60 posłów, gotowych przyjąć udział w koncentracyjnym lewicowym gabinecie.

Rządy „sanacji” w Sosnowcu

Oslawiony Marczyński doprowadził gospodarke miasta do ruin

Warszawa, 30. 10. (Tel. wł.) W Sosnowcu odbyło się posiedzenie rady miejskiej z powodu ustąpienia dr. Marczyńskiego z prezydentury Rada miejska stwierdziła, że gospodarka Marczyńskiego doprowadziła do tego, że zaległości nieopłaconych rat amortyzacyjnych na dzień 10 października wynosiły 1 722

tys. zł. niespłacone rachunki 376 tys. zł. pobrane a nieprzekazane podatki państwowego zakładu ubezpieczeń i Kasy Chorych 500 tys. zł. przyczem zakłady ubezpieczeń grożą konsekwencjami. Dr. Marczyński był wybitnym „sanatorem” (w)

Posel Rauscher przyjedzie do Łodzi

Łódź, 30. 10. (AW). Na reprezentacyjnym śniadaniu, wydanym przez konsula Rzeszy, konsul niemiecki w Łodzi p. Luckwald zapowiedział przyjazd do Łodzi, posła i ministra pełnomocnego dr. Rauschera. W związku z ewentualnym zawarciem umowy handlowej z Niemcami, Łódź zainteresowana jest przede wszystkim wysokością cel na barwniki. Poza tem szczególnie zainteresowany jest przemysł pończoszniczy, dla którego zawarcie traktatu będzie poważnym ciosem.

Łotwa pośredniczką między Litwą i Polską

Warszawa, 30. 10. (Tel. wł.) — Z Rygi nadchodzi wiadomość, że wedle nieoficjalnych informacji rząd litewski zgadza się wzajemnie za pewne ustępstwa ze strony Łotwy poddać rewizji swoje dotychczasowe stanowisko wobec kolei Libawa — Romny na odcinku Wilno — Libawa. Według projektu rządu kowieńskiego rozpoczęcie rokowań z Polską w tej sprawie ma nastąpić z inicjatywy i za pośrednictwem Łotwy. Rząd kowieński zamierza jednocześnie wznowić rokowania z Polską w sprawie tranzytu i komunikacji. (w)

O spłatę długów przedwojennych

Wiedeń, 30. 10. (PAT). „N. Freie Presse” donosi z Paryża, że konferencja dla długów przedwojennych zbiegła się w połowie listopada. W sprawie rent papierowych zaproponowały państwa wierzycielskie zaciągnąć pożyczki. Pożyczki te spłaciłyby państwa dłużnicze, a więc w pierwszej linii Węgry, a następnie Rumunja, Polska i Jugosławia. Węgry mają deficyt renty papierowej na 1 i pół miljarda koron w zlocie. Polska 750

miljonów koron w zlocie, Rumunja 700 milionów koron w zlocie, Jugosławia 52 miliony koron w zlocie. Aby ułatwić państwu dłużniczemu spłacenie pożyczki planowane jest rozłożenie ciężaru na dłuższy szereg lat. Austria nie poniosłaby żadnego obciążenia, lecz przeciwnie będzie miała prawo do żądania 250 milionów koron w zlocie.

Wojna domowa w Chinach

Łondyn, 30. 10. (AW). Wojska rządu nankińskiego rozpoczynają ofensywę przeciwko Fengowi pod osobistym dowództwem Czang-Kaj-Szeka, który wyruszył na chińskiej kanonierce w kierunku Hankou. Równocześnie zarządzone wysłanie wielkich transportów wojsk w kierunku Hankou. Czang-Kaj-Szek wydał odezwę, w której stwierdza, iż zamierzał wprawdzie zlikwidować spór z Feng-Ju-Sjangiem na drodze pokojowej, jednak obecnie zatarg ten zlikwidować można jedynie z bronią w ręku. W odezwie swej Czang-Kaj-Szek wskazuje, iż przeciwko rządowi nankińskiemu zjednoczyły się grupy feodalów północy z komunistami.

Obrady komitetu ekonomicznego

Warszawa, 30. 10. (AW.). Wczorajsze posiedzenie komitetu ekonomicznego Rady Mi. istrów trwało do 12-iej w nocy. Obradom przewodniczył początkowo premier Świtalski, który jednak z powodu niedyspozycji przekazał przewodnictwo p. min. Składkowskiemu. Narady poświęcone były zaradnieniom, związanym z obecną sytuacją w rolnictwie, przede wszystkim zaś kwestjom premij wywozowych. Uchwały podjęte w tej sprawie, zaakceptowane przez premiera ogłoszone będą dzisiaj.

Min. Matuszewski wygłosił expose

Warszawa, 30. 10. (AW.). Kierownik min. skarbu pułk. Matuszewski wygłosił ma w Sejmie dłuższe ex-

pose, w którym przedstawi całokształt polityki gospodarczej i finansowej państwa. Odpowiednie wydziały min. skarbu dostarczyły już min. Matuszewskiemu materiały, potrzebnego do opracowania expose.

Posiedzenia klubowe

Warszawa, 30. 10. (AW.). Dziś odbędą się posiedzenia pełnych klubów wposelskich i senackich Piasta, P. P. S. i Str. Chł. Na porządku dziennym kwestja stosunku do rządu. W pewnych kołach poselskich twierdzą, że wniosek o votum nieufności postawiony zostanie po pierwszym czytaniu preliminarza budżetowego na rok 1930.

Bezowocne wybory do Rady miejskiej

Warszawa, 30. 10. (Tel. wł.) — Wczoraj odbyło się w Lublinie czwarte posiedzenie nowo obranej rady miejskiej. Czterokrotne wybory nie doprowadziły do rezultatu, wskutek tego władze miejskie nie zostały wybrane. W tej sytuacji jest tendencja u władz wojewódzkich do rozwiązania rady miejskiej i nominacji komisarza. (w)

Posel Byrka dyrektorem Izby Przem.-Handlowej

Warszawa, 30. 10. (AW). Dyrektorem naczelnym lwowskiej Izby Przemysłowo-Handlowej ma zostać poseł sejmowy i były wiceminister skarbu p. Byrka.

Nowe konsulaty

Warszawa, 30. 10. (AW.). W budżecie Min. Spraw Zagranicznych przewidziane jest utworzenie konsulatu w Tuluzie dla opieki nad polskimi robotnikami rolnymi we Francji oraz w Chaborowsku w Rosji.

Posiedzenie Rady Ministrów

Warszawa, 30. 10. (AW). Posiedzenie Rady Ministrów odbędzie się według wiadomości Agencji Wschodniej, w środę, 30 b. m. popołudniu lub w czwartek, 31 b. m. przedpołudniem, przed posiedzeniem Sejmu. Na posiedzeniu tem mają być omawiane sprawy związane z sesją Sejmu. W naradach weźmie prawdopodobnie udział min. Piłsudski.

Referendum w Berlinie

Berlin, 30. 10. (Radjo wł.) Dotychczas w Berlinie (Grossberlin) złożono 242.713 podpisów na referendum, tj. 7,66 procent ogółu uprawnionych (3.157.626).

Wizyta króla w Watykanie

Rzym, 30. 10. (Radjo wł.). Pisma donoszą, że uroczysta wizyta króla włoskiego w Watykanie nastąpi dnia 12 listopada. W styczniu papież ma rewizytować parę królewską w willi Savoya.

Udrzał utworzy nowy gabinet

Praga, 30. 10. (AW). Kwestja utworzenia nowego rządu dopiero za kilka dni stanie się aktualną. Ogólnie sądzą, że na czele nowego gabinetu stanie ponownie Udrzał. O ile socjaliści przystąpią do koalicji rządowej, na zastępcę premiera powołany zostanie socjalista.

Śmierć pod kołami parowozu

Warszawa, 28. 10. (Tel. wł.) Na stacji Wesola pod Rembertowem mieszkańcy Rembertowa — Goździk ze swoją 20-letnią córką wpadli pod parowóz w chwili, gdy przechodzili przez tor kolejowy. Oboje ponieśli śmierć natychmiastową. (w)

Redaktor „sanacyjnego” pisma niszczy weksle

Sąd grodzki 16-go okręgu w Warszawie rozpatrywał onegdaj sprawę dr. Stanisława Vincenza, redaktora sanacyjnego czasopisma „Droga”. Oskarżenie prokuratorskie zarzucało... zniszczenie weksli. Wina została doowiedziona. Vincenza skazano na jeden miesiąc więzienia.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,90 1/4 zł, w Gdańsku na Warszawie 8,90 zł.

Kurs mark niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 212,95 zł, gotówką — 212,53 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 173,60 zł, gotówką — 173,25 zł

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 30 października 1929.
Nastroj giełdy dzisiejszej pozostał jeszcze bez zmiany. Zauważono jednakże brak materiału w niektórych papierach.
Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych chętnie nabywano 5 proc. poz. konwers. po 50 proc. poz. inwestycyjną po 117,— i 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie po 40,75 proc. Lekka zniżka doznały 8 proc. listy dolarowe ziemskie, które dziś oddawano po 91 proc. (przy dew. 8,90). Mniejszą ilość 6 proc. listów żytnich handlowano po 23,50 i premj. dolarowych po 64,—
Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Bank Polski 162,— i robiono transakcje Herzfeldem po 44,—. Dopytowano się o R. Maya po 95,— bez od dawców.

W sobotę, dnia 2 listopada r. b. Giełda Pieniężna jest nieczynna z powodu zaduszek i poprzedzającego dnia Wszystkich Świętych.

Cedula urzędowa z 30 października 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału)
5% Pożyczka konwersyjna 50% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 91% O.
4% listy zastaw. tonw Pozn. Ziem. Kred. 40,75% P.

(Kurs w złotych)
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 117,— P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em 162,— P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Herzfeld - Viktorius I em. zł. 44,— +
Tendencja: Bez zmiany.

Giełda warszawska

dnia 30 października 1929 r.
Waluty Gotówka
Dol. St. Zjedn. tr. 8,90 1/4 sp. 8,92 1/4 kup. 8,88 1/4

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,74	125,05	124,44
Nowy Jork	308,85 3/4	308,91 3/4	308,87 1/4
Paryż	335,13	335,22	335,04
Praga	026,41	026,47	026,35
Szwajcaria	172,76	173,19	172,33
Sztokholm	239,52	240,12	238,92
Wiedeń	125,35	125,66	125,04

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest.	000,00	117,75	117,00
5% poz. prem. dol.	065,00	164,75	065,00
5% poz. konw.	000,00	000,00	050,50
6% poz. dol.	000,00	000,00	081,00

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	070,00—118,00
Bank Polski	000,00—163,50
Bank Zachodni	000,00—070,50
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Elektrownia w Dabr.	000,00—085,00
Sila i Swiadc.	010,00—116,00
Firley	000,00—051,00
Lilpop	000,00—027,00
Starachowice	000,00—021,50
Zieleniewski	000,00—061,50

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg
reszta za 100 kg
Berlin, dnia 30 października 1929

Pszenica march. od st. zał.	227,00—228,00
76-77 kg. przeciętn. jakości	227,00—228,00
Tendencja stała.	
Pszenica march. od st. zał.	237,00—239,00
85 kg. przeciętn. jakości	237,00—239,00
Tendencja stała.	
Zyto march. od st. zał.	170,00—174,50
72 kg. przeciętn. jakości	170,00—174,50
Tendencja spokojna.	
Owies march. od st. zał.	162,00—172,00
Tenden. ja słabsza.	
Jęczmień browarny	194,00—213,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień Pastewny i przemysłowy	172,00—188,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	197,00—198,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	27,50—33,00
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	23,00—26,00
Tendencja ledwc utrzymana.	
Isapa pszenna	11,00—11,50
Tendencja spokojna.	
Isapa żytnia	9,25—9,75
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	35,00—40,00
Groch dr. jad.	26,00—31,00
Groch pastewny	21,00—22,00
Makuch rzepakowy	18,50—19,00
Makuch lniany	23,80—24,00
Wytłoki suszone	09,80—10,00
Srót Soja	18,80—18,90
Platki ziemniaczane	15,00—15,50
Ogólna tendencja niejednolita.	

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 30 października 1929.
Wyplaty na Warszawę: 46,75 46,975
Noty wielkie: 46,675 47,075

Państwowy Medal Złoty
otrzymała na P. W. K.
Kujawska Wytwórnia Win
H. Makowski, Kruszwica.
(Monitor Polski Nr. 241-18. X. 929 r.)

Każdy może się wzbogacić,

kto zakupi LOS I-ej Klasy w największej i najszczęśliwszej Kolekturze Loterii Państwowej

„Nadzieja”, Lwów, Sykstuska 6.

Główna wygrana wynosi

750.000 złotych.

Ponadto wygrane po Zł 350.000, 250.000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000, 5.000 i t. d. i t. d. na ogólną sumę

30.000.000 złotych.

CO DRUGI LOS WYGRYWA!

Ciągnięcie I-ej klasy już 14 i 15 n. m.!

Ceny losów:

Cwiartka Zł 10.— Połówka Zł 20.— Cały Zł 40.—

Pomimo podwyższenia ilości wygranych, ceny losów pozostały niezmiennymi, Loteria Państwowa jest obecnie najkorzystniejszą na świecie. Zamówcie los jeszcze dziś, a szczęście Was nie ominie! Losy wysyłamy wraz z blankietem P. K. O. na przesyłkę należytości, wolną od porta.

W tem miejscu wyciąć i wypełnione nadesłać!

KARTA ZAMÓWIEN K. P.

Do „NADZIEJI” Lwów, Sykstuska L. 6

Niniejszem zamawiam do I klasy Państw. Loterii Klasowej

_____ losów całych po Zł 40.—

_____ poówek . . . „ Zł 20.—

_____ cwiartek . . . „ Zł 10.—

Należytość Zł _____ niszczyć po otrzymaniu losów blankietem P. K. O. przez firmę do losów dołączonym.

Imię i nazwisko _____

Dokładny adres _____

Krwawe porachunki sąsiedzkie

Warszawa, 30. 10. (Tel. wł.). Pod Piotrkowem przy drenowaniu maj. Bujny pracowało kilku robotników ze wsi Krężna i Bukowa. Wracając do domu, robotnicy obu wsi posprzeczali się na tle robót drenarskich. Sprzeczka zmieniła się w kłótnię i bójkę.

Czterej robotnicy z Krężna, podnieceni nieustępliwością przeciwników, pobiegli do pobliskiej wsi rodzimej, uzbroili się w kłonicę i cepy i schowali się w krzakach na drodze, którą musieli iść robotnicy do Bukowa. Gdy ci podeszli, rzucili się na nich zniechęci, bijąc ich kłonicami a idący przodem niejaki Haładen otrzymał kilka silnych ciosów kłonicą w głowę i padł trupem. Pozostali pobili i po-

krwawieni zaczęli uciekać i dopadłszy wsi, skryli się w najbliższych chatach.

Zawiadomiona o zabójstwie policja przybyła na miejsce, aresztowała czterech napastników i umieściła ich narazie w areszcie na posterunku w Bujnach.

Gdy wiadomość o napadzie rozeszła się po okolicy udała się do Bujna ludność wsi Krężanowa, Sionki i Gąski i zebrałszy się przed posterunkiem policyjnym, zażądała wydania zabójców dla dokonania nad nimi samosądu. Policja z trudem zmusiła zebrały tłum do rozejścia się, grożąc dwukrotnie użyciem broni. Późnym wieczorem przewieziono aresztowanych pod konwojem do Piotrkowa. (w)

Akcja katolicka a rodzina robotnicza

(KAP) Artykuł pod powyższym tytułem umieścił w „Correspondance Hebdomadaire de la F. N. C.” z 19. bm. przewodniczący Federacji katolików francuskich, general Castelnau. Przypomniawszy słowa Ojca św., Piusa XI, że akcja katolicka „broni podstaw dobrobytu i szczęścia narodów, t. j. nienaruszalność obyczajów, czystości życia domowego, zgody i pojednania klas społecznych”, autor artykułu zaznacza, że Federacja na ostatnim swoim zebraniu ogólnem wzięła za cel swej działalności najbliższej i kampanji katolickiej dwa problemy, które z pewnością na długo skupią na sobie jej uwagę i wysiłki. Problemami temi są: rodzina i szkoła.

Decydując się na wybór tych ważnych i rozległych zagadnień, zgromadzenie generalne Federacji zwróciło przede wszystkim uwagę na te środowiska społeczne, które w szczególniejszy sposób są narażone na walkę z trudnościami codziennego życia materialnego. Rodziny „klas pracujących” bardziej, niż jakiegokolwiek inne, wymagają obrony przed zasadami i konsekwencjami nauczania materialistycznego. Wychowanie materialistyczne, obce wszelkiej moralności Boskiej, niszczyć świętość związku

mażeńskiego, burzy rodzinę, wysusza źródła życia, sprowadza śmiertelną falę wyludnienia i obok ruiny ojczyzny rodzi najgorszą dezorganizację społeczną.

Zdając sobie z tego sprawę, ostatnie zgromadzenie generalne postanowiło zająć się przedewszystkiem ratunkiem rodziny wieśniaczej i robotniczej. Zresztą Federacja i przedtem starała się usilnie o to, by rozumnie stosowano prawo o ubezpieczeniach społecznych. Wysiłki jej zmierzały ku temu, by z tego nowego ustawo-

KROCZYMY NADPRZÓD!

UDOSKONALAMY STAŁE NASZE WYROBY!

ŚRODKI DO PIELĘGNOWANIA ZĘBÓW
PULSA

PRZEM. MYDL. I PERFUMER. FR. PULS S.A. WARSZAWA WIERZBOWA 11
Tw 571

dawstwa korzystał nie tylko ubezpieczony, lecz i członkowie jego rodziny.

Rewindykując we wszystkich dziedzinach życia naturalne i niezbędne prerogatywy rodziny, tej podstawy porządku społecznego, i broniąc wszędzie zwierzchniczych praw jej opiekuna, Federacja służy, jak tego żąda wspólny Ojciec wiernych, „interesom doczesnym”, a równocześnie stara się o „zachowanie wiary i moralności”.

Odnówić rodzinę chrześcijańską zarówno w mieście, jak i na wsi, zapewnić jej ognisko prawdziwie ludzkie, przywrócić matce rodziny godność i możliwość wypełniania obowiązków, których w każdej chwili wymaga od niej fizyczne i moralne życie jej dzieci, zreorganizować dla tych dzieci szkoły, by mniej się tam zajmowano materialistycznym laicyzmem, a więcej kształceniem umysłów i serc — oto zadania, które mają jednoczyć katolików poza i ponad partjami politycznymi. Katolicy muszą i chcą pracować dla wspólnego dobra przez wcielanie w życie zasad Ewangelji, tak, jak je zawsze stosował Kościół przy rozwiązywaniu kwestyj społecznych i jak je teraz zaleca stosować Ojciec św.

Przyjaciółki.

Powiedz mi kochana, co Ty robisz w lecie, że masz twarz matową, gdy moja wciąż świeci? Odpowiem otwarcie: dla mnie to zabawka: Twarz odświeża świetnie ŻAKA „PRZEMYSŁAWKA”.

Pw P.01/2-Z 444/426

wienia „Wesołych kumoszek z Windsoru” nieznanymi sprawcy rzucili kilka petard na widownię z okrzykiem: „Strzelają, strzelają!” Wskutek tego doszło do zamieszania, na szczęście bez ofiar.

Sirax

do
Czyszczenia
wszelkich
PRZEDMIOTÓW
DOMOWYCH
i
KUCHENNYCH
jako też
do
MYCIA RĄK

Do
CZYSZCZENIA
METALI
SZYB I
LUSTER tylko:

Sidol

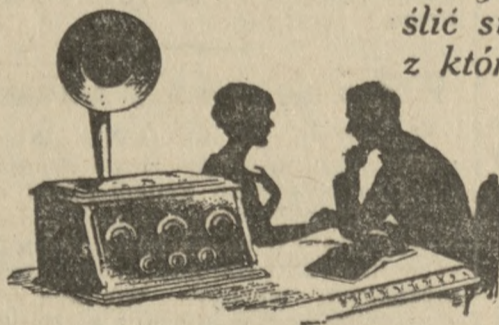
P 5 785-62 706

Awantura w operze

Düsseldorf, 30. 10. (Radio wł.) — W tutejszej operze podczas przedsta-

5 minut rozmowy wystarcza już,

ażebym w przybliżeniu określić stopień kultury człowieka z którym rozmawiamy!

Nigdy nie zbraknie tematu do rozmowy ludziom, którzy codziennie słuchają radio! — Radio kształci!

Doskonałe radio-aparaty poleca w olbrzymim wyborze:

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW

Największy magazyn radioaparatury i sprzętu, własna wytwornia i warsztaty oraz ładownia akumulatorów: **CENTRALA: Poznań, ulica Jasna 9. FILJA: ulica Ratajezaka 39. ODDZIAŁ w Bydgoszczy przy ulicy Jagiellońskiej 65/66 — telefon 738.**

Pw 6569-44,73

ZŁOTY MEDAL

otrzymaliśmy na P. W. K. za wyroby

NICI do SZYCIA ręcznego i maszynowego i **BAWEŁNY** do różnych celów

TOWARZYSTWO AKCYJNE

ŁÓDZKIEJ FABRYKI NICI w ŁODZI.

nw 5093

Grupa pułkowników

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Warszawa, 28 października. Zwołanie parlamentu wskazuje, iż nadchodzi moment zw. rozgrywki pomiędzy czynnikami decydującymi, a Sejmem. Nie od rzeczy będzie w tej chwili rozzerść się w środowisku, popierającym rząd i system obecny. Jak wiadomo, nie jest ono jednolite. Składa się natomiast z kilku grup.

Tedy z grupy pułkowników. Mówi się o niej wiele. Nazwa ta urosła poniekąd do pewnego symbolu. W prasie zagranicznej, orjentującej się w naszych stosunkach wewnętrznych, pojawiły się wiadomości, iż człoże tej grupy stanowi siódmka, a mianowicie: plk. poseł Adam Koc, wiceprezes klubu B. B. i redaktor naczelny „Głosu Prawdy“; plk. pos. Adolf Macieja, który należał do ścisłego grona przyjaciół Piłsudskiego i przed objęciem obowiązków poselskich, przy których sprawowaniu, jako wiceprezesa B. B. i zastępcy pos. Sławka, zaskoczyła go śmierć przed pół rokiem, był generalnym adjutantem głównego inspektora sił zbrojnych; plk. Ignacy Matuszewski, jedna z najbardziej konstruktywnych umysłowości tej grupy, autor szeregu rozpraw z zagadnień ustrojowych w „Głosie Prawdy“ dawniej attache wojskowy w ciągu lat trzech w Rzymie, potem dyrektor departamentu administracyjnego w M. S. Z. i twórca statutu organizacyjnego tegoż ministerjum, następnie poseł Rzeczypospolitej w Budapeszcie, gdzie spowodował po pobycie Piłsudskiego w Rumunii — wizytę węgierskiego ministra spraw zagranicznych w Warszawie i rewizytę polskiego w Budapeszcie, obecnie kierownik ministerjum skarbu i jedyny minister, który w roku obecnym nie korzystał z urlopu wakacyjnego; plk. Pieracki, dawniej poseł sejmowy, potem wiceminister spraw wewnętrznych po p. Jaroszyńskim, faktycznie kierujący dzisiaj administracją wewnętrzną; plk. Aleksander Prystor, od dawna czynny współpracownik Piłsudskiego, do czasu objęcia ministerjum pracy i opieki społecznej, gdzie podjął walkę z socjalistami na terenie kas chorych, główny adjutant i najbliższy J. Piłsudskiemu pracownik; plk. pos. Walery Sławek, dawniej za czasów premierstwa J. Piłsudskiego urzędnik do specjalnych poruczeń przy prezesie Rady Ministrów, delegat do rokowań z ziemiaństwem i sferami przemysłowymi, twórca, kierownik i organizator klubu i partii B. B.; maj. dr. Kazimierz Świtalski, dawniej referent polityczno-prasowy przy Naczelniku Państwa, potem zastępca kierownika kancelarii cywilnej przy Prezydencie I. Mościckim,

dyrektor departamentu politycznego ministerjum spraw wewnętrznych w okresie wyborów, następnie minister oświaty i od kwietnia, po kilkutygodniowych naradach, związanych z decyzją prof. Bartla ustąpienia ze stanowiska premiera, — prezes Rady Ministrów w gabinecie t. zw. „pułkownikowskim“.

To jest elita grupy. Oni nadają ton grupie, oni decydują o kierunku polityki, oraz o obsadzie stanowisk. Przez nich najczęściej się styka z opinią Piłsudskiego. Nie znaczy to, by zasięgał ich informacji lub wskazań. Znaczący to, iż przez nich wykonywa swe postanowienia. Grupa ta zatem jest najlepszym wyrazem posunięć J. Piłsudskiego.

Nie są oni jednolici pod względem wieku. Są pomiędzy nimi starsi, jak plk. Sławek, współtowarzysz J. Piłsudskiego jeszcze z okresu bojowego w P. P. S., lub plk. Prystor, są młodszy, jak plk. Pieracki, Koc, Matuszewski, maj. Świtalski, którzy zetknęli się z Piłsudskim bądź w czasie legionów, bądź też wcześniej jeszcze w „Związku walki czynnej“, bądź wreszcie dopiero w wojsku polskim. Niektórzy z młodszych byli bliskimi jego współpracownikami, żeby wskazać na plk. Koca, który podczas Magdeburga kierował P. O. W. na terenie Kongresówki.

Dopiero obok tej kierowniczej grupy zbiera się reszta towarzyszy i kolegów, przedewszystkiem wojskowych. Życiem politycznym zajmowali się oni już dawniej, przed legionami, na wyższych uczelniach, których ukończenie przerwał wybuch wojny, bądź też na stanowiskach kierowników II oddziału bądź sztabu, bądź M. S. Wojsk. Do takich należą np. plk. pos. Miedziński, plk. Wyżel, Scieżyński i w. in. Tu już szarża nie obowiązuje.

Z doniesień prasowych widać, iż zebrania najbardziej decydujące odbywają się w mieszkaniu plk. Sławka. Zdarza się, iż niekiedy przyjeżdża na nie Piłsudski; tak było np. po wyborach, przed zebraniem się Sejmu, kiedy desygnowano na marszałka Sejmu p. Bartla, na prezesa komisji budżetowej p. Byrkę, wojskowej plk. Pierackiego, konstytucyjnej prof. Makowskiego. Towarzyskim gruntem, na którym się spotykają, jest kawiarnia „Europejska“, gdzie znajduje się słynny stolik pułkownikowski w samym centrum kawiarni; około pierwszej, drugiej, zawsze można tu spotkać przy kawie najwybitniejszych przedstawicieli i przybyszów z kraju po nowinki i wskazania.

Gi są najwplywowski. H. W.

Tracą wiarę

W przededniu zbliżającej się sesji sejmowej warto dowiedzieć się, jakie nastroje panują w obozie rządowym. Nie jest to trudno, wystarczy uważnie czytać prasę tego obozu, z wyjątkiem oczywiście tych organów, które uprawiają optymizm i buńczuczność na rozkaz. A więc „Przełom“ organ lewego odłamu obozu „sanacyjnego“ już teraz tak pisze:

„Fala wątpliwości i zniechęcenia wznośi się powoli i rozlewa po kraju. Bez szkiele powiększających dostrzec można łatwo objawy zmęczenia w społeczeństwie i wzrastającej dla spraw publicznych obojętności. A przez skorupę apatii przesącza się poczynają niepokój i niezadowolnienie“...

„Z naszej strony, ze strony rządu i obozu rewolucyjnej majowej — tej akcji opozycji nie przeciwstawia się dostatecznych kontrargumentów w postaci wyteżonej, ciągłej, planowo prowadzonej pracy twórczej na wszystkich polach życia publicznego“.

„Okres od wyborów sejmowych po dzień dzisiejszy znamionuje raczej osłabienie naszego obozu, a zwłaszcza osłabienie jego prężności i zmniejszenie się jego ciężaru gatunkowego“.

O „wątpliwości i „zniechęceniu“ „kracze“ nie organ opozycyjny, ale rządowy, organ „rewolucyjnej majowej“.

Nie lepiej zapatruje się na sytuację prawy odłamu „sanacji“. W „Dniu Polskim“ p. Jan Bobrzyński ostro występuje przeciw rządowej doktrynie rządów pomajowych o etatyzmie i o „państwie molochu“.

„Wpadliśmy — pisze — w ekstrem przeciwny, niemniej od wybujałego indywidualizmu zabójczy, który pod hasłem „wszystko dla państwa“ niszczy stopniowo dorobek pracy indywidualnej, nadwężając tem samem materialne i moralne podstawy ojczyzny. Wzmaga się nędza jako nieuchronny rezultat nadmiernych państwowych i społecznych ciężarów, a z nią wzmaga się niezado-

wolenie, apatia, a nawet coraz głośniejsze nieprzyjazne uczucia względem „ojczyzny - macochy“.

I tu zwraca się ostro p. Bobrzyński przeciw jądro obozu majowego, pisząc:

„Niebrak nawet głębszych, wykształconych umysłów, które tę zgubną hipertrofię etatyizmu — w najszerszym tego słowa pojęciu — starają się usprawiedliwiać „postępem ewolucji“ i „duchem czasu“.

„To, co się u nas dzieje obecnie poza areną polityki oficjalnej, jest nawskroś niezdrowe. Zwalcza się niby etatyzm z jednej, a partyjnięstwo z drugiej strony, ale w rzeczywistości pozostawia się mniej więcej nietknięty cały gmach ustawodawstwa fiskalnego i socjalnego, z całym jego podważeniem prawa własności, uciskiem warsztatów pracy i splotem sprzeczności, z których wyjścia nikt znaleźć nie może“.

„Trzeba wydać walkę fikcji państwa-monolocha. Trzeba zrozumieć, że — poza nielicznymi klikami, których wpływ łatwo osłabić przez rozumną reformę ordynacji wyborczej — ma się już oddawna do czynienia nie z buńczucznyim indywidualizmem, przeciwnym interesom państwa, nie z liberum veto, ale z masą zbiedzonych obywateli, w istocie posłusznych każdej zdecydowanej dyrektywie rządu, a domagających się tylko spokojnego kawałka chleba. Kto jeszcze nie jest przekonany, niech dalej eksperymentuje!..“

Czy jednak p. Bobrzyński nie widzi, że zwraca się przeciw istocie całego systemu pomajowego i przynajmniej rację tym, którzy oddawna przestrzegali polityków, wiążących się z tym systemem. A jednocześnie inny filar konserwatyizmu i systemu pomajowego p. Jan Stecki ogłasza w prasie konserwatywnej utyskiwania na obecną sytuację w rolnictwie, pisząc:

„Mam to przekonanie, że rząd (a więc i p. Niezabytowski — przyp. red.) nie zdaje sobie sprawy, jak poważnemu za-

chwianiu wskutek obecnego kryzysu ulega sytuacja rolników wogóle, a w szczególności większych warsztatów wiejskich. Dowodem obiektywnym na to są zarządzenia ministerstwa skarbu w zakresie podatkowym“.

Tu następuje ostra krytyka stanowiska ministerstwa skarbu w sprawie podatków dochodowego i majątkowego. Artykuł kończy się takimi uwagami:

„Jak dalece sytuacja stała się trudną o tem świadczy zupełna, w zakresie poziomu cen, bezskuteczność dotychczasowych zarządzeń rolnych. Ani zniesienie opłat wywozowych, ani wprowadzenie ceł zbożowych, ani nawet drobne zresztą zakupy zboża, dokonane przez rząd, nie wywarły najmniejszego wpływu na poziom cen. Trzeba środków heroicznych. Jeżeli sfery rządowe uważają premje wywozowe za środek heroiczny, niechajże nie zwlekają z jego zastosowaniem. Jeżeli się bowiem spóźnią, środek ten okaże się znowu jak to bywało tylekroć, bezskutecznym. Względnie jeszcze dobre konjunktury przemysłowa i handlowa nie może dodawać otuchy, gdyż w tej dziedzinie skutki kryzysu rolnego są zjawiskiem wtórnym i byłoby naiwnością sądzić, iż się nie okażą“.

Widać z tego, że p. Stecki nie patrzy różowo w przyszłość. A jednocześnie sanacyjno - konserwatywny „Czas“, pisząc o sytuacji budżetowej, taką robi melancholijną uwagę:

„Skończył się — zapewne bezpowrotnie — okres wysokich nadwyżek budżetowych. Obecnie mamy niemal równe dochody i wydatki. Kiedy bowiem roku zeszłego nadwyżki budżetowe wyniosły ponad kwotę 1472 milionów zł, to w roku obecnym tylko 155 milj. Jeżeli zaś doliczymy do tego nadwyżeczne wydatki inwestycyjne, to kto wie, jak się będzie

przedstawić sprawa nadwyżek. Obyśmy z okresu silnych nadwyżek budżetowych nie przeszli nagle do niedoborów“.

Wszystkie te sprawy nasunęły „Czasowi“ myśli, pełne goryczy i zniechęcenia:

„Polityka rezerw zbożowych oraz reglamentacji cłami i zakazami zagranicznego handlu zbożem doprowadziła do takiej zniżki cen produktów rolnych, że rolnicy produkują niejednokrotnie ze stratą, ceny bowiem nie pokrywają kosztów produkcji“.

„Widzimy więc, że zbytni etatyzm nie liczący się z naturalnymi potrzebami gospodarstwa społecznego jedynie rujnuje dobrobyt społeczny i hamuje rozwój jego gospodarstwa“.

„Zabór dochodów obywateli, oraz ich zniszczenie bynajmniej nie doprowadzi do ugruntuowania mocarstwowego stanowiska państwa. Do państwa, które samo jest bogate, a składa się z obywateli biedaków, można doskonale zastosować owo klasyczne porównanie do piramidy, odwróconej szczytem do ziemi, która za najmniejszym drgnięciem, może stracić równowagę i upaść: gdzie całe zubożałe „polityką państwa społeczeństwo będzie musiało na barkach bogatego rządu się opierać, a wówczas będziemy mieli jaskrawy przykład „mocarstwowego“ stanowiska państwa, które uhoży swych obywateli“.

„Państwo tylko wówczas może zdobyć sobie mocarstwowe stanowisko, gdy będzie kierować się hasłem, przez dobrobyt wszystkich obywateli do potęgi państwa“.

Można zrozumieć to zniechęcenie zwłaszcza, że niedawny awans p. Starzyńskiego, głównego realizatora polityki etatystycznej, świadczy, że nic się nie zmienia.

W przededniu zapowiadanej rozgrywki nastroje w obozie rządowym nie są heroiczne. Stracili wiarę.

Jak się popiera marjawitów

Czytamy w nr. 313 „Gazety Warszawskiej“:

„W okresie, gdy „biskup“ marjawicki odchodził od krętek sądowych z piętnem przestępcy na czole, skazany przez sądy polskie za różne zbrodnie, organa władz umyśliły wprowadzić „księdza“ marjawickiego do rady szkolnej powiatowej w Łowiczu. I to w jakich okolicznościach!

„Przedewszystkiem strona prawna sprawy. Według Dziennika Urzędowego Departamentu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publ. z dnia 1. 10. 1917 r. do powiatowej rady szkolnej wchodzi duchowny jakiegos wyznania wtedy, gdy ilość wyznawców tego wyznania na terenie powiatów wynosi przynajmniej 1 proc.“

„Na tej podstawie prawnej się opierając powiatowa rada szkolna w dniu 23 listopada 1928 roku uchwaliła nie przyjmować do swego grona duchownego marjawickiego Stanisława Tytusa Siedleckiego, bo ilość marjawitów nie wynosi nawet pół proc. Nie wynosi tyle napewno, bo na terenie powiatu dwie gminy nie posiadają wcale marjawitów, w Łowiczu ilość ich ogranicza się do

177, gmina Byków liczy 48, Dąbkowice 77, Jezioro 19, Kompina 33, Lubieńków 1, Łyszkowice 24 a Nieborów 38. Wszystkich marjawitów w powiecie jest calem 417 (co stanowi niecale pół proc.).

„Tymczasem wbrew przepisom prawa w cytowanym przez nas Dzienniku Urzędowym, wbrew uchwale rady szkolnej do tejże rady wpłynęło takie pismo od p. inspektora szkolnego w Łowiczu: Niniejszem zawiadamiam, Kuratorium Okręgu Szkolnego Warsz. pismem z dnia 9. 7. rb. Nr. 1 13271/29 mianowało duchownego Siedleckiego członkiem Rady Szkolnej Powiatowej na okres trzyletni, t. j. do dnia 31 sierpnia 1932.“

Inspektor szkolny. (—) J. Benedyckiński.

„Czy nie zadaleko idzie popieranie marjawityzmu przez organy ministerstwa wyznań religijnych i oświecenia publicznego?“

„Czy narzuconym radzie szkolnej powiatowej w Łowiczu duchownemu marjawickim nie zechce zainteresować się pan minister i stanąć na stanowisku, że jedynie słuszna jest uchwała rady nie dopuszczająca do swego grona p. Siedleckiego?“

Zjazd cizakowców

W ubiegłą niedzielę pod przewodnictwem posła Ciszaka obradowała rada naczelna N. P. R-lewicy. Rezolucja wypowiedzi się między innymi za współdziałaniem ze stronnictwami robotniczymi, popierającymi politykę Piłsudskiego, co prawdopodobnie jest ukłonem w stronę B. B. S., wreszcie wzywa posła Surzyńskiego, wybranego w Poznaniu z listy „sanacyjnej“, do złożenia mandatu.

porządzenia oznacza poważne ograniczenie dotychczasowych swobód samorządowych oraz cofnięcie ich rozwoju. Wiele do myślenia daje okoliczność, że zmiana nastąpiła tuż po wyborach do rad miejskich.

Zapewne dotknięte tem rozporządzeniem samorządy nie omieszkają poczynić starań na właściwej drodze w obronie swych interesów.

Wśród śniegów i lodów

Kalkutta, 30. 10. (Radjo wł.). — Ekspedycja podróżników niemieckich, którzy usiłowali wdrzeć się na szczyt Kanianjanga (Himalaja), wysokości 8500 m., musiała dotarzyć na wysokość 7450 m. zaprzestać dalszego wspinania się. Groźna lawina spadła na obozowisko, odrywając trzech ludzi z ekspedycji. Całą noc spędzili oni bez futer i ciepłych derek w szczelnie lodowcowej. Jeden z nich oślepił. Dr. Feigel rozchorował się ciężko wskutek odmrożenia.

Woldemaras nie dostanie katedry

Kowno, 28. 10. (PAT). Na posiedzeniu profesorów wydziału historycznego odrzucono prośbę Woldemarasa 32 głosami przeciw 4. Postanowiono, że jeżeli Woldemaras zamierza ubiegać się o katedrę profesorską, winien przedstawić odpowiednią pracę naukową, oraz złożyć egzamin, wymagane przez statut.

Starostwa grodzkie w miastach wydzielonych

Zapowiadana zmiana, polegająca na ustanawianiu we wydzielonych z powiatów miastach Wielkopolski i Pomorza, więc w Bydgoszczy, Gnieźnie, Inowrocławiu, Toruniu i Grudziądzu, starostw grodzkich, oraz przelania na nich sprawowanych dotychczas przez prezydentów miast funkcji administracyjno - policyjnych — stało się faktem dokonany na mocy rozporządzenia Rady Ministrów, jakie się ukazało w nrze 296 „Monitora Polskiego“. Interwencje powyższych miast oraz zarządu Związku miast nie odniosły skutku.

Na razie trudno sobie wyobrazić, jak w praktyce odbije się ta zmiana. Sam fakt jednak, że powstaje w tych miastach obok samorządu jeszcze jedna władza od niego niezależna, każe się obawiać dalszego skomplikowania stosunków administracyjnych. Wprowadzenie w życie wspomnianego roz-

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Podziemia kościoła św. Wojciecha

Otworzenie prastarej krypty grzebalnej z powodu zaprowadzenia w świątyni centralnego ogrzewania

Tej zimy już kościół św. Wojciecha będzie miał ogrzewanie centralne. Od szeregu dni pracują nad tem robotnicy. W sąsiedniej wikarówce zakłada się obecnie w suterrenach dwa piece, skąd głębokimi kanałami prowadzić się będzie ogrzane powietrze do kościoła.

Ażeby przeprowadzić kanał taki do zakrystji, zerwano posadzkę w nawie północnej i otwarto istniejącą pod nią kryptę grzebalną. Znalezione tam mnóstwo czaszek, piszczałek oraz innych kości, resztki tych wszystkich, którzy spoczęli tu przed wiekami na sen wieczny. W samym końcu krypty przy zachodniej jej ścianie stoi tu kilka niezłe zachowanych jeszcze trumien. Na jednej widnieje data: r. 1795. Najświeższej

daty trumna kryje zwłokę wielce zasłużonego dla oświaty ludu i patrioty ks. Bażyńskiego, który od r. 1849 aż do końca życia, t. j. do r. 1876 był proboszczem przy św. Marcinie.

W ścianach krypty widać cegły o rozmiarach 29×13×9 cm., pochodzące więc z końca 15-go lub początku 16-go wieku, kiedy to do istniejącej już nawy głównej dobudowano obie boczne.

Roboty nad zaprowadzeniem centralnego ogrzewania w kościele są bardzo utrudnione; należy prowadzić je ostrożnie, by nie uszkodzić polichromji, nie można ponadto przeszkadzać w czasie nabożeństwa, dlatego też przeciągnąć się nieco ponad przewidywany zrazu termin.

800 tysięcy złotych strat!

Ołbrzymi pożar fabryki w Orzechowie

Dziś o godz. 5 rano sponęła część zakładów przeróbki drzewa firmy B. Bystrzycki w Orzechowie pow. Września. Pożar powstał u stropu kotłowni i przetrzącił się w mgnieniu oka na inne budynki ołbrzymiego kompleksu fabrycznego o obszarze 10.000 mtr kw.

Dzięki nadludzkim wysiłkom robotników fabryki, ludności, okolicznych ochotniczych straży pożarnych oraz miejscowych kolejarzy, którzy z pełnym poświęceniem wzięli udział w akcji ratowniczej, udało się pod sprężystym kierownictwem administracji fabryki uratować ośmiogatrowy oddział tartaczny oraz nowo wybudowany oddział pil taśmowych wraz z osobnym silnikiem pa-

rowym. Sponęły natomiast doszczętnie: kotłownia, hala maszyn, elektrownia, hale przeróbki drzewa oraz część nowocześnie urządzonych suszarni parowych wraz z ołbrzymimi zapasami półfabrykatów i gotowych wyrobów.

Szkoda wynosi około 800 tys. złotych, pokryta do 90 proc. przez ubezpieczenie. Zaznaczyć należy, iż zakłady w Orzechowie stanowiły największą na ziemiach Polski fabrykę dla przeróbki drzewa dębowego.

Jak nas informują, ocalały w całości oddział tartaczny uruchomiony zostanie w przeciągu czterech tygodni po wmontowaniu nowych silników.

O naszych uzdrowiskach

Prawda i niezasadnione plotki o naszych uzdrowiskach

Przyrodzone wartości naszych uzdrowisk są uznane w pełni nawet zagranicą. Szwanują atoli: organizacja pracy w hotelach i pensjonatach, stosunek do gości oraz akcja propagandowa.

Na braki te słusznie zwraca uwagę p. J. St. Szczerbiński, nadmieniając, że zagadnienie uzdrowiskowe w Polsce musi być otoczone atmosferą przychylności i zaufania, co — oczywiście — w najmniejszej nawet mierze nie oznacza żądania zaniku najostrzejszej chociażby, ale uczciwej krytyki, wskazującej równocześnie pozytywne drogi możliwej w danych warunkach poprawy.

Błędne jest natomiast mniemanie, jakoby taksa uzdrowiskowa u nas była wyższa od taksy uzdrowisk zagranicznych. Przeciwnie — materiały statystyczne, oparte na urzędowych prospektach i cennikach stwierdzają, że taksa zagraniczna jest wszędzie o 50 do 100 proc. wyższa. Nie jest to jednak wcale wskaźnikiem, że uzdrowiska nasze dają swemu klientowi równowagę tego, co zagraniczne (szczególnie pod względem urządzeń kulturalnych), po znacznie niższej cenie. Twierdzenie takie byłoby krzywdzące dla uzdrowisk zagranicznych i oparte na błędnych przesłankach. Uzdrowiska zagraniczne są droższe od naszych właśnie dlatego, że obsługują swą klientelę znacznie staranniej i lepiej, aniżeli to czynią dotychczas uzdrowiska polskie.

Otóż właśnie wzmiankowane wyżej pozytywne drogi możliwej w naszych warunkach poprawy sytuacji uzdrowisk polskich wskaże niewątpliwie Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki, która otworzy swe podwoje w Poznaniu dnia 6 lipca 1930 r. Przeło w dobrze zrozumianym własnym interesie czynniki zainteresowane rozwojem naszych uzdrowisk i turystyki winny gremjalnie wziąć udział w tej wystawie.

Pamiętać też o tem winny miasta polskie, które dotychczas — niestety — czynią bardzo niewiele w kierunku wzmoczenia wewnątrzpaństwowego ruchu obcych, co przecież jest zasadniczą podstawą ogólnego rozwoju turystyki i dopływu obcych turystów do Polski.

KALENDARZYK

Środa, 30 października 1929

Słońce: wschód 6.44 — zachód 16.27 — długość dnia 9 godzin 43 min.
Księżyc: wschód 3.57 — zachód 15.55 — przed nowiem.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.:

Środa, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 7 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowy. Ciśnienie atmosferyczne niskie 742 mm W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 8 st. Cels., najniższa plus 7 st. Cels. Ilość opadu 2 mm.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodn. dziś — 0,12 m. Kal. rz.-kat.: Edmund — jutro Wolfgane Kal. słow.: Przemysław — jutro Godzimir.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27 Grudnia 18. — Apteka pod Złotym Lwem, St. Rynek 75. — Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.

Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 98.

Wilda: Apteka „Fortuna”, Górna Wilda 96.

W innych dzielnicach miasta tamtejsze apteki.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Nabożeństwa uniwersyteckie.** — Uzyskawszy zgodę J. E. Ks. Kardynała Prymasa, przenoszą z d. 1 listopada r. b. nabożeństwa uniwersyteckie z kościoła Pana Jezusa do kaplicy w nowym Domu Akademickim przy Walech Leszczyńskiego 6. Nabożeństwo będzie się odbywało co niedzielę i święto o godzinie 10,30. — Nabożeństwa z kazaniem będą odprawiali księża: Józef Prądyński, prof. dr. Z. Baranowski, radca Stef. Durzyński, prof. Ign. Posadzy, prof. Wład. Krawczyk. W soboty i w przededniu świąt będzie o godzinie 6 wieczorem czekał spowiednik w kościele kolegiackim św. Marji Magdaleny (t. zw. farnym); konfesorial przy wielkim ołtarzu po prawej stronie. — Duszpasterz uniwersytecki: ks. Józef Prądyński.

— **Adoracja.** W pierwszy piątek listopada w kościele Najśl. Serca Jezusowego na Jeźcach rozpocznie się adoracja wystawieniem, jak zwykle, o godz. 6. — Zakończenie adoracji wyjątkowo o godz. 2.45. O godzinie 3 odprawią się nieszpory świąteczne, następnie nieszpory żałobne, poczem procesja na cmentarz.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Dziesięciolecie Bratniej Pomocy.** W dniach 16 i 17 listopada rb. obchodzi „Bratnia Pomoc” T. S. U. P. 10-lecie działalności pracy i istnienia na terenie środowiska poznańskiego. W zrozumieniu ważności tej chwili zwołuje się zjazd wszystkich byłych członków oraz pracowników „Bratniej Pomocy”. Zjazd byłych działaczy ma zadanie wykreślenia programu działalności na lata najbliższe w organizacjach samopomocowych młodzieży akademickiej. Na zjazd zaprosze-

ni są wszyscy, których los młodzieży akademickiej żywo obchodzi. Informacje w biurze „Bratniej Pomocy” T. S. U. P. św. Marcin 40, pok. 1 między godz. 9—14, tel. 39-46.

— **Posiedzenie Poznańskiego Wydziału Wojewódzkiego** odbędzie się dnia 6 listopada rb. o godzinie 10,30 w sali sejmikowej Starostwa Krajowego. (z)

— **Baczność mechanicy precyzyjni.** — Zebranie konstytucyjne stowarzyszenia odbędzie się dnia 8 listopada r. b. o godzinie 7 wieczorem w lokalu Pawilon, ul. Podgórna 13. Zwołujący: T. Poszwaid, Wierzbicie 41.

— **Z Tow. Pań Miłosierdzia św. Włocentego a Paulo parafji Farniej.** Właściwe zebranie odbędzie się w czwartek dnia 31 bm. o godzinie 7,15 wieczorem na sali Ks. Ks. Jezuitów, wejście z ul. Szewskiej nr. 18. Na porządku obrad sprawozdania roczne, wybór nowego zarządu oraz inne ważne sprawy.

WYSTAWY

— **Pokaz gołębi pocztowych** urzędu Tow. Hod. Goł. Pocz. „Paderewski” w dn 1—3 listopada w sali restauracji p. Dusika przy ul. Marsz. Focha 62.

WYKŁADY

— **Ekspedycja do Angol.** Dnia 1 listopada rb. o godzinie 20 w sali 22 Uniw. Pozn. (Coll. Minus) wygłosi p. Franciszek Łyp z Warszawy, członek polskiej ekspedycji do Angli, odczyt p. t. „Pierwsza polska ekspedycja do Angol”. Na powyższy odczyt Sekcja Kolonialna Ligi M. i R. zaprasza swych członków oraz wszystkich interesujących się zagadnieniami kolonialnymi. Wstęp: dla członków bezpłatny, dla nieczłonków: 1 zł, dla młodzieży szkolnej 50 groszy. Przy kasie przyjmuje się zapisy na członków.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Kurs ćwiczeń sportowo-gimnastycznych dla pań** organizuje się w okręgowym ośrodku wychowania fizycznego w Poznaniu. Na kursie tym wykwalifikowani instruktorzy i instruktorki prowadzić będą ćwiczenia z zakresu gimnastyki, gier sportowych (siatkówka, koszykówka, hazena), gier oraz zabaw ruchowych, lucznictwa oraz lekkiej atletyki a w zimie narciarstwa nizinnego. Projektowane są wspólne zabawy i wycieczki. — Ćwiczenia te mają na celu danie sposobności zapoznania się szerszym warstwom społeczeństwa z różnemi dziedzinami sportu oraz dostarczenia okazji dla zdrowej rozrywki. Kurs rozpoczyna się dn 4 listopada r. b. Wszelkie informacje, rady i wskazówki udziela referent wychowania fizycznego ul. Babińskiego 2 od godziny 8 do 15 prócz niedziel i świąt, telefon nr. 24 przez centralę sztabu (43-41, 44,81).

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Zamknięcie sezonu wioślarskiego.** W niedzielę dnia 3 listopada rb. o godzinie 15 odbędzie się na przystani Sekcji Wioślarskiej Akademickiego Związku Sportowego zamknięcie tegorocznego sezonu wioślarskiego, którego dokona przewodniczący Poznańskiego Komitetu Towarzystw Wioślarskich dr. M. Garsteczki. Wioślarze, członkowie i sympatycywo zaprasza się do udziału.

— **Zarząd Grodzki Stow. Porządku Publicznego** wzywa wszystkie Dzielnicowe Stow. Porządku Publ. do gremjalnego udziału w procesji na cmentarz Farny, która się odbędzie w piątek (dzień Wszystkich Świętych) o godz. 16,30. Zbiórka z sztandarem o godz. 16,15 przed Zamkiem.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **97. konfiskata „Polonji”.** Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego zarządził w ekspedycji i wioskach gazeciarskich konfiskatę katowickiej „Polonji” z powodu notatki informacyjnej p. t. „Walka z dekretem prasowym”.

— **Polskie Tow. Opieki nad Grobami Bohaterów.** Zarząd Okręgowy w Poznaniu podaje do publicznej wiadomości, że w Dzień Zaduszny, o godz. 9 rano odprawiona będzie żałobna Msza św. w kościele św. Wojciecha, za dusze zmarłych i poległych rodaków w czasie wojny światowej, Powstania Wielkopolskiego i wojny polsko-bolszewickiej, na którą Szan. Społeczeństwo uprzejmie zaprasza. — Dzięki uprzejmości właściciela teatrów świetlnych p. Łuczaka, będzie w kinach: Apollo i Metropol, w dniach 1 i 2 listopada rb., wyświetlany film p. t.: „Ku czci umarłych i poległych Polaków we Francji”. — Członkowie Związku Inwalidów Wojennych, zaopatrzeni w odpowiednie legitymacje, rozsprzedawcą będą w dniach poprzedzających Dzień Zaduszny nalepki, wydane przez Towarzystwo celem zasilenia funduszy potrzebnych dla pielęgnowania grobów poległych Bohaterów Szanowne Społeczeństwo uprasza się o rozkupywanie powyższych nalepek.

— **Usuwanie asfaltu.** Powoli usuwa się bruki asfaltowe, na tych ulicach, gdzie komunikacja kołowa jest bardzo ożywiona. Asfalt nie posiada odpowiedniej trwałości i dlatego w jego miejsce używa się często kamieni kostkowych. Tak m. in. postąpiono z ul. Św. Marcina, a obecnie rozerwano asfalt wzdłuż toru tramwajowego na ul. Gajowej. Jeźdnie asfaltowe mogą jedynie jeszcze na mniej ożywionych ulicach spełniać swe zadanie. (z)

Szanownym inserentom naszym zwracamy uwagę na

stały wzrost

nakładu pisma naszego. Nowi czytelnicy przybywają w niebywałym dotąd tempie. Ilość wzrostu rejestrujemy w Księdze Głównej, którą przedkładamy na życzenie w ekspedycji centralnej przy św. Marcinie 70. Każdy inserent może zajrzeć do niej i przekonać się o prawdziwości powyższego twierdzenia naszego. Znajdzie w niej wiarogodny dowód na wielkie rozpowszechnienie ogłoszeń, zamieszczonych w piśmie naszym, a tem samem zapewnienie sukcesu reklamowanego przedsięwzięcia.

Administracja Kurjera Poznańskiego.

— **Przy rozmaitych niedomogach** naturalna woda gorzka Franciszka Józefa działa przyjemnie i znacznie zmniejsza dolegliwości, często nieraz mała ilość działa już pewnie. Prace lekarzy ginekologów jednogłośnie stwierdzają łagodne działanie wody Franciszka Józefa, która nadaje się do delikatnego stroju kobiecego. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 5096

— **Otwarcie nowej kawiarni.** Dnia 29 bm. odbyło się otwarcie kawiarni i cukierni p. Webera przy ul. Nowej. Nowy właściciel p. Weber nabył lokal od p. Rączyńskiego (dawn. Warszawianka) i gruntownie go odrestaurował. Roboty malarskie wykonała firma Griem, stolarskie Stawiński, zaś efektywne oświetlenie elektryczne firma „Elektron”. Lustra i gablotki dostarczyła firma Jagodziński. Właściciel p. M. Weber do niedawna był współwłaścicielem kawiarni pod firmą W. Ciechanowski, M. Weber i Ska przy ul. Fredry. Nowemu przedsiębiorstwu „Szczęść Boże”. (z)

— **Z szkoły powsz. im. Wszystkich Świętych.** Szkoła umieściła kolonję dzieci w Osiecznie pod Leszmem. Miejsce to, bogato wyposażone w lasy i wodę, znakomicie nadawała się na letnisko, a taniość i łatwość w uzyskaniu artykułów spożywczych pozwalały na prowadzenie dobrej kuchni. To też skutki pobytu były nadzwyczaj dodatnie i dzieci przybrały na wadze. Dzięki ofiarności obywateli i poparciu Magistratu korzystano z dobroci przyrody w lipcu 47 chłopców, a w sierpniu 40, przebywających pod opieką 3 sił nauczycielskich. Wszystkim ofiarodawcom, którzy przyczynili się do zrealizowania powyższej akcji, składa kierownictwo szkoły w imieniu działu szkolnej „Bóg zapłać!”.

— **Z targu.** Dnia 30. b. m. na pl. Sa- pieżyńskim placono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 6,00 złotych; masła mleczarskiego 7,00 złotych; twarogu 1,00—1,40 zł; mendel jaj 3,20—3,40 zł; litr śmietany 2,80—3,20 zł; litr mleka pełnego 40 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 3,20 do 3,40 zł; słoniny wędzonej 4,00—4,20 zł; wieprzowiny 3,20—4,40 zł; wołowiny 3,20—4,40 zł; cielęciny 3,20—4,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: para kurcząt 5,00—6,00 zł; kura 4,00—5,00 zł; perlica 6,00—8,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; para gołębi 2,00—3,00 zł; para kuro-patek 6,00—7,00 zł; za ryby: 1 kg. szczy-paka 4,80—5,20 zł; karpia 4,80—6,00 zł; lina 5,00—5,60 zł; węgorza 7,00—8,00 zł; karasia 2—4,40 zł; leszcza 2—4 zł; okonia 3,60 zł; suma 4—5 zł; białych ryb 0,80 do 1,50 zł; za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 8—10 gr; pepek marchwi 10 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 40—50 gr; szpinaku 60—80 gr; jarmużu 40 gr; 1 kg. fasoli 30 do 50 gr; fasoli szparagowej 1,20 zł; 1 kg. rabarbaru 30 gr; 1 gl. sałatki zielonej 30 do 50 groszy; białej kapusty 25—40 groszy; modrej i włoskiej 40 do 60 groszy; 1 p. kalarepy 15 gr; 1 kalafior 0,30—1,00 zł; 1 mdl ogórków 60—80 gr; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kg. pomidorów 0,30—0,50 zł; za owoc: 1 kg. jabłek 0,40—1,10 zł; gruszek 0,60—1,00 zł; śliwek 0,50—0,80 zł; winogron 5 zł; za grzyby: 1 kg. pieczarek 1—2 zł; 1 kg. zielonek 1,20—1,60 zł; 1 kg. maślaków 1,00—1,20 zł; 1 kg. borowików 3,00

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Więzień z wyspy św. Heleny”.

Aurora: „Czarny Piret” z Douglasem Fairbanksem.

Bajka: „Pokój nad Europą”.

Casino: „Pokój nad Europą”.

Colosseum: „Bandyta”.

Corso: „Zemsta szaleńca” (Harry Peel).

Edison: „Miłość w pociągu”.

Kapitol: „Kobiety na śliskiej drodze”.

Metropolis: „Mocny człowiek”.

Odeon: „Variete”.

Polonia, Górczyn: „Kochanka oficera ochrany”.

Renaissance: „Król detektywów paryskich”.

Słońce: „Z dnia na dzień”.

Stylowe: „Markiz d Eon, szpieg madame Pompadour”.

Wilsona: „Ponad śnieg”.

do 3,60 zł; 1 kg podpieńtek 0,80—1,20 zł; czubajki, szare zielonki, sarny i inne grzyby 1,00 zł za kg; za mendel raków płacono 1—3,50 zł; 1 kg. chleba 40 gr. Dowozy duże. Targ dość ożywiony. Bardzo duży dowóz grzybów. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— * Przewód elektryczny zapalił się pod mostem na Kaponierze dziś rano o około godz. 6-tej. Z pod mostu buchały płomienie, które zwały się w krótkim czasie wielkie tłumy ciekawych. Przywołano straż pożarną, która przystąpiła od razu do akcji ratowniczej. Miała ona zadanie o tyle utrudnione, że jeden z dźwigarów mostu rozpadł się prawie do czerwoności. Po godzinnej interwencji straży zdołano niebezpieczeństwo usunąć. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— * Oszustwo. Dnia 29. bm. o godz. 10 wracający z dworca p. Gotfried Ludwik, zamiesz. w Sucharzewie pow. Mogilno, zacepiony został na ul. Wjazdowej przez nieznanego osobnika, który w toku rozmowy zaprowadził go do parku przy Wąłach Batorego. Tam niespodziewanie zjawił się inny osobnik i oświadczył, że zgubił pieniądze i że Gotfried je znalazł. Celem odparcia posądzenia dał mu Gotfried swój portfel do zbadania. Osobnik ów zbadał portfel, potem oświadczył, że pieniądze nie jego i zwrócił portfel. Później dopiero spostrzegł Gotfried, że z portfela skradziono mu 100 zł a w miejsce ich włożono skrawki papieru. (z)

— * Kradzież i włamania. Z wozu pozostawionego przy ul. Szkolnej skradziono p. Włodarczykowi Władysławowi, zam. przy ul. Maleckiego 15, kożuszek. — Z wozu pozostawionego przy Chwaliszewie, skradziono p. Ludwikowi Trafankowskiemu, zamiesz. przy ul. Dąbrowskiego 71, 15 kg margaryny. — Ekspedytorowi Państwowego Monopolu Spirytusowego na Komandorji skradziono w lokalu pewnyro na Chwaliszewie z kieszeni czarny skórzany portfel, zawierający wykaz osobisty, różne papiery i 720 zł. Poszkodowany był nietrzeźwy. — Do sklepu starzyzny p. Rożanowiczowej Rozalii przy św. Marcina 56, włamali się złodzieje i skradli rozmaite przedmioty wart. 600 zł. — P. Maciejewskiemu Stanisławowi z Dobrylewa pow. Żnin skradziono portfel z zawartością 8 weksli in blanco na sumę 40 tysięcy złotych. (z)

— * Czyja własność? W Wydziale Śledczym pokój 72, znajdują się następujące przedmioty: ubranie męskie, używane, koloru brązowo - wiśniowego (kratka radjo), suknia damska, niebieska, suknia rypsowa w deseniu biało - niebieski, czarny damski płaszcz rypсовy z podszewką niebieską w kratkę brązową, skórzana walizka znac. A. M., granatowe ubranie znoszone, w którym znajdowały się wizytówki Marta Sikorska i Tadeusz Chrostowski ul. Widok 16. Zainteresowani zechcą zgłosić się w wydziale śledczym w celu odebrania swej własności. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— * Nieszczęsny flower. Za spowodowanie przez nieostrożność śmierci człowieka odpowiadał przed sądem okręgowym w Toruniu 16-letni Wiesław Kosiński, syn lekarza z Warszawy. Kosiński, mieszkając w czasie wakacji z rodzicami w Witkowie pod Chelmą, zabrał podczas nieobecności ojca z domu flower i ćwiczył się w strzelaniu do tarczy, którą przymocował na ścianie śpiżarni. Strzelanie przypadkowo strzeliło do chłopca. W chwili, gdy 9-letni Ambrożewicz wydłubywał kulkę z desek, padł strzał, który ugodził chłopca w okolicę pachwiny. Nieszczęśliwy chłopiec zmarł mimo pomocy lekarskiej. Sąd skazał nieostrożnego młodzieńca na karę 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem na trzy lata. (x)

— * Dostawa mięsa do garnizonu toruńskiego. Głośna sprawa rzekomych skandalicznych stosunków, nieporządków i t. p. w warsztatach rzeźnika Hetlofa w Podgórzu, który był dostawcą mięsa dla wojska, rozegrała się przed Izłą karną w Toruniu. Oskarżony zaprzeczał, jakoby dostarczał wojsku mięso zepsute, pochodzące rzekomo od zwierząt, które chore były na gruźlicę. Świadkowie wojskowi zeznali na korzyść oskarżonego, twierdząc, że H. dostarczał mięso według zawartej umowy. Świadkowie dr. Białkowski i dr. Nalewski, którzy przeprowadzili rewizję w warsztatach Hetlofa, zeznali, że rzeźnictwo podśladnego prowadzone było bez zarzutu. Świadkowie Wroniński, były czeladnik Hetlofa, oraz rzeźnik Leszczyński zeznali obciążająco. Prokurator wniósł o karę więzienia i 6000 zł grzywny; sąd natomiast wydał wyrok uniewinniający. (x)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * Zderzyły się w Gnieźnie na ulicy Warszawskiej autobus P Z 44423 z dorożką samochodową P Z 43755. Oba pojazdy zostały lekko uszkodzone. Dorożka samochodowa kierował szofer Augustyn Drewniak, któremu przypisuje się winę z powodu zbyt szybkiej jazdy. (z)

— * Samobójstwo popełnił w Mogilnie zamieszkały tamże 23-letni Stefan Wilhelm, zaczadzając się gazem. Powodem rozpaczliwego kroku był zawód życiowy. (k)

— * Kradzieży z włamaniami dokonano w Garbach w pow. poznańskim w nocy na 29 bm. u rolnika Józefa Furmanka. —

Niewyśledzeni włamywacze, którzy odjechali drogą przez las kobyłeński do szosy swarzędzkiej a następnie szosą okrężną, skradli parę koni z uprzężą i powózką, wartości około 2500 zł. Były to: 6-letni kasztan walach, z lysiną, ślepy na lewe oko, przednia noga biała do połowy a pozostałe białe do kolan i 5-letnia klacz kasztanowa z gwiazdą, o białej pędynie u prawej nogi i monogramie na lewym u dzie. Poszkodowany wyznaczył 500 zł nagrody. (k)

— * Pożar wybuchł w Laskach w powiecie mogileńskim u gospodarza Antoniego Wintera. Spaliła się stodoła ze zbożem i narzędziami rolniczymi, wartości około 3500 złotych. (k)

— * Sieci skradziono z jeziora w Luboszu w powiecie międzychodzkiem. Poszkodowanym jest rybak Antoni Igel z Piew. (k)

— * Spaliła się stodoła w Swarzędzu przy ul. Kórnickiej, własność Jana Dziadowskiego. Przyczyny ognia nie zdołano ustalić. (k)

— * Tragicznej śmierci uległ chłopczyk 4-letni Wincenty Kosowski w Toruniu. Bawił się na podwórzu pewnej reálności przy ul. Koszarowej. W pewnej chwili urwał się ciężkie drzwi z zawiasów bramy i przygniotły swym ciężarem bawiącego się chłopca. Nieszczęśliwy zmarł niebawem wskutek złamania kręgosłupa. (x)

— * Porażony prądem elektrycznym. W kinie „Pan” w Toruniu zgasto podczas zawijania obrazów światło elektryczne. Zatrudniony w kinie murarz Gębarski, chcąc światło naprawić, chwycił za przewód i został rażony prądem elektrycznym, ponosząc śmierć na miejscu. (x)

JARMARKI

— * Krotoszyn. Jarmark na bydło i konie odbędzie się tu w wtorek dnia 12 listopada.

— * Mosina. We wtorek, dnia 5 listopada rb. odbędzie się tu jarmark ogólny.

Z życia Towarzystw

15-lecie K. S. „Wiktoria” w Jarocinie. Dnia 20 bm. K. S. „Wiktoria” w Jarocinie, obchodził 15-letni jubileusz swego istnienia. Uroczystość rozpoczęto nabożeństwem, poczem udano się w pochodzie, przy dźwiękach orkiestry kolejowej do bursy gimnazjalnej na uroczystościowe zebranie, któremu przewodniczył członek honorowy klubu p. K. Sobieraj, a prezes klubu Fl. Mikuła powitał zebranych, przedstawicieli władz, delegatów i gości.

Następnie zabrał głos dyr. banku p. Sablik. W świetnym referacie podkreślił mówca rolę sportu w życiu społecznym, przechodząc kolejno do historii K. S. „Wiktoria”.

Do roku 1912 w Jarocinie o piłkarstwie jeszcze nie wiedziano. Grę w piłkę nożną zaprowadził wśród młodzieży rzemieślniczej i kupieckiej śp. M. Łuszczewski. Przez prawie dwa lata uprawiała młodzież jarocińska piłkę nożną luzem i na przygodnych boiskach. W roku 1914 kilku piłkarzy postanowiła zorganizować się i „kopiąca gromada” przyjęła nazwę: Klub Sportowy „Wiktoria” w Jarocinie. Pierwsze walne zebranie obralo inicjatora śp. Łuszczewskiego, kapitanem drużyny, prezesem zaś Fl. Mikuła, który godność tę dźwierz nieprzerwanie od lat 15. W roku 1928 wszedł wspomniany klub do A klasy zespołów piłkarskich tutejszego okręgu. P. Sablik wrócił się w swem przemówieniu do członków klubu, by nadal ambitnie bronili barw „Wiktoria” i wyrobili w sobie walory prawdziwych sportowców. W końcu wręczył mówca prezesowi srebrny zegarek z dewizką w dowód uznania jego prac. W dalszym ciągu przemawiali: pp.: Kazierowski w imieniu PZOPN wręczając dyplom uznania, — z ramienia Okr. Koł. Sędziów p. Nawrocki, oraz inni przedstawiciele klubów i towarzyszy.

Przewodniczący dokonał aktu wręczenia dyplomów członkom honorowym, zamianowanym z pośród miejscowego społeczeństwa za zasługi około rozwoju klubu. Wspólną fotografią zakończono zebranie jubileuszowe.

Po południu rozegrano zawody Wiktoria z reprezentacją szkoły podchorążych z wynikiem 2:1 (1:0) na korzyść klubu jubilat.

Wieczorem odbyła się w bursie gimnazjalnej zabawa taneczna, gdzie przy dźwiękach orkiestry kolejowej spędzili goście w miłej harmonii resztę święta Wiktoria. (jk)

SPORT

Boks

Gedanja z Gdańska została przyjęta na członka pośredniego P. Z. B. i przydzielona do okręgu pomorskiego.

Byli mistrz świata Francuz Pladner pokonał we wtorek w Paryżu Anglika Soksę w 10 starciach wysoko na punkty. Pierwsza walka tych bokserów przed dwoma laty zakończyła się wynikiem remisowym. (Radjo)

Pływanie

Świetny pływak węgierski dr. Barany, który znajduje się obecnie na objęździe po Niemczech ustanowił w Monachjum nowy rekord europejski na 100 m. st. dow. uzyskując czas 58,6 i bijąc po-

przedni rekord o 8/10 sek. Na 200 m. pokonał Barany sztafetę w czasie 2:21,6. (Radjo)

Piłka nożna

Afera gracza lwowskiej „Lechji” Pajaka została wreszcie po długich dochodzeniach ukończona. Główny jej sprawca p. Szyba, kierownik sekcji p. n. Pogoń został ukarany 12-miesięczną dyskwalifikacją, a pp. Mazurkiewicz (Pogoń) i Bitner (Lechja) — uniemożliwieniem piastowania jakichkolwiek funkcji w organizacjach piłkarskich na przeciąg pół roku. Jest to chyba akt prewencyjny a nie kara z tego powodu, iż statut P. Z. P. N. posiada poważne luki, a m. i. i. ta, że nie można karać bezpośrednio zarząd klubu, o ile posiada oprócz sekcji piłki jeszcze inne. Gracz Pajak otrzymał przy łagodzących okolicznościach karę jednomiesięcznej dyskwalifikacji.

Zarząd P. Z. P. N. uznał protest „Warty” przeciwko uchwale zarządu ligi w sprawie zawodów „Pogoń” — „Warta” we Lwowie i tem samem uznał owe zawody za mistrzowskie.

Ze względu na koniec sezonu zamierza Zarząd P. Z. P. N. energicznie ścigać wszelkie zażalenia od klubów ligowych i od O. Z. P. N.

Wioślarstwo

Walne zebranie P. T. W. „Tryton” odbyło się we wtorek w malinowej sali Bazaru. Po zagajeniu przez prez. p. Stuermera i odcytnianiu protokołu wybrano przez akklamację przewodniczącym p. Stolskiego, który powołał do pióra p. Czamańskiego, na ławników pp. Nykę i Rychlewskiego. P. prez. Stuermer w sprawozdaniu podkreślił zgodną współpracę wszystkich członków zarządu oraz poinformował utworzeniu klubu senjorów z p. Stolskim jako prezesem. Starsi wioślarze zaprawieni w bojach regatowych wypoczywali w ubiegłym roku, a pracowali tylko młodzi, nowicjusze, to też im przypadał zaszczyt bronienia barw Polski w Bydgoszczy. W obliczu zadań, wymagających ogromnego wysiłku finansowego apelował mówca do opieszalszych członków o uregulowanie należnych składek. Sprawozdanie za nieobecnego sekretarza zdał p. Karpiński, stwierdzając że do „Trytona” należy obecnie 271 członków w tem 5 honorowych; sprawozdanie kasowe referował p. Kobyliński. Entuzjastycznie przyjęto relację wiceprezesa sportowego p. Chudzińskiego. Mówca ubolewał nad małym zainteresowaniem się wioślarzy treningami w zimie, poczem stwierdza, że w roku sprawozdawczym zdobyto 12 nagród; najwięcej uwiosłownych kilometrów ma reprezentacyjna czwórka, która uzyskała je, fakt podkreślenia godny, na treningach. Tym czerem wioślarzom wręczył p. Stolski specjalne nagrody, fundowane przez p. Staszewskiego: Lackowskiemu za przewiosłowane 118 klm., Sabaniewiczowi — 1013, Twardowskiemu — 968 i Sellowi — 945 klm. Tak samo nagrodzono efektywnym pułharkiem p. Szczepana Heina. Następnie w imieniu walnego zebrania przewodniczący wyraził podziękowanie miejskiemu kom. w. f. i p. w. za przyznanie Trytonowi dyplomu. Nastąpiły sprawozdania gospodarza, bibliotekarza, sądu honorowego, kom. rewizyjnej. Wszystko przyjęto do wiadomości prawie że bez dyskusji, udzielając ustępującemu zarządowi absolutorjum wraz z podziękowaniem. Po krótkiej przerwie wybrano przez akklamację nowe władze w następującym składzie pp.: prezes (po raz dziesiąty z rzędu) — Stuermer, sekretarz — Kobyliński, skarbnik — Rychlewski, wiceprez. adm. — Staszewski, wiceprez. techn. — Chudziński, naczelniczy spor. — Keller i Olaszewski, radni — Kubski i Koczorowski, gosp. — Kurka i Jeske, gosp. taboru — Breza i Młodyszewski, Sąd honorowy stanowią — pp.: Stolski, Komorowski, Nyka, Mrozikiewicz i Soldenhoff. Do komisji rewizyjnej weszli pp.: ks. Paulus, Szening i Czamański. Następnie p. Stuermer omawiał sprawę budowy nowego szalasu; ma on stanąć tuż przy terenach „Neptuna”, który to teren zajmie „K. W. 04”; do tego jeszcze powrócimy. Całe zebranie miało przebieg bardzo harmonijny i było kierowane bardzo sprężyście przez p. Stolskiego.

TEATRY

— * Z Teatru Wielkiego. Dziś „Hrabina Marica”. We czwartek, 31 br., pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Rigoletto” w pierwszorzedniej obsadzie z pp. Fedyczkowską, dr. Roesslerówną, Karpacim (tytułowa), Perkowiczem i Zathayem

W piątek 1 listopada stałe wyprzedana „Hrabina Marica” z pp. Fontanówną, Grabowską (tytułowa), Brańkiewiczem, Gruszczyńskim, Raczkowskim i Sendeckim, ka pelmistrz p. Leszczyński. W sobotę „Madame Butterfly” z pp. Fedyczkowską, Szafrańską, Drabikiem, Majem i Urbanowiczem.

„Polska krew”, operetka Nerbala, ukaże się w niedzielę, 3 listopada na przedstawienu popołudniowem po cenach znizonych.

— * Z Teatru Polskiego. Dziś i jutro ciesząca się powodzeniem krakowska komedia Adolfa Nowaczyńskiego „Wiosna narodów”, którą publiczność stale przyjmuje z entuzjazmem oraz owacyjnie oklaskuje artystów.

W nadchodzącą niedzielę po południu po cenach znizonych odegrana będzie komedia Z. Kaweckiego „Para nie para”.

— * Teatr Premier w Poznaniu. W poniedziałek i wtorek, 4 i 5 listopada wy-

stąpi gościnnie dwukrotnie „Teatr Premier” w Teatrze Polskim. Odegrane będzie komedia B. Shawa „Wielki kram” z Kazimierzem Junoszą-Stepowskim w roli głównej. Bilety już są do nabycia.

— * Z Teatru Nowego. Dziś gościnnie występ znakomitych artystów Marji Malickiej i Aleksandra Węgielki, którzy zyskali tytuł najmiłszej pary kochanków. Znacomiecie szarmonizowani i zgrani artyści porywają swym wdziękiem, urodą i młodocia kulturalną publiczność całej Polski. Malicka, urocza bohaterka niezapomnianych filmów „Zew morza” i „Dziwka” oraz Węgielko, jeden z najbardziej utalentowanych artystów doby obecnej — są ulubieńcami wszystkich.

— * Premiera „Trio” z Marją Malicką, Zbyszkciem Sawanem i Aleksandrem Węgielko. W końcu bieżącego tygodnia wystąpią na scenie Teatru Nowego znakomici artyści Marja Malicka, prześlizczna gwiazda polskich ekranów, Aleksander Węgielko, znakomity artysta i reżyser, oraz bożyszcze wielu serc niewieścich Zbyszko Sawan w przemiej komedji p. t. „Trio”.

UMBERTO URBANO w POZNANIU. Niebywale zainteresowanie niedzielnym koncertem!!!

Umberto Urbano, wszechświatowej sławy śpiewak, pierwszy baryton Opery „La Scala” w Mediolanie, Opery „San Carlo” w Neapolu, Opery „Convent Garden” w Londynie i Wielkiej Opery w Paryżu — wystąpi po raz pierwszy w Poznaniu w nadchodzącą niedzielę, dnia 3 listopada r. b., w Auli Uniwersytetu. Umberto Urbano jest dziś jedną z największych gwiazd śpiewaczych całego świata. Każdorazowy występ genialnego śpiewaka w największych centrach muzycznych Europy — to niebywała artystyczna sensacja — to tłumy słuchaczy a zwłaszcza pięknych słuchaczek szturmujących kasy sal koncertowych lub też wyczekujących przy wyjściu, by przynajmniej zobaczyć uwielbianego śpiewaka, który niezależnie od fenomenalnego głosu — jest czarującym mężczyzną i olniewiającem zjawiskiem na estradzie koncertowej. Po jednym z koncertów znakomitego śpiewaka w Paryżu — pisał „Matin”: „Skoro ujrzałem po raz pierwszy fotografie tego pięknego śpiewaka — pomyślałem sobie: gdyby Urbano choć w połowie tak pięknie śpiewał jak wygląda — to już będzie dobrze. Tymczasem rzeczywistość przeszła najsmielsze oczekiwania. Urbano śpiewa o wiele, wiele piękniej. Już dziś wszyscy możemy stwierdzić, że ten młody, czarujący Włoch jest jedynym następcą Battistiniego. Umberto Urbano na koncercie niedzielnym wykona wspaniały program złożony z szeregu popisowych aryj i cyklu cudownych pieśni włoskich, których jest niedoścignionym odtwórcą. Niewątpliwie wszyscy miłośnicy pięknego śpiewu podążą na koncert znakomitego śpiewaka. Bilety są do nabycia w składzie cygar p. Szrejbowskiego, ul. Gwarna 20 — Telefon 56-38. zw 19 914

KURSY RYTMIKI I PLASTYKI

Walentyny Wiechowiczowej. Lekcje rytmiki i plastyki dla dorosłych grupami. Wpisy i informacje codziennie od 4 do 5 w Wlkpłskiej Szkole Muzycznej, ul. Ratajczaka 36 — w podwórzu. dw 2668

Teatr Wielki

DZIŚ — „Hrabina Marica” — operetka Kalmana. Czwartek, 31. 10. „Rigoletto” — opera Verdięgo.

Piątek, 1. 11. „Hrabina Marica” — operetka Kalmana. Sobota, 2. 11. „Madame Butterfly” — opera Pucciniego.

Niedziela, 3. 11. o godz. 15 „Polska krew”, operetka Nedbala. (Ceny znizone). Niedziela, 3. 11. wieczorem „Hrabina” — opera Moniuszki.

Poniedziałek, 4. 11. „Pan Twardowski” — balet Różyckiego. Wtorek, 5. 11. „Hrabina Marica” — operetka Kalmana.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Polski

DZIŚ — „Wiosna narodów”. Czwartek, 31. 10. „Wiosna narodów”. Piątek, 1. 11. „Wiosna narodów”. Sobota, 2. 11. „Wiosna narodów”.

Niedziela, 3. 11. o godz. 15 „Para nie para” (ceny znizone). Niedziela, 3. 11. wieczorem „Wiosna narodów”.

Poniedziałek, 4. 11. „Wielki kram”. — Występ Teatru Polskiego z Warszawy z udziałem Kazimierza Junoszy-Stepowskiego. Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Świt, dzień i noc”. — Gościnnie występ Malickiej i Węgielko. Czwartek, 31. 10. „Świt, dzień i noc”. — Występ gościnnie Malickiej i Węgielko.

Piątek, 1. 11. „Świt, dzień i noc” po raz ostatni. Występ gościnnie Marji Malickiej i Al. Węgielko. Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarlowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W AKTACH, W ŻYCIU I W PISMACH

CZTERDZIESTOLECIE PRUSKIEGO OKÓLNIA PRZECIW POETOM

Leży przedemną ciekawy dokument. Jest to okólnik, który w dniu 30 października roku 1889 wydało „Królewskie Prowincjonalne Kolegium Szkolne” do dyrektorów szkół — prawdopodobnie tylko gimnazjalnych — nakazując im, aby usunęli z użytku szkolnego podejrzane twory poetów polskich.

Wiadomo, że ostry kurs polityki antypolskiej rozpoczął się w Prusach za inicjatywą Bismarcka po roku 1871. W roku 1874 zmieniono gimnazja i aż do r. 1885 usuwano z nich prawie wszystko, co było polskie, w r. 1886 przedsięwzięto atak w tym samym duchu na szkoły powszechne, zaś w r. 1887 na prywatne.

Okólnik, o którym mówię, jest dowodem, że jeszcze w r. 1889 było w gimnazjach coś do „oczyszczenia”, a co, poucza treść jego, brzmiąca jak następuje:

Przy dokładniejszym przeglądzie polskich podręczników znajdujących się w używaniu okazało się, że niektóre wybrane na lekturę twory zawierają ustępy

dające co do treści nieraz powód do zastanowienia się. Do tych należy między innymi: Mickiewicza „Pan Tadeusz”, „Konrad Wallenrod” i „Grażyna”, W. Pola „Pieśń o ziemi naszej”, Słowackiego „Jan Bielecki”, „Mazepa”, „Marja Stuart” i „Mindowe”, Trembeckiego „Zofijówka”, Zygm. Krasińskiego „Nieboska Komedja” i „Irydjon”, Kondratowicza „Margier”. Na mocy rozporządzenia pana ministra spraw wyznaniowych, oświatowych i higieny polecamy panu, w razie gdyby któreś z wymienionych albo inne z powodu swej treści również nieodpowiednie dzieło było używane w zakładzie stojącym pod pańskim kierownictwem, to dzieło natychmiast usunąć z użytku szkolnego.

Oryginał tego okólnika Nr. 24/89 S. J., nadesłany do dyrektora Gimnazjum Fryderyka Wilhelma, p. Nötela, znajduje się w aktach Gimnazjum im. św. Jana Kantego. Następnym było usunięcie nietylko z użytku szkolnego, ale i z bibliotek szkolnych prawie wszystkich utworów poezji polskiej. Z niektórych księgozbiorów gimnazjalnych usunięto je zupełnie, z innych wyrzucono na strych lub ukryto po różnych schowkach, gdzie okryte pyłem przeczekają niewolę.

Poznań. Jan Ujda.

POKŁOSIE ZJAZDU SLAWISTÓW

(Kłosa, których nie było)

Uczestnicy zjazdu slawistycznego w Pradze, informując o jego przebiegu, podali wiadomość o trzech sekcjach, na które został zjazd podzielony. Temi sekcjami była językowa, historyczno-literacka i dydaktyczna. Bolało nas to, że w sekcji historyczno-literackiej udział był znikomy. Proszono nawet o dyskusję nad tą kwestją.

Na dyskusję zasłużyła jednak nietylko ta sprawa, ale i niektóre inne, bodaj ważniejsze, w pierwszym rzędzie historia porównawcza praw słowiańskich. Badanie literatur słowiańskich sposobem porównawczym, nie doprowadzi nas do celu tak dalekiego, jak badanie porównawcze praw. Mianowicie literatur prasłowiańskiej nie było, istnieją jedynie literatury narodowe, przynależne do różnych grup kulturalnych, w których skład — na dobitkę — wchodzi nietylko narody słowiańskie. Natomiast historia porównawcza praw słowiańskich doprowadzi nas do podobnego wyniku, jaki stara się osiągnąć słowiańskie językoznawstwo. Temu idzie o wykrycie prajęzyka słowiańskiego, z którego powstały późniejsze języki narodowe, a podobnie historia porównawcza praw słowiańskich powinna prowadzić do wykrycia prawa prasłowiańskiego, poprzez badanie poszczególnych praw narodowych.

Historia porównawcza praw słowiańskich urodziła się u nas w Polsce, a to w r. 1820. Ojcem jej jest autor Prolegomenów do Prawdy ruskiej, Rakowiecki. Po nim uprawiał tę dziedzinę Maciejowski. A potem wzięli się do tej pracy Czesi, Rosja-

nie itd. Polacy zaś już tylko fragmentarycznie: Balzer w rozprawach o zadrudze, Wl. Semkowicz w studjach nad wiodkami, może kto jeszcze. Boleć więc wypadła nietylko nad tą luką zjazdu praskiego, ale i nad skandalicznym stanem obecnym tej dziedziny wiedzy w Polsce.

Poza tem mówić można i należy o ludoznawstwie porównawczem słowiańskim, a także o stosunkach politycznych pomiędzy poszczególnymi narodami słowiańskimi, jako o integralnych składnikach slawistyki, też nie poruszonych na zjeździe praskim. W ostatniej dziedzinie obchodzi nas w Poznaniu przede wszystkim związku Słowian polskich ze Słowianami czeskimi i połabskimi. Gdyby tej dziedzinie poświęcono wreszcie osobną katedrę (może zareaguje na tę palącą potrzebę slawistyki polskiej naczelny zarząd oświecenia publicznego) mogłaby ona objąć i część historii praw słowiańskich, a mianowicie badanie pokrewieństw ustrojowych we wspomnianej grupie Słowian zachodnich.

Wspomniano także w prasie o zagadnieniu, czy Praga ma być centrum organizacji i przedsięwzięć naukowych w dziedzinie slawistyki. Polska jako takie centrum mogła powołać po zjeździe warszawskim w r. 1927; ale uchwalony wówczas biuletyn nie wyszedł dotąd poza tom I-szy, a o uchwalonym też wówczas słowniku starożytności słowiańskich nie wiele słyhać. O miedzę, w Berlinie, w szybkim tempie powstaje 85-tomowy Zarys słowiańskiej filologii i historii kultury. Czy u nas 100 lat wystarczyłoby na to?

Dr. Z. Wojciechowski.

Poznań.

200-LECIE „OJCA STRATEGJI”

W roku bieżącym upływa 200 lat od narodzin „ojca strategji”. Strategji t. j. tej nauki, która jest syntezą całej sprawy wojskowej i jej filozofją.

Ojcem tym jest Anglik Henryk Lloyd, typowa postać kondotjera XVII wieku. Urodził się on w Walji, jako syn pastora wiejskiego. Wychowanie otrzymał nader staranne, dość rzec, że nauki pobierał w tej samej szkole, co i słynny ekonomista Adam Smith. Ledwie ukończył 16 lat, już rusza w świat na boje towarzysząc ks. Berwickowi. Bierze udział w wojnach Ludwika XIV z koalicją i tu przechodzi chrzest wojenny, tudzież praktykę sztuki wojennej. Ciekawe są jego losy: z szeregów francuskich przerzuca się do wojsk Fryderyka II, aby znów do francuskich powrócić i tę na służbę u Austriaków zamienić. Widać więc, że potrafił przechodzić na stronę przeciwnika, skoro mu to dogadzało, co nie świadczy zbyt dobrze o jego charakterze, lecz za to pozwalało mu lepiej poznać tajniki sztuki wojennej.

Podczas wojny siedmioletniej przechodzi Lloyd do wojsk rosyjskich i jest w stopniu generała umieszczony w korpusie gen. Suworowa. W tem woj-

sku odbywa krymską kampanję pod Potiomkinem, a po jej ukończeniu zwiedza Polskę, Włochy, Hiszpanję i Portugalję, poczem osiada w Anglii i tu pisze swe dzieło o strategji, w którym wyłożył zasady tej nauki po raz pierwszy. Losami tego człowieka, jako też i rozbiorem jego dzieła zajmuje się gen. Simanski w artykule „Henryk Lloyd”, drukowanym w ostatnim „Przeglądzie wojskowo-historycznym”. W tym samym numerze podaje mjr. Hnilitko opis bitwy pod Słobodyszczem w 1660 r., kiedy to wojska polskie pod wodzą hetmana wielkiego, Potockiego i polnego, Lubomirskiego, wyparły z Ukrainy wojska moskiewskie pod wodzą Szerebetjewa i obległy je pod Cudnowem, same jednak znalazły się w potrzasku, gdyż z tyłu nadszedł zbuntowany Jerzy Chmielnicki z wojskiem zaporożskim. Talent Lubomirskiego umiał jednak znaleźć wyjście i Polaków wybawił z matni.

Cały ten numer „Przeglądu” jest wielce interesujący. Zabierają w nim głosy kpt. dr. Stojanowski, dr. Tyszkowski, pułkownik Pawłowski i inni.

Janusz Staszewski.

Poznań.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Towarzystwo Miłośników Historji Medycyny. Dnia 31. 10. rb. odbędzie się naukowe zebranie Poznańskiego Towarzystwa Miłośników Historji Medycyny. Porządek dzienny: 1. sprawozdanie z poprzedniego zebrania. 2. sprawozdanie Zarządu. 3. prof. dr. A. Wrzosek: uczenie 50-ej rocznicy śmierci Józefa Mianowskiego. 4. sprawozdanie z V zjazdu historyków i filozofów medycyny w Wilnie (prof. dr. A. Wrzosek). Zebranie odbędzie się w sali Zakładu Patologii Ogólnej, ul. Fredry 10, I p. o godz. 18-tej.

Walne zebranie Polskiego T-wa Antropologicznego odbyło się w Poznaniu pod przewodnictwem prof. dra Adama Wodzickiego dnia 25 października 1929 r. Sprawozdanie z poprzedniego Walnego zgromadzenia odczytał sekretarz T-wa, dr. M. Cwirko-Godycki, poczem przewodniczący T-wa prof. dr. Adam Wrzosek wygłosił odczyt pod tyt. „Znaczenie badań cech fizjologicznych dla antropologii”.

Nowy profesor Politechniki Warszawskiej. Prezydent Rzeczypospolitej mianował zwyczajnego profesora uniwersytetu we Lwowie, dr. Kazimierza Klinga — profesorem zwyczajnym chemji na wydziale chemicznym politechniki warszawskiej. (np.)

Ośm milionów zapisu na kulturę Jugosławji. Zmarły niedawno w Białogrodzie bankier Zelović zapisał cały swój majątek uniwersytetowi belgradzkiemu oraz instytucjom kulturalnym. Zapis ten wynosi około 50 milionów dinarów czyli 8 milionów złotych. (no.)

TEATR

„Niespodzianka” po słowacku. Nagrodzona na konkursie krakowskim sztuka K. H. Rostrowskiego: „Niespodzianka”, grana z wielkim powodzeniem w Poznaniu, Warszawie, Krakowie i Łodzi, została obecnie przełożona na język słowacki przez Karola Sidora. Będzie ona wystawiana w słowackim Narodnem Diradle w Bratisławie. (tp.)

Teatr w Częstochowie. Z Częstochowy piszą nam: Przed rokiem powstało tu towarzystwo akcyjne w celu wybudowania teatru. Obecnie budynek jest już pod dachem. Jest to gmach trzypiętrowy, obliczony na 1.000 miejsc. Oprócz wielkiej sali mieści salę koncertową na 300 osób oraz mieszkania dla artystów. (tj.)

MUZYKA

„Widma” w Operze Warszawskiej. Z Warszawy piszą nam: Na Dzień Zaduszny (2 listopada) Teatr Wielki przygotuje wznowienie „Widma” Moniuszki, w inscenizacji pp. A. Dołyckiego i A. Popławskiego. Dyrygować będzie p. Dołycki. Udział wezmą pp.: Karwowska, Olgina, Skonieczna, Wiśniewska, Brodnicki i Trembicki. W rolach deklamacyjnych wystąpią artyści Teatru Narodowego. (mw.)

Koncert skrzypcowy Szymanowskiego w Londynie. Nasz korespondent londyński (z gr.) donosi nam: Pani Courtauld, znana tu melomanka wespół z dr. Malcolmem Sargentem zorganizowała cykl sześciu koncertów symfonicznych. Jednym z dyrygentów jest słynny Otto Klemperer. Solistą będzie m. in. pianista Artur Schnabel, który odegra dwa koncerty fortepianowe Brahmsa oraz koncerty Beethovena i Mozarta. Poza tem w programie: Mahler'a „Lied von Erde”, nowa symfonia angielskiego kompozytora Arthura Bliss i koncert skrzypcowy K. Szymanowskiego. Odegra go skrzypaczka Miss Jelly d'Aranyi.

OCHRONA ZABYTKÓW

Plany Muzeum Narodowego. Z Warszawy piszą nam: Rozkład działów w budującym się gmachu Muzeum Narodowego będzie następujący. Pawilon od strony Nowego Świata mieścić będzie na I piętrze część działu zdobniczego, parter — mieszkanie personelu, II piętro — biura, pracownie i składy. Gmach sąsiedni pomieści na parterze prywatne zbiory muzealne. Tutaj też umieszczane będą wystawy czasowe. Na I piętrze ulokuje się reszta działu sztuki zdobniczej, na II — biblioteka, dział rycin i numizmatyki. Pawilony od strony Wisły będą trzypiętrowe. W pierwszym mieścić się będzie na parterze dział prehistorji, na I piętrze — etnografja, na II i III — malarstwo i rysunki polskie. Następny pawilon obejmie: parter — dział wojskowy nowoczesny, I piętro — wojskowy historyczny, II — malarstwo polskie, III — tzw. „Stara Warszawa”, czyli dział nabytków muzealnych stolicy, pamiatki, cechy miejskie i t. d. Wreszcie ostatni pawilon pomieści: na parterze — pracownie na I i II piętrze — dział retrospektywny wojskowy, a na III — rysunki wojskowe. Przed pawilonami na tarasie znajdzie się tak zwana hala armat. (oz.)

Cenne wykopalisko. Z Kielc piszą nam: We wsi Cmielów, pow. opatowskiego, włościanin I. Strajek wykopał na swym gruncie glinianą urnę z 60 srebrnymi monetami. Monety te, jak określił konserwator dr. Zorawski, pochodzą z II wieku po Chrystusie. (oz.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Kilimy hucelskie. Ze Lwowa piszą nam: Prof. Adam Fischer w artykule ogłoszonym na łamach jednego z pism lwowskich, przypomina o obecnej produkcji barwnych „huculkach” i kilimów huculskich. Kilimkarstwo to znajduje się w ciężkich warunkach, gdyż warsztaty zostały zniszczone przez wojnę. Dźwiga się jednak o własnych siłach „Huculskie mystectwo” w Kosowie wytwarza nietylko kilimy, ale również serwety i makaty o doskonale szarmonizowanych barwach. Bardzo ładne kilimy wyrabia K. Medweczukowa i K. Gruszkowski. (rl)

LITERATURA

Konkurs na powieść dla młodzieży. Z Warszawy piszą nam: Magistrat warszawski ogłosił konkurs na powieści dla dzieci i młodzieży. Wpłynęło ogółem 53 powieści. Czytanie prac potrwa do stycznia i wtedy będzie ogłoszony wynik. Wśród przysłanych rękopisów znalazła się powieść 12-letniej dziewczynki. Młodociana autorka nie dotrzymała jednak warunków konkursu, ujawniając przedwcześnie swe nazwisko na kartce tytułowej. (lp.)

Belloc o kardynale Richelieu. Korespondent londyński (z gr.) piszą nam: Płodny druh Chesterton a znakomity pisarz — Belloc, pracuje nad biografją kardynała Richelieu.

VARIA

Polskie książki w Bolszewji. Aby agitować wśród Polaków, mieszkających w Z. S. R., drukuje dla nich rząd książki i pisma w języku polskim. Dla 800 tysięcy zamieszkałych tam Polaków wydano w ciągu ostatnich lat dwunastu 668 książek polskich, w tem 260 dzieł oryginalnych i 408 tłumaczeń. Produkcja wydawnicza w języku polskim sięga w niektórych latach dwudziestu procent ogólnej liczby wydanych w Z. S. R. książek. Prócz tego na terenie Sowietów wychodzą pisma w języku polskim: „Sierp”, „Głos Młodzieży w Kijowie”, „Trybuna Radziecka”, „Myśl Bolszewicka” i „Ku Nowej Szkole” w Moskwie, „Bądź Gotów” i „Do Światła” w Charkowie, oraz „Orka” w Mińsku. (rs.)

Skandale królewskie Anglii. Nasz korespondent londyński (z gr.) donosi nam: Pojawili się trzy książki, które przynoszą spory materiał plotek i skandali z historii angielskiej. Francis Haecckel podjął wyjawienie kilku niedyskrecyj z bujnego życia Henryka VIII-go (nie było to trudne!); Lytton Strachey opowiedział historję romansu „dziewicy-królowej” — Elżbiety z Essexem. Wreszcie miss Anthony przewietrza długą galerję kochanków Elżbiety i wyciąga pikantne szczegóły. Oczywiście powodzenie trzech książek nader silne.

PISMA NADESLANE

„Śpiewak”. Miesięcznik muzyczny. Treść: Feliks Sachse: „Imitacja jako środek wyrazu muzycznego”. — Karol Hlawiczka: „Uwagi w sprawie naszych chórow”. — St. M. Stoiński: „Ogólnosłaski zjazd śpiewaków”. — Uroczystości Moniuszkowskie. — Zjazdy i zawody chórów śląskich. — Opera i koncerty. — Kronika muzyczna. — Kronika chóralna. — Nadesłane nuty i książki — Sp. Władysław Miller. — Przegląd czasopism. — Komunikaty i wiadomości z Polskich Związków Śpiewaczych. — Lista skladek na pomnik Moniuszki w Katowicach. — Ogłoszenia.

„Archiwum Historji, Filozofji i Medycyny” oraz historii nauk przyrodniczych”. Kwartalnik wydawany i redagowany przez prof. dra A. Wrzoska Zeszyl I tom IX. zawiera: 1. w dziale historii Medycyny prace W. Szunowskiego prof. hist. med. Uniw. Jagiel. Fryderyk Hechel jako historyk medycyny w świetle własnych pamietników; X. E. Majhowski. Nieznane szczegóły z życia Józefa Strusia, lekarza poznańskiego XVI wieku; Dr. W. Ziembicki, Szymona z Łowicza „Aemilius Mancer de Herbarum Virtutibus” egz. wyd. z r. 1532; Dr. T. Bilikiewicz: O niemieckim przekładzie „Logiki Medycyny” Wl. Biegańskiego; Dr. J. Bączkiewicz: Kartka z dziejów „walki z rufyfikacją” na polu lecznictwa; Dr. A. Bednarski: O rysunku anatomicznym oka Jana Peckkama, arcybiskupa w Canterbury w XIII w.; Dr. A. Wrzoska: Józefa Dietla lata asystenckie w Uniwersytecie Wiedeńskim. 2. w dziale filozofji medycyny: dr. H. Waserman: Próba zastosowania i zw. zasady elastyczności (Le Chatelier) do tłumaczenia zjawisk biologicznych; Dr. J. Kurczyński: Przyszłość wiedzy lekarskiej w świetle „Prawa Sworzenia”. 3. w dziale pamietników i listów: R. Rivoli: Wspomnienia o Wyższej szkole rolniczej im. Haliny w Zabikowie; J. Mianowski: Listy do Kazimierza Krzywickiego. 4. w dziale drobnych artykułów: dr. L. Zembruski: Lazaret Radziwiłłowski. Ponadto zawiera zeszyt sprawozdania i oceny z literatury sprawozdania z towarzystw i ze zjazdów naukowych.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Na czasie

Od jednego z naszych czytelników otrzymujemy poniższe uwagi, świadczące o zrozumieniu niebezpieczeństwa dla przemysłu polskiego z chwilą zawarcia traktatu z Niemcami.

Traktat handlowy z Niemcami, sądząc po różnych doniesieniach prasy, w najbliższych dniach najprawdopodobniej zostanie zawarty.

Czy społeczeństwo polskie zdaje sobie z tego do końca sprawę, jak on wpłynąć może na nasz ustrój społeczny? Zapewne nie wszyscy, a byłby już czas, aby się nad tem zastanowić. Jestem mocno przekonany, że do takiego, lub też innego załatwienia tej kwestji przyczyniła się nasza Powszechna Wystawa Krajowa. Była to rewja naszych sił twórczych i generalny przegląd naszej samowystarczalności.

Pomimo bojkotu przez Niemców naszej P. W. K., odwiedzano ją licznie, niż oczekiwaliśmy, lecz każdy z nas przyzna, że nie z sympatii lub ciekawości, tylko dla przekonania się naocznie w jakich gałęziach udało się nam przez stworzenie własnej produkcji uniezależnić od nich. Tam, gdzie okazaliśmy się już na dobrych podstawach i gdzie racjonalnie zaprowadzone są nasze przedsiębiorstwa, grozi nam poważna konkurencja ze strony Niemiec, które będą starały się za każdą cenę, aby osłabić, a nawet do ruiny doprowadzić nasz przemysł, w nieporównanie gorszej sytuacji znajdują się słabsze placówki krajowe, które Niemcy spróbują z miejsca obezwładnić. Aby do tego nie dopuścić, a przez to nadal uniezależnić się od takiej konkurencji z chwilą zawarcia traktatu handlowego z Niemcami, powinniśmy temu usilniej popierać nasz przemysł, który przez 10 lat naszej niepodległości dopomagał narodowi i państwu do podniesienia się do tego poziomu, na którym obecnie się znajdujemy, co najwybitniej pokazała nasza Pow. Wyst. Krajowa.

Apel ten kierują do naszych polskich konsumentów i kupców, gdyż od nich teraz będzie zależało utrzymanie tego, cośmy zdobyli na polu przemysłu i dalszy rozwój jego. Od nich będzie zależało, czy nasze dziesięcioletnie wysiłki nad uniezależnieniem się od zagranicy nie pójdą na marne. P. P. konsumenci powinni nie zapominać, że przemysł własny jest podstawą państwa, a pp. kupcy, że egzystencję ich stanowią przemysł krajowy a nie przemysł zagraniczny, który, kupując zagranicą, popiera, a podkopuje własny.

Niech nas nie skuszają tanie ceny, które na samym wstępie, dla zamydlenia nam oczu, za towar eksportowy rzuci nam zagranicą i postawmy sobie twardo za zasadę: Kupować tylko to, czego kraj nie produkuje, a odrzucać to, co produkujemy w kraju.

Niech powyższe nie będzie głosem wołającego na puszczy, a przyjęte przez społeczeństwo polskie jako szczerze ostrzeżenie.

Br. K....

Krótkie informacje gospodarcze

— W czasie od 17 do 23 bm. liczba bezrobotnych na terenie woj. śląskiego zwiększyła się o 156 osób i wynosiła 5.548 osób.

— We wrześniu rb. polska agencja morska w Gdańsku zajęła czwarte miejsce wśród tamtejszych maklerów giełdowych. Agencja ta załatwiła 40 statków o łącznym tonażu 31.107 tonn.

— Pertraktacje rządu litewskiego ze Szwedami w sprawie monopolu zapalczanego trwają nadal. Dnia 1 listopada rząd litewski udzielił trustowi szwedzkiemu odpowiedzi. Spodziewane jest pozytywne załatwienie tej sprawy.

— Trwające już od kilku miesięcy rokowania w sprawie czeskosłowackiego kartelu przemysłu papierniczego, doprowadziły do przedłużenia tego kartelu do końca 1935 r.

— Zivnostenska Banka w Pradze deklaruje wiadomość o zamierzonej rekonstrukcji fużji z innymi bankami oraz o podniesieniu swego kapitału z 300 do 500 milionów.

— W okresie pierwszych 9-ciu miesięcy rb. dochód czysty amerykańskich telefonów i telegrafów wyniósł 140.547.000 dolarów wobec 120.911.000 dolarów w tym samym okresie roku zeszłego.

— Oficjalna konferencja międzynarodowego kartelu cynkowego odbędzie się w Brukseli dnia 19 listopada. Na porządku dziennym znajduje się sprawa odnowienia międzynarodowego kartelu. Międzynarodowy kartel szyn obradować będzie dnia 13 grudnia w Düsseldorfie gdzie obradowana będzie sprawa podniesienia cen.

Bolączki pracowników handlowych

Z kół pracowników handlowych otrzymaliśmy poniższe wywody, które zasługują na uwagę i mogą stanowić materiał do dyskusji.

Trudne położenie materialne pracowników handlowych skłania mnie do oświetlenia i krytycznego omówienia warunków ich pracy. Oczywiście nie można uogólniać wszystkich objawów, na które zwrócę uwagę, z drugiej strony jednak stwierdzić trzeba, że dotyczą one znacznej ilości zainteresowanych. Poruszenie ich może przyczynić się do usunięcia dostrzeżonych braków i bolączek.

Przyjrzyjmy się, jaki jest normalny przebieg kariery pracownika handlowego. Ponieważ od nowostępującego ucznia wymaga znaczna część firm handlowych ukończenia szkoły handlowej, przeto kandydat na ucznia po przejściu szkoły wydziałowej udaje się na 2-letni kurs szkoły handlowej. Nie może jednak w tym czasie pracować zawodowo. Po ukończeniu kursu wstępuje w praktykę, którą odbywa 2 lata, przy czem jego wynagrodzenie w ostatnim roku nie przekracza 80 zł. Potrzeba zatem czasu 4 lat do nauki, z których 2 są nie płatne i 2 płatne.

Po ukończeniu nauki pobiera jako ekspedjent 120—140 zł, w dalszych latach praktyki 180—200 zł. W porównaniu z wynagrodzeniem pracownika fabrycznego, którego zarobki wynoszą 60 do 70 zł tygodniowo, jest to cyfra zbyt niska jeśli się zważy, że pracownik kupiecki ze względu na swe otoczenie i w interesie firmy bardziej zważać musi na swój zewnętrzny wygląd, musi się przyzwyczoić ubierać itd. w odróżnieniu od pracownika fabrycznego. A mimo to wynagrodzenie niewykwalifikowanego robotnika przewyższa pensję ekspedjenta w pierwszym roku po ukończeniu nauki.

Ten niski poziom wynagrodzeń stwarza niestety warunki po temu, że niektórzy pracownicy nie mogąc z tych pensyj wystać, wchodzą na nieuczciwą drogę. Przypominam sobie wypadek, którego sam byłem świadkiem, że kiedy jednemu z pracowników ofiarowano posadę za 100 zł. wówczas oświadczył swemu przysięmu szefowi krótko: „Musiałbym za drugie 100 zł kraść, a że tego czynić nie chcę, więc niestety posady przyjąć nie mogę”.

W ostatnich czasach niektórzy szefowie zważają nie tylko na wykształcenie danego pracownika, ale co więcej, przyjęcie uzależniają od tego, że pracownik nie ma licznego rodzeństwa. Takie stawianie kwestji zasługuje na potępienie, boć przecież stosunki rodzinne nie powinny mieć wpływu na wartość danego pracownika.

Zbyt niskie wynagrodzenie wpływa również bardzo ujemnie na staranność w obsłudze klientów, z czego wielu pracodawców nie zdaje sobie sprawy. Pracownik mało opłacany jest nie dbały, nie stara nie należycie obsługiwać klientów, wychodząc z założenia: jaka płaća, taka praca. Jasno więc

z tego wynika, że skład taki dużo przez niedbałość pracownika traci.

Wartość pracownika należy uzależnić od wydajności jego pracy, inicjatywy i korzyści, jakie potrafi oddawać przedsiębiorstwu, w którym pracuje. Większość przedsiębiorstw jednak prowadzi w dziedzinie wynagradzania swoich współpracowników politykę błędną, uzależniając ją w większości wypadków od czasu pracy. Punkt ciężkości zagadnienia leży w tem, że pracownik pracujący dążyć powinien do zwiększenia wynagrodzenia przez wydajność swej pracy. Kto zaś intensywniej pracować nie może, lub nie chce, musi bezwzględnie ustąpić miejsca zdolniejszemu i chętniejszemu, którym jednak zapewnić trzeba rzetelne wynagrodzenie. I tu zbiega się interes właściciela firmy z interesem pracownika.

Jakie są warunki pracy ogólnie? Ekspedjent rozpoczyna pracę normalnie o godz. 8-ej, kończy o 13-ej i następnie po przerwie obiadowej od 15-ej do 18-ej, a więc pełne osiem godzin. Ogólnie jest przyjęte, że ponadto pracownik winien zająć się uporządkowaniem składu po godz. 18-ej, za co, ponieważ w godzinach przedpołudniowych stoi nieraz bezczynnie, nie odbiera żadnego wynagrodzenia. Stosownie do tego stanowiska nie zamierzam kwestjonować.

Wielu jednak pracodawców urządza po godz. 18-ej dekorację okien, a w wielu składach kolonialnych i drogerijnych waży się towar na dzień następny. Jeden z kupców, mający mało zaufania do swego personelu, urządza codziennie po godz. 18-ej inwenturę. Za wszystkie te czynności pracownik nie otrzymuje dodatkowego wynagrodzenia. W tych warunkach pracownik kupiecki nie może się oczywiście zająć żadną pracą społeczną, ani korzystać z rozrywek kulturalnych. Nieraz nawet, wybierając się do teatru, przypadnie mu dekorować okno, a zwracać się z tem swemu szefowi nie może, bo posądzi go o rozrzutne życie.

Krzywdzony w ten czy inny sposób pracownik upomina się o swe prawa w Sądzie Kupieckim, który niestety n'e może nadążyć w swej pracy, to też na jego wyroki czekać trzeba często pół roku, a nawet i więcej. Zresztą pracownik udaje się na tę drogę zwykle dopiero po opuszczeniu posady. Należałoby jednak domagać się, by inspektor pracy wejrzał w te wykroczenia, gdyż pracownicy w obawie przed utratą posady nie mają odwagi sami o swe prawa się upominać. Natomiast Związek Pracowników Handlowych, nie skupiający koło siebie wszystkich pracowników, nie może w tej sprawie dość energicznie występować. Trzeba więc dążyć do wzmocnienia siły organizacyjnej warstwy pracowników handlowych.

Sprawą, poruszoną wyżej, winny zająć się poważnie również koła pracodawców w handlu. Niewątpliwie znajdzie się sposób rozwiązania ku obopólnemu zadowoleniu. (jar)

PODATKI I OPŁATY

(p) Świadczenia przemysłowe na rok 1930. Min. skarbu okólnikiem nr 286 przypomina o zbliżającym się terminie nabywania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok podatkowy 1930. Do ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych będą doliczone dodatki na rzecz niższych wymienionych związków według następujących zasad: 1) dodatki na rzecz związków komunalnych w wysokości 30 proc., z wyjątkiem wypadków, gdy przed rozpoczęciem akcji wydawania świadectw przemysłowych gmina doniesie Izbie Skarbowej o uchwaleniu niższej stopy procentowej tych dodatków — wówczas pobrane będą dodatki w odnośnych okręgach według tej niższej stopy. 2) dodatki na rzecz instytucji, wymienionych w punktach a) i b) art. 120 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, t. j. na rzecz szkół zawodowych oraz izb handlowych, przemysłowych i rzemieślniczych, w maksymalnej wysokości, określonej w tymże artykule (25 i 15 proc.). Wobec postanowień rozporządzenia Prezydenta R. P. z 15. 7. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67 poz. 591) dodatki na rzecz izb przemysłowo-handlowych oraz izb rzemieślniczych będą pobrane na całym obszarze państwa. Na cele równowagi budżetowej pobrane będzie przy nabywaniu świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych nadzwyczajny 10 proc. dodatek do należności skarbowych. (c)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Roczne walne zgromadzenie Spółki Handlowej, spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością w Poznaniu odbyło się w dniu 28 października r. b. Spółka Handlowa jest centralą zakupu dla drobnego kupiectwa kolonialnego w Poznaniu i liczy obecnie członków 211, którzy posiadają udziałów 55.000 zł. Odpowiedzialność zadeklarowana przez tychże członków 60.000 zł; obrót towarowy w roku sprawozdawczy i wyniósł okragło 2.000.000 zł. Czysty zysk pozostający do dyspozycji walnego zgromadzenia wyniósł 15.188 zł. Walne zgromadzenie, któremu przewodniczył prezes rady nadzorczej p. dyr. Stanisław Kucharski, miało przebieg poważny i jednomyślny. Walne zgromadzenie wyraziło żądanie uznania za sumienną i w skutkach swych dodatnią pracę, udzielając równocześnie pokwitowania zarządowi i Radzie Nadzorczej. Z czystego zysku przeznaczyło walne zebranie 5.700 zł. na wzmocnienie rezerwy, które wynosić będą teraz 20.000 zł. Pozatem wydzieliło walne zebranie na dywidendę 10 proc. od wpłaconych udziałów. Występujących z rady nadzorczej pp.: Michała Kasztelana i Franciszka Stryczyńskiego wybrało walne zebranie jednomyślnie zpowrotem na okres trzyletni. Jak wynika ze sprawozdania zarządu, nowy rok obrachunkowy rozpoczynający się od 1 lipca r. b. zapowiada się bardzo dodatnio.

(k) Z działalności banków akcyjnych. W zeszycie 19-ym „Wiadomości Statystycznych” Głównego Urzędu Statystycznego znajdujemy interesującą tablicę statystyczną, ilustrującą sytuację banków akcyjnych na dzień 30. 6. 1929 r. z której podajemy kilka ciekawszych liczb. Dane te obejmują 57 banków i tak naprzykład dyskonto osiągnęło 896.903 tys. zł, pożyczki terminowe — 21.512 tys. zł, otwarty kredyt zabezpieczony — 590.870 tys. zł, niezabezpieczony — 261.142 tys. zł. Banki zagraniczne lora — 9.024 tys. zł, nostro — 53.627 tys. zł. Pozycje powyższe dotyczą aktywów banków: pasywa przedstawiają się następująco: wkłady terminowe — 327.691 tys. zł, wkłady bezterminowe — 380.052 tys. zł, salda kredytowe w rachunkach bieżących — 257.759 tys. zł, redyskonto i zastaw papierów — 344.110 tys. zł. Stan bierny banków zagranicznych: lora — 74.122 tys. zł, nostro — 379.882 tys. zł. Wkłady terminowe wykazują w stosunku do danych z pierwszego kwartału rb. oraz lat poprzednich poważną zwyżkę, natomiast w stosunku do sumy z pierwszego kwartału rb. wykazują pewną nieznaną zniżkę wkłady bezterminowe, natomiast poważną zwyżkę w stosunku do lat poprzednich.

Z ZAGRANICY

(z) Monopol zbożowy w Austrii. W austriackich kołach rządowych rozważana jest możliwość wprowadzenia monopolu zbożowego. Projekt ten w sferach gospodarczych spotyka się z ostrą krytyką. Podczas obrad wskazywano na wielkie trudności, jakie wynikłyby z wprowadzenia monopolu, z powodu istniejących umów z Jugosławiją i Węgrami, na trudności, na jakie narażon* byłby handel zbożowy, na znaczne obciążenie konsumentów, wreszcie na to, że monopol nie przyczyniłby się do poprawy położenia rolników. Wskazywano na przykład Szwajcarię, gdzie monopol, po kilku latach istnienia, zniesiono w upeu rb., oraz na Niemcy, gdzie parlament wobec projektu wprowadzenia monopolu zajął stanowisko nieprzychylnie. Uchwalono rezolucję, oświadczającą się przeciw monopolowi, który nie pomoże podupadłemu rolnictwu austriackiemu, a doprowadzi do zupełnej ruiny handlu zbożowego i mącznego, zatamuje handel tra żytowy przez powiększenie kosztów produkcji, zaszkodzi przemysłowi i eksportowi, wpłynie niekorzystnie na stosunki handlowe z innymi państwami, oraz stworzą ociążałą i cieżką biurokrację, która b' n' miała tendencję utrzymania się nawet wówczas, gdy przestałaby być potrzebna. Zamiast monopolu kupiectwo żąda obniżenia podatków dla rolnictwa, ułatwienia wyw. u nawozów sztucznych i maszyn rolniczych, oraz obniżenia cen na te towary, które w kraju nie są wytwarzane w dostatecznej ilości. Celem trwałego usunięcia przesilenia, kupiectwo uważa za wskazane: racjonalizację gospodarstw rolnych, reformę organizacji zbytu, wzmocnienie produkcji. W tej samej rezolucji kupiectwo wiedeńskie oświadczyło się również przeciw monopolowi wina.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 30. 10. 1929.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 698 gr. (118,5 f. w. hol.); b) pszenicy 753 gr. (123,0 f. w. hol.) „Ceny orientacyjne” parytet Poznań

Zyto	22,50—23,00
Uspokobienie spokojne.	
Perzenta	34,75—36,75
Uspokobienie spokojne.	
Jęczmień przemysłowy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	26,00—29,00
Uspokobienie spokojne.	
Jwies	21,50—23,50
Uspokobienie spokojne.	
Maka żytnia w workach według urzędowo ustalonego typu (70%)	34,50
Uspokobienie spokojne.	
Maka pszenna 65% w worku	54,00—58,00
Uspokobienie spokojne.	
Otreby żytnie	15,50—16,50
Otreby pszenne	17,50—18,50
Rzepak	70,00—74,00
Groch ołny	38,00—42,00
Broch Victoria	50,00—57,00
Broch Polzera	42,00—47,00
Ziemiaki fabryczne franco	0,19
fabryka za kg. % mączki	
Słoma luźna	3,20—3,50
Słoma prasowane	4,20—4,50
Słoma użne	08,00—11,00
Siano prasowane nadnoteckie	10,00—11,00

Ogólne uupokobienie słabe. Uwagi: Ziemiaki jadalne bez handlu. Jęczmień, pojawiający się na rynku, w większości wypadków nie odpowiada normom jęczmienia browarowego.

Uwaga: W sobotę, dnia 2 listopada rb. (Dzień Zaduszny) zebranie giełdowe oraz notowania giełdowe się nie odbędą.

KULTURA FIZYCZNA

Nowa próba rozłamu w sporcie

Po udanym formalnie zamachu (którego fatalne skutki uwidaczniają się obecnie na każdym kroku!), na istniejącą organizację naszego sportu, dokonany przed dwoma laty na terenie piłki nożnej, znaleźli się nowi malkontenci, uważając, że najstosowniejszym sposobem załatwienia konfliktu klubowego ze związkami, jest — secesja. Malkotentem tym jest „A. Z. S.” warszawski, który gdy nie w smak mu poszły przykre wymówki, wystuchane na wiosennym walnym zgromadzeniu P. Z. H. L., ze związku wystąpił.

Ponieważ „A. Z. S.”, który posiada najsilniejszą w Polsce sekcję hokejową, na poziomie najlepszych drużyn klubowych, a nawet reprezentacyjnych Europy, zapewne nie ma zamiaru jej likwidować — występując ze związku, musiał zatem być zdecydowany na pociągnięcie za sobą innych niezadowolonych, aby mieć z kim grać. O ile wszakże w piłce nożnej malkontentów było wielu, i stanowią oni elitę sportową naszego piłkarstwa, o ile tamci mieli powody do słusznych, bądź co bądź, żalów pod adresem P. Z. H. L., nie upoważniające jednak zasadniczo do destrukcyjnych poczynań, o tyle w wypadku „A. Z. S.” sprawa przedstawia się dla niego znacznie gorzej, gdyż jest on odosobniony i nie może znaleźć żadnego sojusznika w walce ze związkiem hokejowym, z którego kluby są zadowolone.

Mając zupełnie przeciętą drogę do jakichkolwiek gier w Polsce „A. Z. S.” próbuje nawiązać kontakt z zagranicą. Sprawa jest tu dla niego tak samo trudna jak w kraju, gdyż wszystkie poważniejsze kluby zagraniczne są zrzeszone pośrednio w Lidze Międzynarodowej, i z jej zakazem grania z „A. Z. S.” się liczą. W podobnych warunkach klub ten mógł mieć nadzieję na współzawodnictwo bądź z drugorzędni „dzikiemi” drużynami, bądź na międzynarodowym mistrzostwie akademickim. Pierwsza ewentualność jest wykluczona już choćby dlatego, że nigdy nie wytrzyma kalkulacji finansowej; druga — z innego, bardziej delikatnego powodu; oto przecież w drużynie Akademickiego Związku Sportowego jest... jeden tylko akademik. Poza tem na żaden wyjazd zespołu hokejowego zagranicę nie mógłby „A. Z. S.” uzyskać najmniejszego poparcia ze stron władz państwowych, a wiadomo, że bez tego trudno jest cokolwiek przedsięwziąć.

W tych warunkach rokoszujący klub ma przed sobą dwie alternatywy: albo skapitulować, albo zdecydować się na to, że jego świetna sekcja hokejowa zamrze. Żałowaćby przyszło jedynie, gdyby pierwsze nastąpiło po drugim. Szkołaby było dla polskiego sportu tak pięknej drużyny, czy bowiem gracze rozproszeni po innych klubach nie stanowiliby już tej samej siły. W każdym jednak razie, powrotu „A. Z. S.” do Związku w nadchodzącym sezonie zimowym nie należy się spodziewać. Przypuszczać bowiem trzeba, że obecni jego kierownicy jeszcze nie zaraz wypuszczą władzę z ręki, a przecież jest rzeczą oczywistą, że z ludźmi, którzy tak się skompromitowali, P. Z. H. L. nie będzie mógł nawiązać kontaktu.

W tych warunkach opinię publiczną interesować musi pytanie, jak wyglądają reprezentacja Polski na mistrzostwach Europy w Chamonix?

Jest rzeczą oczywistą, że gdyby wystąpiła bez graczy „A. Z. S.”, byłaby słaba; przypuszczalnie — nie gorsza

od reprezentacji Węgier czy Włoch, a stałaby mniej więcej na poziomie najszej czołowej drużyny z czasów mistrzostw w Davos w r. 1925/6. Ale jak na obecne wymagania po tak wybitnych sukcesach — to stanowczo za mało.

P. Z. H. L. od kilku lat wozil za granicę cały szereg graczy z poza „A. Z. S.”, którzy jako rezerwowi bardzo wiele skorzystali, i jeżeli nie grali dotąd owocnie w reprezentacji, to w znacznej mierze dlatego, że poprzedni kapitan związkowy p. Adamowski był tak zahipnotyzowany wartością zawodników „A. Z. S.”, że rezerwowych bądź nie puszczał wcale, bądź też na chwilę. A wiadomo przecież, że zawodnik tylko co wpuszczony na boisko gra słabo, nim się nie „rozkręci”, jak się to mówi potocznie. W dotychczasowych warunkach każdy rezerwowy nim zdążył się zorjentować i pozbyć nieco tremy — już znajdował się z powrotem poza boiskiem. Było to nie zawsze słuszne, gdyż ci nasi wycpoczęci rezerwowi byli bezwzględnie lepsi od zmęczonych graczy czołowych.

Dziś najlepszy zespół z poza „A. Z. S.” przedstawiałby się tak: w bramce Stogowski, gracz reprezentacyjny; drugi „internacjonal” — Krygier na lewym skrzydle; resztę napadu stanowiliby Szenajch względnie Godlewski i Hemerling; na obronie świetny Maurer, i jako drugi bądź Pastecki, bądź Szenajch. Oczywiście już początek nadchodzącego sezonu wykazałby konieczność pewnych zmian. Nie jest jednak wykluczona możliwość uzupełnienia drużyny reprezentacyjnej pewnymi „filarami” z byłej drużyny „A. Z. S.” — a za taką ją musi Związek uważać. Zawodnicy ci, o ileby nie grali w „A. Z. S.”, a zapewne nie będą, bo nie znajdują przeciwników — mogą być traktowani jako niestowarzyszonych do reprezentacji. Jest rzeczą oczywistą bowiem, że większość tych zawodników nie solidaryzuje się ze szkodliwą działalnością nieopanowanego zarządu klubu. Nie można od nich jednak wymagać, by porzucali w chwili ciężkiej próby barwy swego macierzystego towarzystwa z powodu zamroczenia jego menedżerów. Każdy rozumie, że sytuacja ich jest trudna; to też jeżeli w „A. Z. S.” przestana grać i mimo nieprzejednanego stanowiska tego klubu wobec P. Z. H. L., ofiarują jednak swe siły dla dobra reprezentacji Związku — nie będzie również żadnych przeszkód moralnych, by z ich współdziałania nie skorzystało.

W tych warunkach spodziewać się należy, że burza w szklance wody wynikła z furji „A. Z. S.”, dla polskiego hokeja nie będzie szkodliwa. Zagniewany Achilles chylikim wymknie się z namiotu, jeżeli nie in corpore, to w każdym razie w znacznej części i — stanie do walki. Gdyby P. Z. H. L. przyjął takie wyjście, będzie istniała możliwość zachowania w nienaruszonym składzie drużyny i zasłużony ten klub może jakoś nie ponieść konsekwencji zacietrzewienia swych kierowników. Nie wiadomo jednak, czy w międzyczasie zwolnionych graczy „A. Z. S.” nie rozbiórą między siebie inne kluby. A wtedy konstelacja w polskim hokeju lodowym uległaby trwałym i radykalnym zmianom.

Tak czy inaczej, po raz pierwszy od czasu, jak w Polsce gra się łażkiem na lodzie, kwestja mistrzostwa jest otwarta.

nielicznych pogromców Nurmiego, a wraz z wieścią o jego sukcesie rozgłaszała sławę sportu polskiego. Jeżeli już nie milionowe, to w każdym razie tysiączne rzesze interesujących się sportem osób tak w krajach nam przyjaźnie jak i wrogo usposobionych miało powód do zastanowienia się nad tem, że jednak sport polski tężeje, rośnie w siłę i znaczenie; że miłoweni krokami nadchodzi czas, kiedy Polska przestanie być jednym z kopcuszków Europy w tej dziedzinie.

Start Petkiewicza w Londynie na międzynarodowych mistrzostwach Anglii mniej był szczęśliwy i potrzebny ze względu na równoczesność mistrzostw Polski, a tem samem pewne zlekceważenie ich. Wszakże w mniej sportowym kraju niż Anglija możeby opinia nie zajął się zajmującym drugie miejsce; tu jednak prasa umiała dopatrzeć się w Petkiewiczu nieprzeciętnego zawodnika, który przegrał coby prawda, ale walory pokazał niepowściąpliwie.

W Paryżu odniósł Petkiewicz świetne zwycięstwo wobec falangi Francuzów i... w porę właśnie; wygrał bowiem w walce z elitą długodystansowców Francji, niedawnych zwycięzców Niemców. Sukces Petkiewicza rozentuzjowało Paryżan na boisku — ale po zastanowieniu się i... zabolął, jak o tem świadczy głos w jednym z dzienników, w którym autor „smutnie przedstawia sobie przyszłość, gdyby tak Polacy mieli pokonać Francuzów w jednej jeszcze z ich specjalności”.

Te jasne strony startów Petkiewicza zaciemnia nieco dwukrotna jego porażka do Koscyaka (w Pradze i w Warszawie).

Jest również obok wspomnianych porażek do Koscyaka i druga ciemna plama w tegorocznym bilansie Petkiewicza, może o tyle dla nas przykrejsza, że nie spełnił pokładanych w nim nadziei, startując w Berlinie, zatem na terenie, gdzie właśnie powinno nam specjalnie zależeć, aby wychodzić zwycięsko, jeżeli już decydujemy się występować tam w szrankach. Jednak te drobne minusy nikną niewątpliwie wobec wyraźnych i bardzo ważkich plusów, przyczem nie od rzeczy będzie tu nadmienić, że nasi sportowcy mieli sposobność oglądania w akcji chluby polskiej lekkiej atletyki na istotnie światową miarę jedynie dzięki startowi Petkiewicza w dorocznym biegu „Kurjera Poznańskiego”, którego puhar zdobył on, jak wiadomo, w tym roku w pięknym stylu, pokonawszy swego groźnego rywala, a zarazem kolegę klubowego Kusocińskiego; jego również tylko w tej konkurencji miał możliwość Poznań oglądać.

Mniej udane były starty w Paryżu i w Pradze Kostrzewskiego i Sikorskiego. Pierwszy — w Paryżu — choć bieg (400 m przez płotki) ukończył w dobrym czasie i pozostawiając za sobą na dalszych miejscach zawodników o znanem nazwisku, lecz zajął tylko czwarte miejsce, a w tych warunkach mało kto pyta o to, kogo zostawił poza sobą, a kto go pokonał. W Pradze w tej samej konkurencji wygrał, ale za to... bez konkurencji. Sikorski w sprintach na terenie międzynarodowym mało ma obecnie jeszcze do powiedzenia. W skoku w dal zwyciężył w Pradze, nie osiągając 7 metrów.

Poza tem startował Baran z okazji bytności swojej w Szwecji na zawodach w Malmö osiągając dwa pierwsze miejsca: w rzucie dyskiem — 43.04 m i w pchnięciu kulą 13.25 m. Brał on również udział w zawodach w Danji z mniejszym jednak powodzeniem.

Stojąc na wysokim poziomie międzynarodowe zawody w Wilnie były dziełem Wileńskiego O. Z. L. A., ściśle: zasłużonego pracownika na niwie lekkiej atletyki — kpt. Kwalca. Polacy startowali tutaj, mając za rywali świetnych lekkoatletów Finlandji, Lotwy i Estonji. Zawody te dały obok rekordu w skoku w dal Sikorskiego (7.12 m), w pchnięciu kulą Heljasza (13.62) wspaniale zwycięstwo Petkiewicza w biegu na 1500 m nad Pohjalą (4:05.2 m.) i przedewszystkiem nad Matilainenem (Finlandja) w biegu na 5000 m w czasie 15:10.8. Temi sukcesami potwierdził Petkiewicz wysoką swoją klasę, kwalifikującą go do grupy czołowych długodystansowców świata. Zawody wileńskie dały organizatorom obok zadowolenia moralnego również duży sukces finansowy, bowiem Wilnianie zebrali się na nowym stadionie na Pióromoncie w liczbie niewidzianej dotąd w Polsce na imprezach lekkoatletycznych. Zaznaczyć też wypada, że zawody wileńskie były pierwszymi na szerszą skalę zakrojonymi międzynarodowymi w Polsce od czasów wielkiej wojny światowej.

W czerwcu br. startowało kilku zawodników AZS (warszawskiego) na turnieju morawskiej „Slavii” w Brnie. Obok indywidualnego zwycięstwa Trojanowskiego w biegu przez płotki na 220 y (nad Janderą w 26.5) w czasie rekordowym, zwyciężył zespół akademików w sztafecie olimpijskiej, ustanawiając nowy rekord Polski 3:26 i w sztafecie szwedzkiej, mimo zajęcia trzeciego miejsca, z czasem 2:02.6.

Do tej kategorii meczów międzynarodowych zaliczyć należy jeszcze spotkanie „AZS” polskich i węgierskich: w Budapeszcie w trójmeczach akademickim „Polska — Węgry — Włochy i w Warszawie w meczu „AZS” — „MAFC”. W pierwszym triumfowali nasi akademicy nad Węgrami, bowiem Włosi, przeczuwając porażkę wycofali się z trójmeczem. I tych zawodów plonem — obok zwycięstwa było kilka rekordów Polski jak: Nowaka skok w dal 7.29 m., i Kostrzewskiego w biegu 400 m przez płotki — 56.2. Rewanżowy mecz z Węgrami w Warszawie nie przyniósł wprawdzie żadnych świetniejszych wyników, za to w sumie zwycięstwo Polaków, co już jest sukcesem.

II.

Zkolei przystąpimy do omówienia spotkań międzypaństwowych.

Niefortunnym był występ w trójmecz Lotwa — Estonia — Polska w Rydze. Nie ulega wątpliwości, że stać nas na to, aby z tego spotkania wyjść zwycięsko. Przegraliśmy do Lotwy o 2 punkty zaledwie, ale i to jest bolesne. Winę przegranej ponoszą władze PZLA, które niedość poważnie zabrały się do ustalenia składu reprezentacji a również i fatalne warunki atmosferyczne nie pozostały bez wpływu na osiągnięte wyniki.

Jeszcze mniej fortunnym był mecz z Węgrami w Budapeszcie. Nie przypuszczamy, aby nasze władze z własnej inicjatywy zobowiązały się do tego spotkania, w którym przegrana w kompromitującym stosunku zgóry była do przewidzenia. Węgrzy odnieśli zwycięstwo 51:27. Jedynie triumfowaliśmy w biegach na 1500 i 5000 m przez Petkiewicza. Poza jego rekordem na 1500 m (4:01.4) ustanawia jeszcze Heljasz nowy rekord w pchnięciu kulą (14.27 m). Jeżeli z rozegrania tego meczu możemy mieć jakieś korzyści, to chyba te, że nawiązaliśmy stosunki sportowe z jedną z potęg lekkoatletycznych Europy, od której możemy się jeszcze uczyć, odbierać ciągi, a stanąć do walki jako równi z równymi dopiero po upływie dłuższego czasu.

Ładnym zwycięstwem zakończył się mecz międzypaństwowy z Rumunią we Lwowie; 126:41 brzmiał wynik końcowy. Drużyna rumuńska, osłabiona brakiem Węgrów z Siedmiogrodu nie stanowiła poważniejszego przeciwnika. Rumuni odnieśli jedno tylko zwycięstwo (w oszczepie). W zawodach tych padły trzy rekordy Polski a mianowicie: w biegach na 1500 m (4:02.04) i 10.000 m (32:09 — lepszy od dotychczasowego o 51 sek.) przez Petkiewicza i w pchnięciu kulą 13.94 przez Heljasza. Jeszcze Trojanowski uzyskał rekordowy czas (15,6”) stracił jednak jeden płotek.

Najcenniejszem naszym zwycięstwem był sukces w meczu o pierwszeństwo wśród narodów słowiańskich z Czechosłowacją w Warszawie; wygraliśmy 84.5:73.5. Przygotowanie reprezentacji czechosłowackiej było tym razem specjalnie pieczołowite, bowiem Czesi chcieli wziąć odwet za zeszłoroczną porażkę w Pradze z różnicą jednego punktu! Szanse były równe; i Czesi wystąpili z rezerwowymi i nam zabrakło kilku desygnowanych reprezentantów. Myśmy odnieśli kilka niespodziewanych sukcesów i oddaliśmy zwycięstwo znów w „murowanych konkurencjach. Lekkoatleci nasi zdobyli się tutaj na największy wysiłek na jaki ich stać; ambicja i silna wola zwycięstwa spowodowały, że ostateczny triumf nam przypadł w udziale. Rekordy zazwyczaj są plodem walki — liczba ós m i u polskich w tym meczu świadczy zatem dobitnie, o walce, która nie ustala ani na chwilę. Na 200 m — 22.2, rekord Sikorskiego; na 800 m — 1.55, Kostrzewskiego; na 1500 m — 4:00.2, Petkiewicza; 4 × 100 m — (mimo zajęcia drugiego miejsca) — 43.4 Czyst, Dobrowolski, Sikorski, Szenajch; 4 × 400 m — 3:23.7 Piechocki, Gniech, Zuber, Kostrzewski; 110 m pl. — 15.5 Trojanowskiego, 400 m pl. — 54.2 Kostrzewskiego; skok w dal — 7.26 m. Sikorskiego — oto bogaty plon rekordów naszych zawodników w walce międzypaństwowej o prymat wśród narodów słowiańskich. Bolesnym momentem była tylko porażka Petkiewicza do Koscyaka w biegu na 5.000 m.

Międzynarodowy sezon lekkoatletyczny

I

Petkiewicz — Nurmi; start Petkiewicza w mistrzostwach Anglii; start Petkiewicza, Sikorskiego i Kostrzewskiego w Paryżu i Pradze; występy por. Józefa Barana w Szwecji; międzynarodowe zawody w Wilnie; AZS (Warszawa) — MAFC (Budapeszt); Polska — Estonia — Lotwa w Rydze; Polska — Czechosłowacja w Pradze; Polska — Węgry w Budapeszcie.

Imprezy kobiece: międzynarodowe zawody w Warszawie; Warta — Reprezentacja klubów czeskich; Polska — Austria i Polska — Czechosłowacja w Królewskiej Hucie.

Oto suchy spis imprez, które zamie-

rzamy omówić pokrótce. Świadczą one o ekspansji naszej lekkiej atletyki i o by były zapowiedzią coraz to poważniejszych naszych zdobyczy na terenie międzynarodowym.

Na pierwszym miejscu postawiliśmy walkę Petkiewicza — Nurmi. Boć zwycięstwo Petkiewicza w Warszawie nad biegaczem — fenomenem (takim to bowiem mianem ochrzciła Nurmiego światowa opinia sportowa) jest naszą najcenniejszą zdobyczą międzynarodową w lekkiej atletyce. Choć zaraz następnego dnia Nurmi (na dłuższym dystansie) wziął rewanż to jednak prasa całego świata rozpisala się o zwycięstwie Petkiewicza, jednego z bardzo

Odezwa w sprawie pielgrzymki jubileuszowej

Powszechnie wiadomo że Ojciec św. Pius XI obchodzi w tym roku 50-lecie swego kapłaństwa. Z tego powodu ogłosił On Rok święty, jubileuszowy. Cały świat katolicki odnosi się do Ojca chrześcijaństwa z najgorętszymi uczuciami, zwłaszcza w tym roku.

My, Polacy mamy powód do tego tem większy, że Ojciec św. jako były Nuncjusz w Polsce, żywi dla nas szczególną zyczliwość, której tak częste daje dowody. Okazją do publicznego ujawnienia naszych uczuć, tak dla Ojca św. jak i naszych uczuć religijnych wogóle, będzie uroczysta pielgrzymka jubileuszowa, którą Związek Sodalicyj Marjańskich urządza w mieście Poznaniu w niedzielę, dnia 3 listopada r. b.

Warunki uzyskania pełnego odpustu jubileuszowego są następujące:

1) Należy nawiedzić 6 razy kościół, gdzie tylko jeden jest na miejscu; gdzie dwa są kościoły odwiedza się każdy po 3 razy; gdzie więcej jest kościołów lub kaplic publicznych, należy odwiedzić trzy kościoły po 2 razy albo 2 po trzy razy, modląc się przytem na intencję Ojca św. Dla wszystkich jednak uczestników uroczystej pielgrzymki w niedzielę, 3 listopada uzyskał Związek Sodalicyj zezwolenie od Władzy Duchownej, na mocy której wystarczy jednorazowe, wspólne odwiedzenie trzech kościołów niżej wymienionych.

2) Należy zachować w dwa dni do wolne post ścisły wraz z abstynencją; nie mogą to być dni, w które już skądinąd post jest nakazany.

3) Trzeba złożyć wedle swej możliwości pewną jałmużnę na misyjne dzieło

papieskie Rozkrzewienia Wiary, albo na kształcenie kleru naszych archidiecezji. W niedzielę, 3 listopada można tę ofiarę złożyć przed pielgrzymką na tacę przy wejściu do kościoła farnego. Datki tam zebrane przeznacza się na kształcenie naszych kleryków.

4) Wreszcie obowiązuje każdego osobna Spowiedź i Komunia św. jubileuszowa, którą zaleca się przyjąć dopiero po spełnieniu innych warunków, gdyż przynajmniej przy wypełnieniu ostatniego warunku trzeba koniecznie być w stanie łaski uświęcającej.

Porządek pielgrzymki będzie następujący:

Procesja jubileuszowa rozpoczyna się o godz. 2 i pół po poł. w kościele farnym krótka nauka i modlitwa. Następnie wyruszają pielgrzymki w milczącym skupieniu z modlitwą na ustach procesjonalnie do kościoła XX Jezuitów. Po krótkich tamże modlitwach udaje się procesja do katedry. Tu po krótkim nabożeństwie z bogłosł. N. Sakramentu pielgrzymka się rozwiązuje.

Pielgrzymce przewodniczyć będzie Najprzew. X. Biskup.

Ogłaszając powyższy komunikat, Związek Sod. Marj. wyzwa gorąco nie tylko wszystkie Sodalicje, ale i całe społeczeństwo katolickie naszego miasta do jak najliczniejszego udziału w procesji.

Pielgrzymka ta powinna stać się żywiołową manifestacją wiary naszej i naszych uczuć serdecznych dla Ojca św. *Zarząd Związku Sodalicyj Marjańskich.*

(—) X. Józef Prądzyński

(—) Dr. C. Rydlewski (—) X. dr. Kiciński

Sztuka polska w Ameryce

(Od własnego korespondenta

Nowy Jork, w październiku. Pragnąc czytelnikom podać możliwie dokładny obraz stron tak dodatnich jak ujemnych naszej propagandy w Stanach Zjednoczonych, postanowiliśmy zasięgnąć informacji u osobistości wysoce kompetentnej i śledzącej pilnie wszelkie przejawy amerykańskiego życia artystycznego. Dla tego też dzisiejsza korespondencja dotyczyć będzie propagandy sztuki polskiej w Ameryce.

Informatorem naszym jest Tadeusz Jarecki znany na obu półkulach kompozytor, którego kwartet smyczkowy (Op. 21) grany był ostatnio w Poznaniu i Warszawie. Kompozycje Jareckiego słyszeliśmy nieraz tak na koncertach, jak i na falach powietrza, gdyż największy amerykański system stacji radiowych należący do National Broadcasting, popularyzuje od czasu do czasu dzieła tego wybitnego kompozytora polskiego. Nie od rzeczy będzie wspomnieć, iż Tadeusz Jarecki zna dokładnie stosunki amerykańskie, gdyż od lat ośmiu przebywa tutaj opuściwszy Polskę, gdzie spędził trzy lata w szeregach armii Hallerowskiej, dosłużywszy się stopnia porucznika. Karjera Jareckiego bynajmniej nie jest jeszcze u szczytu. Coraz to nowe kompozycje zyskują mu sławę i popularność w Ameryce a także w Europie, gdzie szczególnie w Paryżu koła artystyczne śledzą rozwój jego oryginalnej twórczości. Najbardziej znanymi kompozycjami Jareckiego są (prócz wymienionego kwartetu smyczkowego) „Trzy poematy” grane w 1924 w Eolian Hall w New Yorku, „Trzy Arje” (Op. 5) na śpiew i orkiestrę, Suita Symfoniczna (Op. 27) na orkiestrę, 2 Symfonje, „Chimere” poemat symfoniczny grany niedawno w Paryżu, Cincinnati i Filadelfji, oraz szereg niezmiernie oryginalnych pieśni „Calkins Songs”. Wogóle utwory Jareckiego grywano dotychczas w Warszawie, Poznaniu, Gdańsku, Lwowie, Krakowie, Rzymie, Wenecji, Londynie i t. d. Nie należy zapominać, iż rodak nasz posiada w swojej żonie, amerykance z urodzenia, wyjątkowo dobrą interpretatorkę swych pieśni. Louise Llewellyn Jarecka, córka gubernatora Stanu Kansas, dziś wybitna śpiewaczka, jest również propagatorką muzyki polskiej i nieraz z prawdziwą przyjemnością a nawet pewnym wruszeniem słuchaliśmy jej śpiewu w poprawnym języku polskim.

Na samym wstępie rozmowy z p. Jareckim poruszyliśmy ogólnie temat propagandy, wiedząc iż wkrótce zedytujemy siłą rzeczy na temat propagandy sztuki. „Polska propaganda w Stanach Zjednoczonych nigdy nie istniała” — oświadczył p. Jarecki, — „może dałoby się raczej powiedzieć o

„Kurjera Poznańskiego”

pewnych jej wynikach w dziedzinie ekonomicznej, gdyż od czasu do czasu zauważam wiadomości prasowe zamieszczone przez Amerykańsko-Polską Izbę Handlową”. Zapytałśmy naszego rozmówcę, jakie znaczenie może jego zdaniem mieć polska propaganda na tutejszym terenie. „Polska handlowo niema nic specjalnego, ale pod względem sztuki może na siebie zwrócić uwagę. W Ameryce każde państwo reprezentowane jest w gramofonie lub radjo, prócz Polski. Mówię tu oczywiście o większych dziełach a nie kompozycjach fortepjanowych. Publiczność zna przez radjo, gramofon lub koncerty następujących kompozytorów rosyjskich: Glinkę, Balakirewa, Mussorgskiego, Rimskiego-Korsakowa, Borodina, Ljadowa, Hippolit-Iwanowa, Czajkowskiego, Rachmaninowa, Sorisbina i innych. Z Czechów znani są Dworak, Smetana i Nowak. Z Węgrów Dohnanyi i Kodaly. Grywane są też często dzieła Rumuna Enesco i Finlandczyka Sibeliusa”.

„Polska posiada wybitnych przedstawicieli analogicznego t. j. romantycznego kierunku, którzy w Ameryce niestety są najzupełniej nieznanymi. Publiczność tutejsza bez wątpienia przyjąłaby z entuzjazmem takie kompozycje Karłowicza jak „Rapsodia Litewska”, „Powracające Fale”, lub „Stanisław i Anna Oświęcimowie”. Różnych utworów jak „Stańczyk, Pan Twardowski i Anelli”, Morawskiego „Don Kiszot i Nevermore”, Symfonję Maliszewskiego, a wreszcie Fitelberg „Pieśń o Sokole” i inne dzieła powinny bezwzględnie być przedstawione do oceny w jednym z ośrodków kulturalnych Stanów Zjednoczonych.

Ale warunkiem spopularyzowania tej muzyki w Ameryce, musiałoby być na początek, zaimponowanie Amerykanom oryginalnymi, nowoczesnymi i postępowymi utworami doby ostatniej, utworami które mogłyby rywalizować pod względem świeżych idei muzycznych z podziwianymi tu dziełami modernistycznymi takich sław międzynarodowych jak Strawiński, Miaskowsky, Prokofiew, lub Schoenberg, albo Ravel i Honegger, także Albeniz, de Falla, dalej Malipiero, Respighi lub Bartok. Tymczasem w ostatnich pięciu latach wykonano tu jednorazowo tylko trzy współczesne kompozycje polskie: Szymanowskiego „Trzecią Symfonję”, Jareckiego „Chimere”, oraz Tansmana „Taniec Czarnownicy”.

„Powodem obecnego stanu rzeczy jest fakt, iż nikt nie zajął się propagandą muzyki polskiej. Do Ameryki przybywali tylko koncertanci zajęci własną pracą i reklamą. Z dyrygentów paru, ale dostosowali się oni zu-

pełnie do lokalnych warunków i nie próbowali wprowadzić kompozycji polskich. Waghalter, ziemczony Polak z Berlina, oraz Artur Rodziński, można powiedzieć, iż nic w tym kierunku nie uczynili. Pewne nadzieje rokuje przyjazd do Opery filadelfijskiej szeroko znanego dyrygenta polskiego, Młynarskiego”.

„Publiczność amerykańska jest raczej sympatycznie przygotowana na przyjęcie polskiej muzyki. Nie mówiąc o uznaniu, jakie ma dla Paderewskiego. Znanymi są jej z częstych występów i reprezentacyjnych programów polskich Rubinstein, Horszowski, Kochański, Perutz, Louise Jarecka i inni”.

„Ignorowanie polskiej sztuki w Ameryce, należy po części przypisać nieudanym próbom polskiej propagandy artystycznej. Orkiestrę Namyrowskiego oznajmiono n. p. jako symfoniczną, co w rezultacie wywołało fatalną krytykę prasy. Często artyści przyjeżdżają z Polski z najlepszymi chęciami. Nie znając jednak Ameryki narażają siebie na niepowodzenie, a prestiż sztuki polskiej na szwank. Aby stworzyć „popyt” na sztukę polską trzeba przedstawić rze-

Wielki mufti o położeniu w Palestynie

Korespondent Katolickiej Agencji Prasowej w Ziemi Świętej, dr. A. Mombelli, uzyskał specjalny wywiad z wielkim muftim w Jerozolimie, który w sprawie wzajemnego stosunku chrześcijan i muzułmanów złożył następujące oświadczenie:

„Stosunki między chrześcijanami i muzułmanami w Ziemi Świętej są bardzo serdeczne. Właściwie, choć być ścisłejszym, należałoby mówić o Arabach, a nie o muzułmanach, ponieważ wszyscy krajowcy Palestyny, posługujący się językiem Koranu, tworzą tylko jeden naród, bez względu na przynależność religijną. A zatem niedopuszczalna jest żadna różnica w traktowaniu Arabów Ziemi św.; czy to jako muzułmanie, czy jako chrześcijanie, wszyscy oni są synami tej samej rasy, wszyscy mają te same prawa i obowiązki wobec ojczyzny.

W dniu, w którym Palestyna uzyskała swą niezależność polityczną, wszyscy jej autochtoni będą jednym tylko narodem, podobnie, jak w Egipcie, gdzie Koptowie i muzułmanie tworzą tylko jedno państwo. Również chrześcijanie innych krajów mogą przybywać do Palestyny i osiedlać się tu bez najmniejszej obawy, byle tylko zachowali prawa krajowe i nie wnosili niezgody przez propagandę religijną, prowadzoną przy pomocy prowokujących metod. Nawet nasza opozycja przeciwko Żydom nie opiera się na czynnikach religijnych. Izraelici również mogą przybywać na modlitwę do Palestyny. My przeciwstawiamy się jedynie sjonistom, ponieważ dążą oni do wyrugowania nas z naszego kraju i założenia tu królestwa Izraela”.

Z różnych stron Po'ski

Sprawy rozbudowy naszego wybrzeża.

W dniu 23 bm. obradowała w Gdyni stała komisja międzyministerjalna do spraw rozwoju wybrzeża. Obradom przewodniczył naczelnik wydziału portowego w min. przemysłu i handlu, inż. Legowski. Komisja wysłuchała referatu starosty morskiego, p. Lipskiego, o potrzebach Jastrzębiej Góry, oraz referatu dyrektora związku uzdrowisk polskich, p. St. Szczerbińskiego, o kolejowych połączeniach głównych miast kraju z wybrzeżem. Komisja przekazała ten ostatni referat do ministerstwa komunikacji z prośbą o zajęcie stanowiska. Komisja wysłuchała następnie referatu morskiego urzędu rybackiego o potrzebach rybactwa na wybrzeżu morskim i planie ich zaspokojenia, oraz referatu urzędu morskiego o rozbudowie portu pasażerskiego i rybackiego w Helu, przy czym wypowiedziała się za dalszą jego rozbudowę. Komisja przyjęła wreszcie wniosek, skierowany do centralnego biura filmowego w min. spraw wewn., domagający się, by filmy, propagujące morze, stały na wyższym niż dotychczas poziomie co do swej treści i by nie prowadziły propagandy Sopot, jako kąpieliska.

Groźba strajku powszechnego w górnictwie

W Katowicach odbył się generalny zjazd centralnego związku górników i zespołu pracy, na który przybyło 139 delegatów: 41 reprezentowało kopalnie Górnego Śląska, 20 kopalnie Dąbrowieckie, 10 kopalnie krakowskie.

Uchwalone rezolucje głoszą, że górnicy trzech zagłębi protestują przeciwko zatwierdzeniu wyroku komisji arbitrażowej przez ministra pracy. Podobny wyrok uważają jako zamach na sprawę robotniczą.

czy w stylu, do jakiego Ameryka jest przyzwyczajoną, konkurując z najlepszą współczesną sztuką światową. Część funduszy propagandowych, jakimi władze nasze rozporządzają, powinna być użyta na koncert reprezentacyjny tego rodzaju jaki zorganizowali Węgrzy kilka lat temu. Na program składały się utwory symfoniczne Dohnanyiego Bartoka, Leo Weinera, Kodalyego. Solistą był Bartok. Tego rodzaju koncert mógłby się odbyć n. p. na benefis Weteranów Armji Polskiej i niewątpliwie oddałby sprawie polskiej duże usługi. Ważną rolę mogłoby w propagandzie sztuki spełnić również miesięcznik „Poland”. Trzeba dodać, iż pewne wysiłki prywatne dążą do wypełnienia luk oficjalnej propagandy, a przedewszystkiem grupa artystów zamieszkujących Nowy Jork i Paryż”.

Wiemy, iż nasz rozmówca ma na myśli ugrupowanie, na którego czele stoi z nim razem artysta malarz Gwozdecki, znany szeroko w Paryżu i w Ameryce. Sprawa jednak artystycznej propagandy powinna stać się częścią składową ogólnej akcji, jaką podobno czynniki rządowe planują w najbliższej przyszłości. M. N.

O ile do czwartku dnia 31 października, rząd i przemysłowcy kopalniami nie poczynią ustępstw co do podwyżki płacy górnikom, Zjazd nie widzi innego wyjścia, jak tylko ogłoszenie generalnego strajku w górnictwie. Strajk ma się rozpocząć 5 listopada.

Niepoczytalny czyn.

Tarnopol (Paz). We wsi Suszczynie zamieszkał przed kilku dniami, w nocy, godło państwowe zdobiące budynek tamtejszego Urzędu Gminnego. Czyn ten wywołał tak u ludności ruskiej jak i polskiej niezwykle oburzenie. Starosta powiatowy Malicki zarządził natychmiast wzmocnienie warty nocnej i ustawienie 5 wartowników aż do wykrycia sprawcy. Godło to zostało następnie zdjęte a onegdaj uroczystie zawieszono. Na uroczystość przybyli właściciele obszaru dworskiego Piniński, rz. kat. i gr. kat. proboszcz, młodzież szkolna pod przewodnictwem nauczycieli i mieszkańcy wsi. Do zebranych wygłosił okolicznościowe przemówienie starosta Malicki, piętnując zbrodniczy czyn.

Śmierć upartego samobójcy.

Brody (Paz). Nachman Hornstein, lat 57, zamieszkały w żydowskim domu ubogich w Brodach popełnił w straszny sposób samobójstwo. Oblawszy się naftą podpalił się i spłonął aż do całkowitego zwęglenia. Przyczyną samobójstwa była skrajna nędza, w jakiej znajdował się denat. Hornstein popełnił samobójstwo już poraz drugi, niedawno bowiem rzucił się z wysokości pierwszego piętra na bruk, lecz został uratowany.

Karjera dla pań, piszących na maszynie, ale... w Turcji

W świecie handlowym tureckim szykuje się rewolucja, która zapowiada się, jako świetna karjera dla daktylografek, niestety, tylko dla daktylografek turek. Prysłano do Turcji trzy tysiące maszyn do pisania w celu wprowadzenia do urzędów oraz do korespondencji handlowej wewnętrznej i zagranicznej alfabetu łacińskiego, oficjalnie uznanego przez Mustafę Kemala jako obowiązujący w Turcji. Równocześnie taka sama liczba Turczynek zadebiutuje w życiu ekonomicznym kraju. Dotychczas stenografki i daktylografki w Turcji rekrutowały się z pośród personelu banków i domów handlowych zagranicznych, mających siedzibę w Konstantynopolu. Turczynek było pomiędzy niemi nadzwyczaj mało, conajwyżej jedna na sto; najczęściej bywały to Greczynki i Ormianki, wyzwolone wcześniej niż Turczynki i znające przeważnie dwa cudzoziemskie języki: angielski i francuski. Sprowadzenie maszyn do pisania w języku tureckim alfabetem łacińskim umożliwi Turczynkom zajmowanie posad daktylografek wobec tego zwłaszcza, że rząd turecki nalega, aby urzędnicy i urzędniczki, zajmujący posady w urzędach państwowych, byli obierani wyłącznie z pośród Turków i Turczynek.

Więzienie na sprzedaż.

Władze municypalne małego miasteczka amerykańskiego Manut Bayon w stanie Mississippi ogłosiły ostatnio, że tamtejsze więzienie wystawione zostało na sprzedaż, ponieważ od szeregu lat stoi pustką wobec zupełnego braku lokatorów. Podkreślić nawiąsem wypada, że ludność owego szczęśliwego miasteczka składa się wyłącznie z murzynów.

Ilu jest analfabetów na świecie?

Według danych, zgromadzonych i opublikowanych ostatnio przez federalny wydział szkolnictwa w Waszyngtonie z ogólnej liczby ludności świata ponad dziesięć lat życia a wyoszczędzającej 1363 900 000 osób, nie umie ani czytać ani pisać 850.000.000 osób to jest 62 procent.

RADJO

Programy radjofoniczne

Czwartek, dnia 31 października 1929 r. Poznań (335 m) godz. 7.15 gimnastyka poranna (prof. Waxman); godz. 12.00 sygnał czasu; godz. 12.30 koncert dla młodzieży szkolnej (transmisja z Filharmonji Warszawskiej); godz. 14.00 notowania giełdy pien.; godz. 14.15 komunikaty gosp. roln.; PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 17.00 pogadanka na temat „Korespondencja krótkofalowa” (wzgl. kpt. Mickiewicz); godz. 17.15 odczyt na temat oszczędności (wzgl. p. Stępień); godz. 17.30 kwadrans gospodarczy (wzgl. red. Roman Fengler); godz. 17.45 koncert kameralny (transmisja z Warszawy). W programie Mozart, Brahms; godz. 18.45 nadprogram; godz. 19.00 odczyt roln. p. t. „W sprawie praktyk rolniczo-gospodarskich dla młodzieży szkół akademickich” (wzgl. inż. Zygmunt Jakowski); godz. 19.25 transmisja z Warszawy z okazji dnia oszczędności. Przemówienia wygłoszą: a) min. skarbu. plk. Matuszewski, b) prezes P. K. O. - dr. Henryk Gruber; godz. 19.55 kurs elem. języka franc. (wzgl. p. Omer Neveux); godz. 20.15 koncert wieczorny. Wykonawcy: Dor van Baale (skrzypce), prof. Franc. Łukasiewicz (fortepian). Program: 1. Brahms: Sonata D-moll na skrzypce i fortepian, 2. Beethoven: Romans F-dur, 3. Saint-Saens: Koncert skrzypcowy H-moll; w przerwie wygłosi odczyt na temat „Bank miasta Poznania” ref. p. Gzonka; godz. 21.30 słuchowisko z Wilna; godz. 22.15 sygnał czasu - komunikaty PAT; godz. 22.30 radjografja; godz. 23.00 lekcja tańców (wzgl. p. Vala Jennings).

Audycje oznaczone *) w powyżej podanym programie transmitowane będą przez stację krótkofalową.

Warszawa (1412 m) godz. 12.30 koncert szkolny z Filharmonji Warszawskiej. Wykonawcy: Orkiestra filharmoniczna pod dyr. Józefa Ozimińskiego, Maurycy Janowski (tenor), prof. Seweryn Śmiechowski (obój) i prof. Ludwik Urstein (akomp.); godz. 15.00 komunikaty gospodarcze; godz. 15.45 komunikaty L. O. P. P.; godz. 16.15 „Skuteczne drogi oszczędności”. - Przemówienie w związku z „Dniem Oszczędności” wygl. p. Piotr Drzewiecki; godz. 16.25 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „Wśród książek” (prof. Henryk Mościcki); godzina 17.45 koncert kameralny w wykonaniu trio Kamińskiego (skr. - Józef Kamiński, wiolonczela - Marjan Neuteich, fort. - Ignacy Rosenbaum); godz. 19.10 giełda rolnicza; godz. 19.25 „Dzień Oszczędności”. - Przemówienia wygłoszą: p. min. skarbu plk. Matuszewski i prezes P. K. O. dr. Henryk Gruber; godz. 20.15 feljton p. t. „Mój podsądny” - wygl. p. Wanda Grabińska, sędzia grodzki dla nieletnich; godz. 20.30 koncert wieczorny. Muzyka lekka. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Jana Dworakowskiego, Marja Konarek-Korska (śpiew) i prof. Ludwik Urstein (akomp.); godz. 21.30 słuchowisko z Wilna; godzina 22.15 komunikaty; godz. 22.25 „Z dymkiem papierosa” - wygl. p. Zygmunt Rawecki; godz. 22.35 komunikaty PAT; godz. 23.00 muzyka taneczna z „Oazy”.

Katowice (416 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 12.30 koncert dla młodzieży szkolnej z Filharmonji Warszawskiej; godz. 16.00 komunikaty gospodarcze; godz. 16.20 koncert gramofonowy; godzina 17.15 prof. Władysław Dziegiel: - „Śląsk w czasach rzymskich”; godz. 17.45 koncert kameralny z Warszawy; godz. 19.30 dr. Kazimierz Żaluzki: Z cyklu sportowego - „Co zrobiono w ubiegłym sezonie narciarskim”; godz. 20.00 komunikaty Zw. Śląskich Kół Śpiewaczych; godz. 20.05 (transmisja koncertu wieczornego z Krakowa; godz. 21.30 słuchowisko z Wilna; godzina 22.15 komunikaty; godz. 23.00 muzyka taneczna z Warszawy.

Piątek, dnia 1 listopada 1929 r. Poznań (335 m) godz. 10.15 transmisja nabożeństwo z Katedry poznańskiej. (Uroczystość Wszystkich Świętych). Kazanie wygłosi ks. prałat Stanisław Adamski; chór katedralny śpiewa pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego; godz. 12.00 sygnał czasu; godz. 12.05 załobna Akademia ku czci poległych i zmarłych Uczestników Powstania Wlkp. 1918/19 roku; godz. 16.20 „Dzień Zaduszny” w poezji współczesnej - w układzie A. M. Swinarskiego - recytacje p. Stanisławy Wysockiej; godz. 16.40 słuchowisko dla dzieci p. t. „Marysia” (widzenie gorączkowe) układu i reżyserji p. Wandy Trojanowskiej; godz. 17.25 kurs elem. języka ang.; godz. 17.45 koncert wokalny: 1. Mozart: Arja z op. „Wesele Figara”, Arja z op. „Don Juan” (odsp. p. Nowak), 2. Haydn: Arja z oratorium „Stworzenie świata”, Bellini: Arja z op. „Purytanie” (odsp. p. Marja Korwin), 3. Mozart: Arja z op. „Flet zaczarowany” odsp. p. Marja Korwin), 4. Rubinstein: Arja z op. „Demon”, Czajkowski: Arja Gremina z op. Eugenjusz Onegin”, Gounod: Strofy Mefistofelasa z op. „Faust” (odsp. p. Nowak); godzina 18.45 nadprogram; godz. 19.05 odczyt p. t. „Patrycjat wrocławski w wiekach średnich i jego stosunki z Polską” (wzgl. dr. Zygmunt Wojciechowski, doc. U. P.); godz. 19.30 „Silva rerum”; godz. 19.50 wieczór autorski „Prometidejonu”. Auto-recytacje wygłoszą: Edwin Wojciechowski, - Witold Kapuściński, - Mieczysław Ziemiński, i Tadeusz Bayer; godz. 20.15 koncert symfoniczny (transmisja z Filharmonji Warszawskiej); godz. 22.00 sygnał czasu - komunikaty PAT; godz. 22.15 radjografja; godz. 22.45 muzyka lekka z kawiarni „Esplanada”.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 nabożeństwo z Katedry Poznańskiej; godz. 12.10 poranek symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej. Wykonawcy: Orkiestra filharmoniczna pod dyr. Józefa Ozimińskiego, Wiktor Bregy (tenor), i Bolesław Wojtowicz (fortepian). W programie utwory Moniuski i Chopina; godz. 16.00 komunikat Straży Pożarnej; godz. 16.15 koncert gramofonowy; godz. 17.15 „Przodkowie słoń” - wygl. p. Feliks Frankiewicz; godz. 17.40 koncert Orkiestry Dyrekcyj Tramwajów Miejskich; godz. 19.25 „Z przeżyć i dziejów Narodu”; godz. 20.05 pogadanka muzyczna - wygl. p. Karol Stromenger; godz. 20.15 transmisja koncertu z Filharmonji Warszawskiej. Wykonawcy: Orkiestra filharmoniczna pod dyr. Jerzego Bojanowskiego i Henryk Marteau (skrzypce): 1. J. S. Bach: Koncert brandeburski, 2. L. van Beethoven: Koncert skrzypcowy, 3. J. Wertheim: Warjacje symfoniczne, 4. K. Rathaus: 2-ga symfonia. Po transmisji komunikaty.

„Dzień Oszczędności w radjo”.

W jutrzejszy czwartek odbędzie się szereg wykładów radjowych na temat oszczędności. W Poznaniu o 17.15 wygłosi wykład taki p. Stępień, o 17.15 bezpośrednio przed „kwadransiem gospodarczym” p. red. Fengler, a wieczorem w przerwie koncertowej p. Gzonka mówić będzie na temat „Bank miasta Poznania”. O godz. 19.25 odbędzie się z Warszawy transmisja przemówień ministra skarbu i prezesa P. K. O. W radjo warszawskim wygłosi o godz. 16.15 p. Piotr Drzewiecki wykład na temat „Skuteczne drogi oszczędności”.

PHILIPS „MINIWATT” TO - OKRĘT BEZ STERU

Bilans 30 lat pożycia małżeńskiego

Ku pocieszeniu wszystkich żon, których pracy domowej mężowie nie potrafią ocenić i ku przekonaniu niewierzących mężów, doskonale może służyć niezwykle ciekawy bilans 30-letniego rządzenia domem, spisany przez żonę pewnego rolnika w okolicy Chicago. Suche cyfry mają swą wielką i przekonywującą wymowę. Oto one: Przyrządzenie 223.435 obiadów, uszycie 3.199 sztuk bielizny i ubranek dla dzieci, upieczenie 355.000 bochenków chleba, 3.950 placków i 7.960 pasztetów, przyrządzenie 3.625 słoików marmelady i 5.469 kg masła, wytopienie 1.500 kwart. smalcu, oporządzenie 1.500 drzew owocowych, uprawa 1.500 grządek z jarzyną, pranie 177.725 sztuk bielizny i garderoby, 35.640 godzin zamiatania, sprzątania szorowania. Poza tem autorka tego bilansu trudniła się chowem drobiu, doglądaniem trzody i bydła oraz innymi zajęciami gospodarczymi.

Wygrane loterii P. W. K.

Ciągnięcie III. serji odbyło się w dniu 28 października rb.

Table with 2 columns: Wygrane wartości po 100 zł padły na numery, Wygrane wartości po 50 zł padły na numery. Lists winning numbers and amounts for various lottery draws.

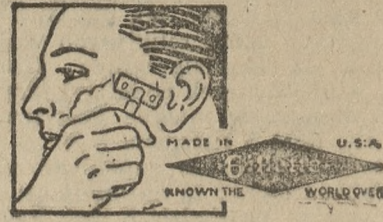
Table with 2 columns: Wygrane wartości po 25 zł padły na numery, Wygrane wartości po 10 zł padły na numery. Lists winning numbers and amounts for various lottery draws.

Table with 2 columns: Liczby oznaczone gwiazdką wygrywa ją również w serji wygranych po 10.- zł, Grupowe wygrane po 10 zł padły na numery. Lists winning numbers and amounts for various lottery draws.

Z zupełnem zaufaniem można się doskonale golić codziennie nożykiem Gillette -

ostrze jego wykonane z najlepszej stali czule jest nawet na na drobniejszy ruch ręki.

Miej zawsze zapas nożyków Gillette.

Gillette

Table with 5 columns of numbers, likely representing lottery results or other numerical data.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu: Na pomnik Serca Jezusowego: A. B. 5 zł; - Mieczysław Buda 20 zł; - N. N. 10 zł; - N. Golczak, Oborniki 5 zł; - Esgie (Marszałka Focha 39) - 10 zł; - razem z poprzednio pokwitow. 491,60 zł. Na chleb św. Antoniego: Anna Grątkowska, Kościan, z podziękowaniem za szczęśliwą podróż 5,20 zł.

E. WEDEDEL IRYSY

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu.

Table with 3 columns: Name, Amount, and other details. Lists donors and their contributions to the monument fund.

KRONIKA FILMOWA

„Wieża wyspy św. Heleny” — monumentalny film historyczny, który stanowi obecny program kina „Apollo” ściągając podobnie jak „Mocny człowiek” do „Metropolisu” tysiące widzów. „Wieża wyspy św. Heleny” to dramat „boga wojny” — dramat Napoleona. Na skalistym wysepce przeżywa Napoleon nie mniej tragedji, niż wówczas, gdy ze swego tronu rządził Narodowi. Otoczony paroma wiernymi mu do śmierci towarzyszami broni — i legionem mściwych, małoskorych wrogów — „bóg wojny” naprzód się miota w swej ciasnej komnacie. Żyje w nim do ostatniej chwili wiara w swą gwiazdę — nadzieja ucieczki. Ale nadzieja ta zawodzi go.
A tymczasem nadchodzą wieści o romansie żony, Marji Luizy z pięknym oficerem, Neippergiem. Cesarzowi brak sił do wytrzymywania ciosów losu. I tu spływa nań pokrzepienie — aromat miłości jednej z kobiet, znajdujących się z nim na wyspie św. Heleny.
Ten ostatni akt dramatu Napoleona w interpretacji genialnego autora ekranu Wernera Kraussa, Hanny Ralp i Alberta Bassermana stanowi prawdziwie arcydzieło kinematografji współczesnej godne wyjątkowej nazwy „filmu epokowego”.

**OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE
WZMACNIA POTĘGĘ RZECZY-
POSPOLITEJ POLSKIEJ**

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Młodz. Polskiej Poznań-La-
zarz.** Zebranie plenarne odbędzie się dn
30 bm. o godzinie 20 w ognisku przy ko-
ściele.
— **Kl. Sport. H. Cegielski** urządzi dn.
31 bm. ostatnią przedkarnawałową zaba-
wę w sali własnej przy ul. Górna Wilda
nr 182. Początek o godz. 20.
— **Orkiestra H. Cegielski.** Z okazji
3-lecia istnienia Koła Muzycznego w fir-
mie H. Cegielski w Poznaniu, urządzi
się w czwartek dnia 31. bm. o godzinie 20
wieczorek taneczny w lokalu p. Żurkie-
wicz przy Drodze Dębińskiej nr 20.
— **Tow. „Braterstwo” Wilda.** Nad
zwyczajne plenarne zebranie odbędzie się
dnia 1 listopada o godz. 10.
— **Tow. Uczestników Powstania
Dzielnica III Zamek.** Msza św za pole-
głych i zmarłych odprawi się w piątek
1 listopada o godz. 8 w kościele św. Mar-
cina.
— **Tow. Przemysłowców, Wilda.** Msza
św. za zmarłych członków odbędzie się
w piątek 1 listopada o godz. 9 w kościele
Zmarłych Pańskiego. Zbiórka o godz. 8,30
przed lokalem posiedzeń. — Plenarne ze-
branie odbędzie się we wtorek 5 listopada
o godzinie 19 w lokalu posiedzeń Górna
Wilda 75. W kasie pośmiertnej płatny
jest wypadek 45.
— **4 Komp. Marynarzy Powstańców
Im. A. Białoszyńskiego.** Zebranie plenar-
ne odbędzie się w niedzielę dnia 3 listo-
pada o godz. 10. Posiedzenie zarządu o

godzinie 9 w lokalu p. Jarockiego, ulica
Masztalarska 8.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Zenon Kozłowski 6 m. 28 d. Dorchen
Harlamowa z d. Brummerówna wdowa.
63 l. Aleksander Henschke, ślusarz, 52 l.
Zofja Nikody z d. Chwilówna, 52 l. Pela-
gja Weinertowa z d. Mikulska, 44 l. Ma-
rja Witkowska z d. Pawelczakówna, 60 l.
Aniela Jewasińska, bez zawodu, 25 l. Ja-
nina Krause, uczennica szkolna, 9 lat
Konrad Ławicki 7 m. 6 d. Cecylja Za-
kówna, robotnica, 25 l. Apolonja Roesle-
rowa z d. Izydorkówna wdowa, 38 l. —
Aleksander Noy, mistrz stolarski, 73 l. Ma-
rja Janicka z d. Przybylska, 53 l. Antoni
na Brodowska z d. Halaszówna, wdowa
73 l. Bronisława Tylkowska z d. Błaszy-
kówna, 35 l. Marjan Stachowicz 3 m. 25
dni. Antoni Jackowiak, robotnik, 57 l.
Piotr Sikorski, weteran z r. 1863. przemy-
ślowiec, 84 l. Antoni Florczak, robotnik
25 l. Czesław Łada, pomocnik gastrono-
miczny, 32 l. Bogdan Falk 4 m. 15 dni
Feliks Sobolewski, robotnik, 17 l. Bole-
sław Jakubowicz, malarz, 63 l. Aniela
Kromolicka 4 l. 5 m. 2 d. Andrzej Tomko-
wiak, stróż, 68 l. Roch Jany, robotnik, 61
lat. Teofil Przybylak 1 r. 8 m. 26 d. Ge-
nowefa Szymańska 6 lat. Zygmunt Józef
Tyblewski 5 m. 28 d. Piotr Schneider
rolnik, 35 l. Anastazja Mikołajczak z d.
Hofmannówna, wdowa, 78 l. Pelagja Ka-

ławska, ekspedjentka, 19 l. Stanisław
Wiechać, ślusarz kolejowy, 47 l. Frieda
Michałowska, robotnica rolna, 20 l. Niko-
dem Podkomorski, kapitalista, 78 l. Kle-
mens Rakowski, urzędnik prywatny, 52 l.
Antonina Szafranska z d. Glapińska, wdo-
wa, 90 l. Marja Anna Warminska z d.
Nowacka, 66 l.

**Wakuje posada wolnopracującą
lekarza weterynaryjnego
w mieście Czempiniu**
Blizszych informacji udzieli **MAGISTRAT.**
d.w. 2676

KAWA

codziennie świeżo palona po zł 10,—
12,—, 14,—, 16,—, 18,— za eden kilo-
gram. Wysyłka odwrotnie za pobra-
niem pocztowym. Przy wysyłce 4 1/2 kg.
opakowania i porta nie zalicza się.

EDMUND RIEDL

Import herbaty, kawy i wina.
Rok zał. 1880. Lwów, Rutowskiego 3.
d.w. 4467

Staraniem Okręgu I. Zw. Tow. Uczestników
Powstania Wlkp 1918-19 odbędzie się ku ucze-
nieniu poległych i Zmarłych Uczestników Powstania
Wlkp 1918-19 w Poznaniu dnia 1 listopada 1929 r.,
o godz. 12 w południe

Akademja Żałobna

w Studio Radja Poznańskiego, zw 19884/5

Tego samego dnia po południu o godz. 5 na
cmentarzu Farnym ul. Bukowska

Uroczyste Kazanie

przy Krzyżu Pamiątkowym Powstania Wlkp.

Dnia 2 listopada o godz. 9-ej przed południem
w kościele Farnym współudział w parafjalnem

Nabożeństwie Żałobnem

Dnia 29 października 1929 roku, rozstał się
z tym światem, po krótkich cierpieniach, mój
najukochańszy mąż, nasz nieodżałowany ojciec,
teść i dziadek, ś. p. zw 19 918

Bolesław Jakubowicz

przeżywszy lat 65. Pogrzeb odbędzie się w sobo-
tę, dnia 2 listopada, o godz. 3 po południu, z kos-
tnicy cmentarza w Dębcu, o czem zawiadamiają
w smutku pogrążeni
żona, dzieci i wnuczki.

Za złożone i nadesłane nam z okazji srebrnych godów malżeńskich,
liczne dary, życzenia oraz kwiaty składam tą drogą wszystkim żyjącym
staropolskie

Bóg zapłać!

Bernardstwo Dropiński.

Poznań, w październiku 1929 r. zw 19697

Poznańskie Stowarzyszenie Bacha

wykona w piątek, dnia 1. 11. w uroczystość Wszyst-
kich Świętych o godz. 15.30 w ewangelickim Kościele
św. Krzyża

mszę H-moll

Jana Seb. Bacha. d.w. 2676

Ceny wstępu po 15, 12, 10, 8, 5, 2,50 zł i podatek, do
nabycia w Evangel. Vereinsbuchhandlung.

KAWY PALIMY

(już od 6 kilo począwszy)
NA DOGODNYCH
WARUNKACH

JĘCZMIEN PALIMY i dostar-
czamy po cenach konkuren-
cyjnych.

W. KUJAWA
Wroclawska 19. Tel. 3221.

Dnia 29 października 1929 r., o godz. 7 wiecz. zasnęła
w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakra-
mentami św., moja najukochańsza żona i nasza troskliwa
mamusia, ś. p.

Helena Marcinkowska

z domu Roda zw 19912

przeżywszy lat 42. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 1 listo-
pada o godz. 2,15 z domu żałoby ul. Kraszewskiego 4, II.
na cmentarz Jeżycki.

W ciężkim smutku pogrążony
mąż z córkami.

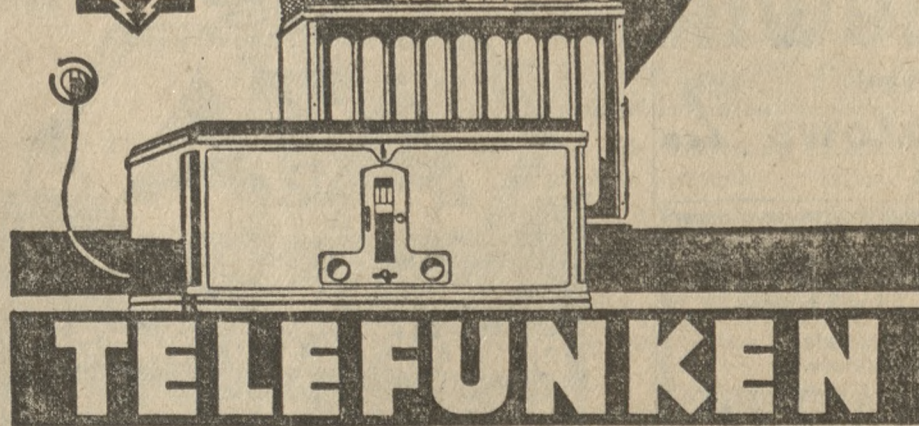
Poznań, Berlin.

*Wszystkie radjo-stacje Europy
także dla ciebie!*

TELEFUNKEN 40

Odbiór z całej Europy
**Z WYBIERACZEM STA-
CYJ NADAWCZYCH.**
NIE potrzeba już SZU-
KAC-TYLKO NASTAWIĆ
Bez anteny otwartej.

*Ządajcie bezplat-
nie bardzo cieka-
wej broszury!*

TELEFUNKEN

NAJSTARSZE DOŚWIADCZENIE — NAJNOWOCZESNIEJSZA KONSTRUKCJA!

nr 4453

**Nadeszły piękne nowości
w KAPELUSZACH**

Polecam w wielkim wyborze kapelusze damskie
według modeli paryskich i wiedeńskich po cenach naj-
tańszych. „REGINA”, św. Marcin 78a, bliżej placu
św. Krzyńskiego. zw 19911

Oprawy kładek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskiej
T. A. w Torunlu
ul. św. Katarzyny 4.

zapóźno nie jest!

Lepiej bardzo późno, niż
wcale! Dobierzcie się wie-
kiem i do końca życia bądź-
cie szczęśliwi! Po obrączki
i biżuterję przyjdź do zna-
nej firmy!

W. MAYER

właśc. L. Nałaskowski
przy ul. Nowej 11.
Kw 1068

Płaszcz

Damskie

Podłokowe. Dziewczece

skromne, wykwintne, gotowe
miarowo, poleca naitanie

JOZEF SZUSTER
Stary Rynek 76, I. ptr.

zw 19 839-40

Chodniki

K. Kużaj
27 Grudnia 9

**K. K.
P.**

POLSKA WYTWÓRNIA

DO MASZYN DO PISANIA
WARSZAWA KACZA 4
TEL. 330-44

Zastępstwo

inż. St. Zdrojewski

Poznań, Romana Szymańskiego 4
Telef. 37-48, 60-96

Liczne zastępy kupujących i oglądających stale z zainteresowaniem nasze wystawy, to najlepszy dowód naszej popularności osiągniętej w okresie pierwszego roku istnienia obecnej firmy.

Na jesień i zimę usortowaliśmy nasze oddziały w niewidziany dotąd zapas towarów i polecamy oprócz pierwszorzędných modeli znaną z swej dobroci Konfekcję damską, Odzież męską i dla chłopców. Kapelusze damskie od najskromniejszych do eleganckich modeli. Kapelusze i artykuły męskie. Trykotaże, pończochy i rękawiczki.

Futra damskie i męskie. Specjalna sprzedaż materiałów z metra. Liberje i umundurowanie. Znany pierwszorzędny Oddział miarowy.

F. Lisiecki Dom Konfekcyjny

SP. AKC.
POZNAŃ • STARY RYNEK 98-100.

P. w. 6 531/2-44.98/4

Najwyższa jakość

OBUWIE

męskie
damskie
dziecięce

Śniegowce Kalosze

Najniższe ceny.

BAZAR OBUWIA

wł. Florjan Kasprzak

Poznań, ul. Pocztowa 2.

Pw 6 525/6-44.14/5

Wypożyczalnia książek

bogato zaopatrzona we wszelkie nowości beletrystyczne i naukowe.

Dla dzieci i młodzieży wielki wybór zastosowany do wieku i rozwoju.

Pomocy szkolne. — Otwarte cały dzień bez przerwy.

B-cia NITECCY, ul. Ślusarska 7

(między Woźną i Wodną).

Pw 6 566/44,46

2 pary koni kasztany

na dogodnych warunkach na sprzedaż.

Hurtownia Olejów Skalnych

L. Ruciński & St. Jankowski, Poznań,

Aleje Marcinkowskiego 7.

sw 12904

HOLENDERSKIE CEBULKI KWIATOWE
we wszelkich gatunkach i barwach

HJACYNTY	guld. hol.	15.-	za 100 sztuk
TULIPANY pojed.		6.-	
TULIPANY pełne		7.50	
TULIPANY Darwin		7.50	
NARCYZY pojed.		5.-	
NARCYZY pełne		7.50	
GLADJOLE I. wielk. guld. 6. II. wielk. guld. 4. III. wielk.		2.-	
ANEMONY		3.-	
JASKRY		2.-	
MONTBRECJE (Cynobrówka)		2.-	
BEGONIE pojed. i pełne oraz Crispa 6 i		3.-	
GLOXINIA hybr. gr. ndif. extra pierwszej jakości		12.-	

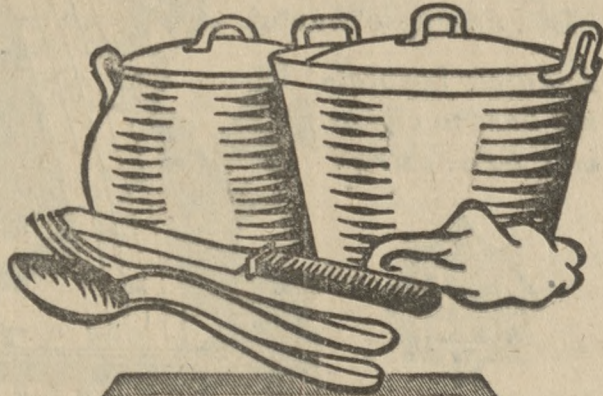
Wszystkie inne tu niewymienione rośliny cebulkowe i liściaste dostawia na łaskawo zamówienie w jak najdobrorem gatunkach i jakości

HOLENDERSKO - POLSKI DOM HANDLOWY

Jan Staats - Out, dyrektor.

zw 19828

HILLEGOM - HAARLEM (Holandia).

ATA

Henkla

proszek do szorowania

Ata czyści i glansuje wszystko

POSZUKUJE

mieszkania

6-7 pokoi z przynależnościami, nie wyżej II. piętra. Czynnosc i warunki według umowy. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod sw 19 855

Kryte samochody

używane, w dobrym stanie, gotowe do wyjazdu, okazjnie na sprzedaż:

FIAT 9/30, coupé 6 osob.

PEUGEOT 9/28, cond. int. 4 osob.

BOUON 9/30, coupé, 6 osob.

CHEVROLET — dorożka 6 osob.

Także kilka otwartych samochodów, dobrze utrzymanych. Spłaty dogodne.

„PRAGA“ AUTOMOBILE, Pl. Wolności 11.

(Samochody do obejrzenia w garażu „Praga“ przy ul. Przemysłowej 23, narożnik pl. prez. Drwęskiego).

Pw 6440-43.125

MUSZTARDA

Palmo

Gruźlica płuc

jest nieulegalną chorobą, nie robicie różnicy w poci, wieku i staniu kosti miliony ludzi.

Przy zwalczaniu chorób płucnych bronchitu,

gorączkowego, męczącego kaszlu i t. p. stosujcie

pp. Lekarzy

CHOROBY PŁUC

BALSAM THIOCOLAN-AGE,

który ułatwiając wydzielanie się otworzy wewnętrzny organizm samooczyszczenie oraz powiększa wagę ciała usuwa kaszel. Używać go za poradą lekarza.

Sprzedają apteki.

Sprzedają apteki.

Drzewo opałowe

walki 1 mtr. długie, od 8-20 ctm. średnicy, oddamy w większej ilości loco składowa po zł 13, - za 1 mtr.

Kowalski i Koźlicki, Pl. Wolności 17.

Składowa — przy ul. Przemysłowej — Plac Kolejowy 26a.

sw 19803/4

Reklamowa sprzedaż kolorowych koszul męskich aż do odwołania

10%

na moje znane niskie ceny koszul udzielam 10% przy gotówce
Poza tem polecam z mego bogato zaopatrzonego składu

*Bieliznę damską i dziecięcą. — Stołowiznę.
Pończochy. — Pullovery. — Kołdry na wacie,
wełnie, puchu. - Łóżka metalowe. - Materace.
Własna fabrykacja.*

10%

Poznańska
Fabryka
Bielizny

J. EBERTOWSKI, POZNAŃ, ul. Nowa nr. 10
Bydgoszcz, „Bielizna“, pl. Teatralny 3.

Pw 6577-44,91

LOS Y

Do I. Klasy Polskiej Loterii Państwowej są do nabycia w kolekturze mojej.
Spróbuj **szczęścia u mnie** a fortuna ci się uśmiechnie.

Pocztą załatwiam odwrotnie.

Żadna loteria nie daje tyle uczciwej gwarancji i ogromnych szans, co Polska Loteria Klasowa. Kw 10 91/92

Stefan Centowski,
Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.
Telefon 24-94. P. K. O. 203 154.

Jakałow

uczy uczona profesorka z długoletnią praktyką, wkrótce płynnej mowy. Zgłoszenia 2-4 codziennie. Nowy kurs rozpocznie się 4 listopada. **A. Nagelowa**, Cieszkowskiego 3.
zw 1984z

2-3 pokojowego mieszkania

z kuchnią poszukuję możliwie wprost od gospodarza. Zapłacę czynsz zgóry według porozumienia. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19870

Książkowa

obeznana z żurnalem amerykańskim, potrzebna zaraz. Zgłoszenia do **Hurtowni Kapeluszy Damskich**, Stary Rynek 37, I.
rw 7509

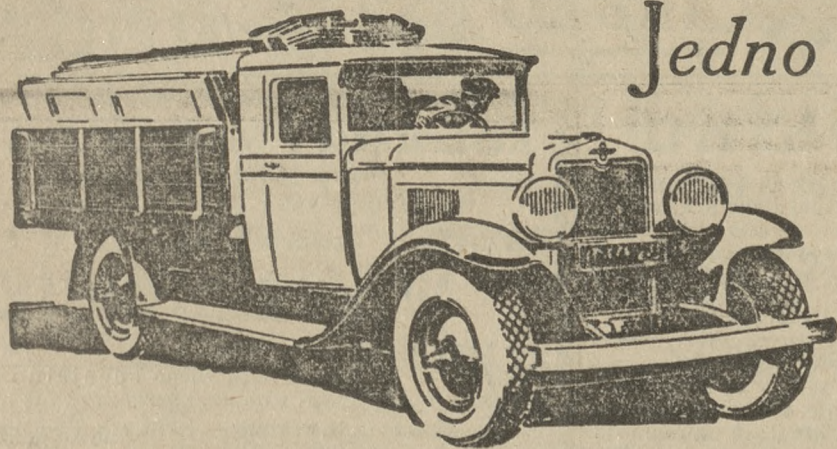
Poszukuje się zaraz, najpóźniej od stycznia 1930

składu w śródmieściu

możliwie o 2 oknach.

Zgłoszenia przyjmuje „Par“,
Poznań, 27 Grudnia 18 pod
nr. 44,88

Pw 6578-44,88

Jedno nadwozie o 4 zastosowaniach.

Ciężarówkę Chevrolet zaopatrzone w specjalnie skonstruowane nadwozie. Dzięki opuszczanym ramom, platformie z wywrotką i do-

mocowanej budzie z brezentu, nadaje się ono zarówno do przewożenia materiałów stałych, jak sypkich, węgla, piasku, czy budulca.

CHEVROLET 6 cyl.

Cena 1 1/4 ton. podwozia zł. 8.950, loco fabryka Warszawa.

Ważne dla wszystkich zakładów pracy

Wysły z druku:

- Książeczka obrachunkowa dla każdego poszczególnego robotnika, według wzoru zatwierdzonego przez Okręgowego Inspektora Pracy X. Okręgu.
- Księga imienna na około 1000 nazwisk.
- Wykaz młodocianych.
- Księga kar pieniężnych nakładanych na robotników.
- Księga wypłat dla pracowników fizycznych.
- Księga wypłat dla pracowników umysłowych.
- Księga uwag Inspektora pracy.

Wysyłka za pobraniem pocztowym lub poprzednim nadesłaniem gotówki z doliczeniem portorji.

DRUKARNIA POLSKA SP. AKC.
Poznań, św. Marcin 70.
zw 170176

KAŻDY, KTO NADEŚLE tylko do

Kolektury Loterii Państwowej nr. 757

w Warszawie, ul. Marszałkowska 58

swoje imię, rok i miesiąc urodzenia, otrzyma los po cenie nominalnej do I-ej klasy 20-ej Polskiej Państwowej Loterii, wybrany zupełnie bezinteresownie przez słynnego astrologa Szyllera - Szkolnika na zasadzie obliczeń kabalistycznych i astrologji, po uprzednim wpłaceniu do P. K. O. za Nr. 18 607, lub też przekazem pocztowym należności za ćwierć losu 10 zł, pół losu 20 zł, cały los 40 zł. — Losy wysyłamy natychmiast po otrzymaniu gotówki.

Główna wygrana 750 000 zł. — Co drugi los wygrywa!

Giągnienie I-ej klasy 14 i 15 listopada 1929 r. O każdej wygranej i stawkach zawiadamiamy natychmiast.

UWAGA: do każdego losu Kolektura dołącza własnoręczne potwierdzenie p. Szyllera - Szkolnika wybranego przezeń numeru.

Poszukuję zaraz lub później do składu artykułów męskich Kw 1080

ekspedjentki

zdolnej i samodzielnej. Reflektuję tylko na pierwszorzędne siły. Oferty z życiorysem i odpisami świadectw uprasza się do:

The Gentleman

ul. 27 Grudnia 4. POZNAŃ ul. 27 Grudnia 4

SKŁADU

(może być mniejszy) przy ruchliwej ulicy, nadający się na skład cukierków poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zw 19900

Sprzedam moją

ubikację handlową

razem połączone 2 domy zawiadujące składem kolonialnym żelaza i restauracją. w Bydgoszczy w ruśniewem miejscu, do tego zajazd i place budowlane. Cena 120 000 zł. Zgłoszenia uprasza pod zw 19905 do Kurjera.

Roznosicielka gazet

zamieszkała w Jeżycach potrzebna zaraz.

Hurtownia Kurjera Poznańskiego
Aleje Marcinkowskiego 17.
zw 199 / 7

Dwie ubikacje handlowe

w 8 morgowym ogrodzie nadsajace się do każdego celów w samym centrum od zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia:

KOWALSKI, Przepadek 1
zw 19904

Praktyka lek.-dent.

30-letnia, dobrze prosperująca, z najnowszym urządzeniem, w powiatowym mieście jest do sprzedania. Zgłoszenia do Kurjera pod zw 19898

Przy chorobach żołądka —
jelit — serca — wymianie
materji.
Zdrowisko cały rok otwarte.

Kissingen Rakoczy

Informacji co do zdrojowiska
i kuracji domowych
jak również prospekty przez:
MICHAŁ KANDEL - Poznań,
Masztalarska 7. tel. 18-95.

BANK MIASTA POZNANIA

(dawniej Miejska Kasa Oszczędności)

największa instytucja oszczędnościowa na Zachodzie Polski.
Stan wkładów wynosi ponad 30 milionów złotych.
Przyjmuje oszczędności i załatwia wszelkie interesy bankowe.

Centrala: Poznań, ul. Nowa 10

Oddziały: Poznań-Łazarz, ul. Marsz. Focha 50.

Wkłady pozamiejscowi skutecznie mogą wpłaty przez Pocztaową Kasę Oszczędności na Konto Czekowe P. K. O. Poznań nr. 201.272. Oszczędności złożone w Banku Miasta Poznania posiadają przywilej popularnej pewności. Za zobowiązania Banku Miasta Poznania odpowiada miasto Poznań całym swym majątkiem wynoszącym przeszło 250 milionów złotych.

nr 5091

Dotyczy naśladownictwa mydła „Kollontay z pralką“

Wydział Handlowy Sądu Okręgowego w Katowicach wydał w dniu 12. X. 1929 r., następującą uchwałę w drodze tymczasowego zarządzenia:

1. Firmie „Kantor“, właściciel Henocho Kantorowicz w Łodzi zakazuje się wyrobu i sprzedaży 5-cio częściowego mydła z skośnym napisem „Kantorowicz“ z wyżymaczką oraz zakazuje się jej rozpowszechniania w handlu pod zagrożeniem grzywny w kwocie 1000 zł wzgl. 10 dni aresztu za każdy wypadek przeciwdziałania.
2. Koszty postępowania ponosi firma „Kantor“ w Łodzi.

Niżej podpisana firma ponownie ostrzega przed wyrabianiem lub sprzedawaniem naśladownictw jej kilkakrotnie prawnie strzeżonego mydła „Kollontay z pralką“, i wystąpi z całą surowością i wszelkimi środkami prawnymi przeciwko naśladowcy. Poszkodowane gospodynie domu, które zamiast żądanego mydła „Kollontay z pralką“ otrzymały falsyfikat, zechcą zgłosić to i podać nazwisko sprzedawcy firmie:

ERYK A. KOLLONTAY
fabryka chemiczna
KATOWICE - BRYNÓW.

Tw 574

77

K. BOGAJEWSKI

B

przy St. Rynku nr. 77 naprzeciw Odwachu. Magazyny Konfekcji męskiej i chłopięcej oraz składy sukna!

ARDZO bogaty wybór
solidny towar!

nr 6580-41,17

Skład

artyk. męskich i bielizny, dobrze prosperujący przy ruchliwej ulicy w centrum Poznania. korzystnie na sprzedaż. Gotówka do objęcia około 50000. Zgłoszenia Kurjer zw 19832

50 000 zł

oddam za rok za wypożyczone obecnie 4 000 zł, zabezpieczone L hipoteką na realności miasta pow., oszacowanej przez przysięgłego rzeczoznawcę na 145 000. Zgłoszenia Kurjer zw 19899

Prasa

ekscentryczna do 20 ton potrzebna. Natomiast sprzedamy prasę frykcyjną do 10 ton.

HABILL,
Dąbrowskiego 81.
zw 19901

Restauracja i Winiarnia „TIVOLI“ dawn. „GASTRONOMJA“

ul. Wrocławska 38 — ul. Szkolna 3
urządza w czwartek, dnia 31. X. 1929 r.

WIEPRZOBICIE

na które uprzejmie zaprasza. zw 19915
Cały dzień podawane będą różne specjalności, jak mięso z kotła kiszki z bułek, kaszanki i inne potrawy.

Wieczorem dancing towarzyski. — Lokal otwarty do 3-jej rana.
Z poważaniem

A. Cielątkowski.

Nr. 128. **UCHWAŁA.** W sprawie odroczenia wypłat, udzielonego firmie „Krochmalnia Trzemeszno“ w Niewolnie pod Trzemesznem, powiat Mogilno (właśc. Sylvia, Stella, Herta, Herbert i Ilza rodzeństwo Marloff), odbędzie się ponowne ogólne zgromadzenie wierzycieli dnia 12 listopada 1929 r., godz. 10, w Sądzie Grodzkim w Trzemesznie, pokój 11. Przedmiotem obrad będzie: a) Dyskusja nad propozycjami układowymi dłużników oraz b) uchwalenie układu zapobiegawczego. Trzemeszno, dnia 21 października 1929. nr 4913
Sąd Grodzki

OBWIESZCZENIE

W naszym rejestrze handlowym oddział A nr. 364, wpisano dziś firmę: A. Ecke, Fabryka Fortepianów i Pianin, Rawicz, Paderewskiego 195, a jako właścicieli tejże firmy Artur Ecke, właściciel fabryki w Rawiczu. nr 4912
Rawicz, dnia 26 października 1929 r.
Sąd Grodzki

PRZETARG PUBLICZNY

Magistrat miasta Wronki, powiat Szamotuły, rozpisuje przetarg publiczny na budowę szkoły powszechnej 7-klasowej z równoległymi oddziałami razem 13 izb szkolnych z przynależnościami. dw 2670

Oferty w osobnych losach:

- a) na prace ziemne, murarskie, asfaltowe i żalaztowe;
- b) na prace żelbetonowe;
- c) na prace ciesielskie,

należy składać w zapieczętowanych kopertach opatrzonych napisem: „Oferta na budowę szkoły powszechnej we Wronkach“, z wymienieniem poszczególnego losu — do dnia 14 listopada r. b. do godziny 11 przed południem, w biurze Magistratu we Wronkach, w którym to terminie nastąpi otwarcie ofert w obecności przybyłych reflektantów. Oferty złożone po upływie tego terminu nie będą rozpatrywane.

Odnosne plany i warunki są wyłożone do wglądu w biurze Państw. Inspekcji Budowlanej w Międzychodzie, gdzie można otrzymać druki ofertowe, za zwrotem ich kosztów w wysokości a) i c) po 7,— zł,

b) 3,— zł, zaś komplet rysunków za zwrotem własnych kosztów, tudzież wszelkie wyjaśnienia, dotyczące projektowanej budowy.

Magistrat miasta Wronki we Wronkach zastrzega sobie dowolny wybór oferenta względnie nieuwzględnienia żadnej oferty, bez podania powodów.

Wronki, dnia 28 października 1929 r.

Magistrat miasta Wronki

DYPLOMOWANY

handlowiec-drogerzysta

z 12-letnią praktyką, chlubnie polecony, przyjmie stanowisko zaraz lub później, jako zastępca (filji), zastępca szefa, lub podróującego znacznej poważnej firmy. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19797

Większa Fabryka w Poznaniu — poszukuje rutynowanego

BUCHALTERA - BILANSISTY,

sily absolutnie pierwszorzędnej,

BIEGLEJ STENOTYPISTKI

polsko-niemieckiej, z długoletnią praktyką, obeznaną z różnymi pracami biurowymi,

PRAKTYKANTA

Wyczerpujące oferty z odpisami świadectw i żadaną pensją pod zw 19904 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Przetarg przymusowy.

W czwartek, dnia 31. 10. 1929, o godzinie 13, sprzedam w Pobiedziskach najwięcej dającym za gotówkę:

2 bilardy (w dobrym stanie), maszynę do wyrobu wód mineralnych, automat muzyczny, oraz większą ilość butelek i skrzyń do limonjady.

Zbiórka o godzinie 12,30 przed Magistratem. nr 5108

Przedmioty obejrzeć można 10 minut przed przetargiem.

Br. Grzesiak — kom. sąd. z p. w Pobiedziskach.

Poważna fabryka środków spożywczych
w Gdańsku przyjmie natychmiast

młodszeogo urzędnika

do swego oddziału monit i skarg. Warunek: dobry styl w korespondencji niemieckiej i polskiej. Zgłoszenia z fotografią i podaniem wymagań do „Par“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 44,97
Pw 65-8-41,97

Ekspedjentki

poszukuje zaraz

Skład masła M. MICZYŃSKA

Pl. Sw. Krzyski 3.

zw 19907

Dzielny i grzeczny

ekspedjent

zaraz potrzebny.

J. WĘDZIOCH, skład kolonialno-delikatesowy

Poznań, Półwiejska 2. Pw 6579-54,412

RYZYKUJE człowiek-mucha gdy skacze,

RYZYKUJE giełdciarz gdy spekuluje,

lecz NIEPOTRZEBA RYZYKOWAĆ

kupując w specjalnym

MAGAZYNIE GARDEROBY MĘSKIEJ

z ustaloną renomą, wielkim zbytem, cieszący się liczną zadowoloną stałą klientelą.

Na sezon jesienno-zimowy zaopatrzyliśmy nasze składy w olbrzymie masy towarów pierwszej jakości

Ceny są tak niskie, że stawiają czoło wszelkiej konkurencji.

Palta — Futra — Burki — Kozuchy — Kurtki do polowania — Szynele sławuckie.

Kurtki skórzane — Płaszczki skórzane — Bryczesy skórzane — Kamizelki z rękawami, jelonkowe i kocie.

MUNDURY Ogólnie znane oddziały wykonania na miarę **LIBERJE**
Materiały z metra — Fachowe poszycia futer.

EDMUND RYCHTER, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 2

Telefony 26-07, 54-25, 21-71, 54-15

ulica Wrocławska 14 i 15. Duży skład wielka świetna reklama — mały skład w dawniejszym Saskim dworze.

<p>Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.</p>	<h2>OGŁOSZENIA DROBNE</h2> <p>Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 60 groszy</p>	<p>Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10</p>
--	---	--

1 SPRZEDAŻE

Warsztaty samochodowe
Naprawa Fordów
Wielki skład części zamiennych wykonanie sumienne. ceny przystępne. „Aurorach”. Sp z ogr. odp. ul. Marsz. Focha nar. ul. Pałacza. Telefon 77-75. Pw 6433-43.83

Trykotaż miarowe
eleganckie garsonki, suknie, szlafrocki, pullovery, swetry ubrania, kostiumy sportowe, szale wykonuje „Tricot”. Rom. Szymańskiego 10, III, róg Pl. Świętokrzyskiego. Pw 6395-53.376

Kartony
Pudełka, segregatory itp. wykonanie tanio. Wlkp. Kartonaz. Poznań, ul. Dąbrowskiego 79. Tel. 7468 zdw 66.312

Futro
męskie opasy za 600 zł. Wielkie Garbary 8, III, lewo. rw 7498

Futro
wełnowe nowe tanio na sprzedaż. Werwicka. Szkolna 19. zdw 68.222

Futro
wełny sprzedam. Tyrakowska. Mielżyńskiego 22, I., prawo. 4. wejście. zdw 68.236

Sypialnie
sprzedaje 200 zł taniej Stolarnia. Wielkie Garbary 41. zdw 68.251

Na Wszystkich Świętych
wieńce, krzyże, serca i poduszki poleca Rankowska, św. Marcina 64. zdw 68.256

Na sezon
polecam olbrzymi wybór garsonka, smokingów, jupon, i zaklepek damskich w najmodniejszych kolorach i fasonach. Pitz, Półwiejska 2. zdw 68.265

Tanio
kupujesz pończochy damsk., dziecięce i skarpetki męskie w wszelkich jakościach u Fietz, Półwiejska 2. zdw 68.264

Trykoty zimowe
na już w najlepszych gatunkach i znanych niskich cenach w największym wyborze na składzie u Fietz, Półwiejska 2. zdw 68.261

Węgiel
drzewny wysyłam za zaliczką hutownie i detalicznie. Walachowicz, Poznań, Lodowa 6. zdw 68.267

Kanapy
leżanki, kluby, materace najtaniej za gotówkę, raty. Strzelecka 31. zdw 68.358-9

Wózek
sportowy, maszynowy, damski, kanapę obudowaniem tanio sprzedam. Poznańska 33, III., lewo. zdw 68.432-3

Kolonjalka
2 pokoje kuchnia towarem, magłem zaraz wolne. „Poznańska Informacja”. Fredry I, II, ptr. zdw 68.376-7

Meble
na 24 raty mies. hurt. detalicznie gotówka wysoki rabat. Marcin Zytkowiak, tylko Chwałiszewo 5. zdw 67.607-a

Kryte samochody
używane, w dobrym stanie, gotowe do wyjazdu, okazynie na sprzedaż: Fiat 9/30 coupé 6 osob. Peugeot 9/28 cond. int. 4 osob. Bouton 9/30 coupé 6 osob. Chevrolet — dorożka 6 osob. Także kilka otwartych samochodów dobrze utrzymanych. Sprawy dogodne. „Praga”. Automobile. Pl. Wolności 11. (Samochody do obejrzenia w garażu „Praga” przy ul. Przemysłowej 23, narożnik pl. prez. Drwęskiego). Pw 6439-43.126

Okazyjne kupno
Sprzedam większą ilość grzybów suszonych litewskich, gatunek I, cena bezkonkurencyjna Aniola, ul. Marzałka Focha 79. zdw 67.807

Dwie
parcele pod budowę na Winianak, Poznań, św. Marcina 63. zdw 66.176

Pianino
wysokowartościowe, nowoczesne, zagraniczne natychmiast do nabycia. Znaczek na odpowiedź. — Agencja Kurjera Poznańskiego, Jarocin, Rynek 11. nw 4855

Gościniec
dobra okolica przy Poznaniu w dzielnicy, objęcie 4 500. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 107

Antyczne
meble rozmaite na sprzedaż. — Skarbowska 4, parter, lewo. zdw 67.067

Dom
z piekarnią korzystnie na sprzedaż. Cena 50 000 zł. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 67.988

Pianino
jak nowe korzystnie do sprzedania za gotówkę. Kantaka 2, I. Pw 6.539-44.33

Opel
10/30 Landulet, 6 osob., w bardzo dobrym stanie natychmiast do oddania za cenę zł 2 900. „Imperatorauto”. Poznań, Sew. Mielżyńskiego 21. dw 2.671

Sypialnia
javorowa, używana w dobrym stanie, do sprzedania. Adres wskaże Kurjer zdw 67.725

Sypialnie
jadalnie, urządzenie, kuchenne i pojedyncze meble poleca najtaniej Józef Hilscher Poznań, Górna Wilsa 56 i ul. Żydowska 34, tel 3122 Pw 4.839-35.215

Jadalnia wielkopańska
bufet 3 mtr. z szafkami bocznymi do dołu, kredens 1,50, stół 4-ciogowy, 10 krzesel, 2 fotele w skórę, zegarówka, wszystko rzeźbione, kosztowało 4800, dziś za 3 200 zł na sprzedaż. Stanikowski, Woźna 12. rw 7.505

Kuchnia
używana, stoły, obrazy, krzesła, tanio sprzedam Stolarnia Bukowska 9. zdw 67.629

Mleczarnia
z powodu śmierci korzystnie sprzedam, cena 20 000, wpłaty 5 000 reszta 15 lat. Jaskiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 68.456

150 mórg
pszenno-buraczanej ziemi, prima zabudowania, inwentarz, cena 50 tys., wpl. 15 000, reszta Bank Rolny. Jaskiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 68.455

Wóz
roboczy i 2 pary szorów używanych lecz w najlepszym stanie sprzedam. Górna Wilsa 37. zdw 68.345

Magiel
na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 68.166

Na dzień Zaduszny
Wieńce i krzyże
w wielkim wyborze poleca skład kwiatów „Flora”. M. Greiserowa ul. 3 Maja 3a. zdw 67.478

Partja samochodów
2 osobowych
tanio i na dogodnych warunkach na sprzedaż „Komna”. Sp z o. p. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 88/85, telefon 77-67 i 54-78. nw 4339

Futra
posiadam na składzie wielki wybór futer karakulowych z całych skór od 2 600 zł. Zrebraki francuskie, nutria, piżmowcove, sealo-wo różnego rodzaju futra. Najprzedniejszych gatunków oraz skóry każdego rodzaju, wydry, wirsyńskie, brazowe, fokowe. Białmy polecam bardzo tanio. Lajewski, Poznań, Fredry I. Kw 1 005

Meble
tanio poleca Kalkus, Wrocławska 19. zdpw 67.784

Tanio
się ubierzysz, umiełbujesz w Domu Komisowym św. Marcina 73a Pw 4944

Krynica
Do sprzedania pensjonat „Podlasie”, położony w jednej z najładniejszych części zdrojowiska; dom z oficyną — duża parcela. Blizsze informacje: Warszawa, Hoża 19 — 9. Tel. 419-83. nw 5102

Radjo
Telefunken, 4 lampowy, głośnik, angielski anodowy aparat Philipsa, prad zmienny, komplet lub częściowo sprzedam. Czajkowski Różana 22, III., wieczorem od 7. zdw 68.414

Koncesje
wyszukowa oddam solidnemu przedsiębiorstwu podać warunki do Kurjera zdw 68.356

Motocykl
dwucylindrowy, gramofon, solidny sprzedam tanio. Pircewicz, Gniezno. zdw 68.364

Dom
w mieście Książu pow. Śrem, położony przy ruchliwej ulicy blisko rynku, nadający się na każde przemysłowe natychmiast do sprzedaży. Oferty Kurjer zdw 68.368

Lóżecko
dziecięce, ciemne na sprzedaż, cena 20 zł ul. Szamarzewskiego 8, IV, prawo. zdw 68.446

Meble
po zmierzonych cenach na dogodnych warunkach spłaty sprzedaje Fluciński, Woźna 7. zdw 67.186

Dzierżawa
400 mórg żywym, martwym inwentarzem, objęcie 35 000. — Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 096

Dzierżawa
60 mórg żywym, martwym inwentarzem, objęcie 5 000. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 105

Młyn
wodny do wydzierżawienia, objęcie 20 000. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 104

Willa
w Puszczykowie 10 pokoi, komfort, 3 morgi ogrodu, cena 60 000, wpłaty do ugody. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 103

Gospodarstwo
175 mórg, ziemia pszenna, zabudowania masywne, dom 5 kłok, ogród 200 drzew, staw rybny, 4 konie, 15 bydła, martwy kompl. od stacji 10 km., cena 120 000, wpłaty 70 000. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 102

Gospodarstwo
124 morgi, żywym i martwym inwentarzem koło Mogilna, cena 55 tys. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 101

Kamienica
w Poznaniu nie wykończona na sprzedaż, cena 35 000, wpłaty 20 tys. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 100

Skład
na prowincji, objęcie 2 500. — Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 099

Skład wypraw
w Lesznie ruchliwa ulica, towar i urządzenie, mieszkanie natychmiast za 6 000 złotych sprzedam. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Leszno. nw 5 105

Skład
kolonjalny Wilda, objęcie 3 000. — Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 097

Skład
cukierków, objęcie 5 000. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 096

Skład
kolonjalny z towarami objęcie 7 000. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 095

Skład
kolonjalny w centrum miasta, objęcie 5 000. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 094

Gospodarstwo
65 mórg, cena 35 000, wpłaty 22 tys. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 093

Skład kolonjalny, delikatesów
w Lesznie, towar, urządzenie korzystnie za 10 000 sprzedam. Zgłoszenia Agencja Kurjera Leszno. nw 5 106

Piekarnia
objęcie 4 000 w tem 2 000 kaucji. Wszczępolska Agencja Kurjera Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 093

Maszyna
do pisania „Underwood” tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 68.491

Sprzedam
domek w Zabikowie. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 68.484

Meble
wszelkiego rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty. Stefan Pahl ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli tel. 64-25. Pw 6130-41.75

Parcela
budowlana na Jezycach około 9 ten m kw do sprzedania Blizsze szczegóły: skrzynka pocztowa 131 Pw 6310-42.251

Futra
Kto u mnie jeszcze nie kupił? ten nie powinien minąć megi składu, jeśli chce zaoszczędzić pieniądze. Dobrowolski, Marcinowska 1. zdw 66.918

Rabka — Zdrój
Kilka wил. parcel okazynie do sprzedania. Pensjonaty do dzierżawy dogodnie warunki. Zgłoszenia Biuro Huka. Tel. 50 Itabka. Sezon cały rok. zdw 68 401

Pianino
Irmlera sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 68 453

Parcele
1000 metrowe. Miasteczko. Rataje, Dutkiewicz. Chwaliszewo 70. zdw 68 439

Magiel
krecony sprzedam. Strzelecka 15, wchód Waly Jarcieły. zdw 68 424

Jadalnia
w dobrym stanie okazynie do nabycia. Chelmońskiego 20. II. pietro. zdw 67 887

Skrzydło
małe, czarne, prawie nowe z powodu wyprowadzki na sprzedaż 3 500. Oferty Kurjer zdw 68 098

Patent
sprzedam ewtl wydam licencje. Zgłoszenia do Kurjera zdw 68 139

Hotel
w powiatowym mieście kompl. urządzony z restauracją i kawiarnią, cena 80 000 zł. wpłata podług umowy sprzed. Kudliński. Niegolewskich 10a. telef. 60-39 zdw 68 132

Śpichrz
duży. Krotoszyn korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Krotoszyn. Rynekowa 1. Krystkowiak. zdw 68 131

Damskie futro
popielice tanie sprzedam. Matejki 89. I. prawo. od godz 9-11 zdw 68 130

2 zbiorniki
z 5 mm blachy żelaznej. zawartość 4 000 ltr. każdy ca 250 cm. dł. 130 cm. szer. 125 cm. wys. kryte, do sprzedania po 550 zł każdy. Oferty Kurjer zdw 68 125

Motor
Ursus 63 P. S. bardzo mało używany sprzedam zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 122

„Auto limuzyna“
7 osobowy śliczny 10-40 K. korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer lub tel 64-03. zdw 68 117

Koncesję
na wyszynk odstąpię lub wstąpię jako wesołnik. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 108

Siana
kilkaset cetnarów sprzeda jeszcze Majetność Bogusławki, p. Sulecin.

Dobrze
prosperująca praktyka dentystryczna w pow. mieście zaraz lub od 1. 11. 29. do sprzedania. Zgłoszenia do Kurjera zdw 68 100

Sprzedam
dobrze utrzymane 10tko drewniane z materacem. Św. Marcina 74. II. lewo. zdw 68 154

Dużą szafę
biała, rozsuwana, nadająca się także do składów, sprzedam korzystnie. Zgłoszenia między 16 a 17. Kwiatowa 2. III. pietro. lewo. zdw 68 190

Maszyny
trykotarska nr 7 sprzedam korzystnie. Wiadomość Skarbowa 8 w podwórzu na prawo II pietro. lewo. zdw 68 189

Fortepian
czarny (skrzydło) sprzedam. — Spokojna 21. w podwórzu. II. prawo. zdw 68 188

Płaszcz
surdutowy na średnią figure sprzedam. Jeżycka 35, wysoki parter. prawo. zdw 68 183

Okazja — Radjo
6 lampowe, najnowszej konstrukcji z lampami ekranowanymi sprzedam zaraz wraz z anteną ramową Gwarancja Tylko poważne oferty pod zdw 68 181

Skład
kolonialny bez mieszkania, z towarami około 3 tys zł przy ruchliwej ulicy tanie sprzedam. — Adres wskaże Kurjer zdw 68 173

Dom
8 pokoi w powiatowym mieście zaraz do sprzedania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 68 172

Parcela — zarobek
1 000 m² blisko śródmieścia tanio. Oferty Kurjer zdw 68 210

Pianino
wystawowe koncertowe, przedwojenne, wartości 12 000, sprzedam za 3 500. Focha 27 front. lewo. Adamska zdw 68 199

Kilka
ładnych płaszczy i sukien tanio oddam. Waly Jana III. 9. II. zdw 68 176

5 KUPNA

Kupię
parcelę w Puszczykównku. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 68 495

Kaflowy
mały piecyk przenośny używany kupię z podaniem ceny do Kurjera Pozn. zdw 68 485

Kupujemy samochody
za gotówkę, używane otwarte i kryte. Dokładne oferty prasza „Komna” Sp z o p Automobili. Poznań Dąbrowskiego 33/35 tel 77-67 i 54 78. nw 4337

Kupię
parcelę w Poznaniu 15 000 kw. za gotówkę. Oferty z ceną Kurjer zdw 68 053

Gramofon
walizkowy, kufer kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 168

Maszyny
do szycia używane kupię, dobrze zapłaci. Wolnica 4-5. I. p. lewo. rw 7 502-3

Składu
kolonialnego delikatesów z 3 pokojowym mieszkaniami poszukuje zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 217

Dom
w Poznaniu lub większym powiatowym mieście z wolnym składow kupię. Oferty uwzględniam tylko z dokładnym opisem i ceną do Kurjera filia Jeżyce jw 2934

Kupię
parcelę do 1 000 m kw. okolica Miasteczko, Droga Dembińska, Grudzień. Oferty z podaniem warunków do Kurjera rw 7 507

Kupiec
poszukuje 2-4 pokojowego mieszkania z czyszmem lub z meblami. Oferty Kurjer zdw 68 378

6 KAMIENICE

Sprzedam
dom jedno niotrowy nowo wybudowany w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 269

Kamienicę
komfortową, wolne 5 pokoi, do chód 23 000, cena 270 000, wpłaty 150 000, sprzedam Tomczak, Poznań, Wierzbicice 31. zdw 68 416

7 PIENIADZ

Potrzebne
6 do 8 000 zł na pierwszą hipoteke nowozbudowanej kamienicy w Jarcinie po 15 proc. w dolarowym ubezpieczeniu na 2 lata lub dłużej. Agencja Kurjera Poznańskiego, Jarcin, Rynek 11. nw 4856

1.000 zł
pożyczki poszukuje. Procent według umowy, gwarancja zapewniona. Oferty Oredownik zdw 66 979

Przyjmę
wspólnika na mlyn parowy z kapitałem 40 do 50 tysięcy złotych, kawalera. Ożenek nie wykluczony. Zgłoszenia do Kurjera zdw 67 992

List hipoteczny
niezbyt późno płatny kupię z drobnym damem. Oferty Kurjer zdw 65 687

Dyskontuję
weksle z żyrem pierwszorzędnym, jak Banki Ludowe, Rolnicy itp. Przy wiekszych kwotach wezme w zastaw samochód. — Zgłoszenia pod zdp 67 257

5 000 do 6 000 zł
wstąpię do dobrego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 68 127

40 000 zł
wypożycze na pewne przedsiębiorstwo za hipoteczną gwarancję. Ewtl. kupię mniejszą wille. Zgłoszenia do Kurjera zdw 68 113

Szukam
pożyczki 5 tysięcy zł lub cichego wesołnika dam 10% od obrotu sprzedaży. Wiadomość Kolejowa 48. II. lewo u Józefowskich. zdw 68 148

Pożyczki
2 000 zł na I. hipoteke gospodarstwa 55 mórg poszukuje. — Zgłoszenia Kurjer zdw 68 165

Szukam
cichego wesołnika (nieczk) z gotówką celem korzystnego kupna przedsiębiorstwa handlowego — (nieruchomości) wzamian po przeciwie mieszkanie w Poznaniu. Poważne oferty do Kurjera jw 2932

500 zł
pokój utrzymaniem do wynajęcia. Kurjer zdw 68 314

Szukam
700 zł pożyczki na 1/2 roku dam wysoki procent i ewentualnie pokój na lato jako letnisko. Oferty Kurjer zdw 68 322

Hipoteki
na nieruchomościach w Niemczech zapisane kupuję Dom Hipoteczo-Handlowy Edmund Suwalski, Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 2. Telefon 590. nw 5101

Wspólnika (czki)
od lat 45-50 z gotówką 4-5000 zł poszukuje inteligentna panna do założonego składu, celem powiększenia. Spieszne oferty u prasza Kurjer zdw 68 421

20-25.000
wypożycze za dobrze płatną posadę i zabezpieczeniem hipotecznym. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 448

Egzystencja
dla osoby, która posiada 1500 zł gotówką celem przejęcia kompletnej urzędowego stoiska, sprzedawcy frekwencji innych artykułów spożywczych. Wysoki dochód. — Zgłoszenia Kurjer zdw 68 428

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
7-pokojowe z pełnym komfortem, słoneczne vis a vis parku Wileńska do oddania. Adres wskaże Kurjer zdw 67 719.

Mieszkanie
6 pokojowe komf. w willi ul. Wypiańskiego 36. I. p. od 1. 12. do wynajęcia od właściciela. zdw 68 137

Wynajmę
1-2-3 lub 4 pokoje z kuchnią blisko dworca na warunkach zaletnych od gospodarza, natychmiast. Wiadomość Kolejowa 48. II. u Józefowskiego. zdw 68 147

Odstąpię
mieszkanie 7 pokoi w centrum, luksusowo urządzone, dywany smyrnjskie i perskie po 2 000 dolarów, dzieła sztuki za 120 000 złotych. Oferty Kurjer Pozn. zdw 68 179. Pośrednicy wykluczeni.

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia umeblowane przy stacji kolej. Swarzędz (willa) zaraz tanio do wynajęcia. Informacje ul Mickiewicza 17. I. p., prawo. zdw 68 212

Dwa
pokoje z kuchnia elektryczność, gaz odstąpię za pitoczym czyszmem za zgodą gospodarza. Adres wskaże Kurjer zdw 68 209

Mieszkania
2 razy 3 pokoje, 5 razy 2 pokoje. 2 razy pokój kuchnia za dzierżawę wskaże „Poznańska Informacja”. Fredry 1 II. p. zdw 68 374-5

7 pokojowe
piękne mieszkanie, komfort. 3 tarasy wolne od 1. 11. Czysz dworzni zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 240

Odnajmę
2 pokoje na biuro dla lekarza lub adwokata lub na prywatne mieszkanie. Aleje Marcinkowskiego 2. III. p. 8 drzwi. Zgłoszenia od 9-11. 3-5. zdw 68 227

Pokój
kuchnia 1 200 policzona 20 miesięcy dzierżawa. „Centrum”. Żydowska 5. zdw 68 283

Mieszkanie
Cztery pokoje kuchnia, ogród wydzierżawie. Oborniki. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 417

2 mieszkania
po pokoju z kuchnią do wynajęcia 1 700 zł na 2 lata. Informacje Restauracja Szymura, ul Strumykowa. zdw 68 480

Mieszkania
każdej wielkości za dzierżawę odda „Komis” Sew Mielżyńskiego 25 a zdw 68 471

2 i 3 pokojowe
mieszkania w nowej willi na Jeżycach wprost od gospodarza zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia zdw 68 391

Mieszkanie
3 pokoje i kuchnia, objęcie 6 000 w tem 2 lata dzierżawa zapłacona. Wszczępolska Agencja Osadnicza, Poznań, Szkołna 10. Kw 1 108

Mieszkanie
pokój i kuchnia informację Widyński, Maleckiego 15, podwórze, parter. zdw 68 437

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuje się mieszkania
o 9-11 pokojach lub kupna domu z wolnym mieszkaniem tej samej wielkości blisko śródmieścia lub ul. Jasnej. Oferty Kurjer zdw 67 688

Poszukuję
1-3 pokojowego mieszkania z kuchnią dla bezdzietnego solidnego małżeństwa, za ładną miesięczną dzierżawę. Łaskawe oferty do Kurj. pod zdw 69 408. Pośrednicy wykluczeni.

3-5 pokojowe
mieszkanie śródmieście poszukuje. Place czynsz zgóry. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 211

Fryzjer
poszukuje 1-2 pokoi z kuchnią na Jeżycach. Elaci 2 lata zgóry. Zgłoszenia: Kraszewskiego 8, fryzjerna. jw 2928

Zapłacię
wysoki czynsz zgóry za jeden pokój z kuchnią. Oferty Kurjer zdw 68 327

Młode
małżeństwo z jednym dzieckiem poszukuje mieszkania pokoju i kuchni lub próżnego pokoju za roczną dzierżawę zgóry, najchętniej wprost od gospodarza. Kurjer zdw 68 334

Mieszkania
1 do 2 pokojowego natychmiast wprost od właściciela poszukuje. Ewentualnie zamiana 4 pokojowe w Lesznie. Zgłoszenia Agencja Kurjera Leszno. nw 5 104

Mieszkania
2 pokojowego z kuchnią poszukuje bezdzietne małżeństwo — wprost od gospodarza. Place czynsz 2-3 lata zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 67 812

Próżnego
pokoju (lub dwa) poszukuje zaraz samotny. Zgłoszenia do Kurjera zdw 68 202

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
pokój kuchnie na 2 pokoje. — Zgłoszenia Kurjer zdw 68 106

Zamienię
3 pokojowe mieszkanie, okolica Stary Rynek na 4-5 pokojowe komfortowe centrum, lub początek Jeżyc. Oferty Kurjer zdw 68 201

2 pokoje
z kuchnią zamienię na lokal handlowy z mieszkaniem. Wskaże Kurjer zdw 68 299

11 POKOJE UMEBL

Pokój
umeblowany wynajmę. Piechocka, Wielkie Garbary 36 III. zdw 67 299

Pokój
umeblowany, światło elektryczne, panu inteligentnemu wynajmę. Pościel pożądana. Koscińskiego 10, parter, prawo. zdw 67 498

Pokój
dla 2 studentek za 90 zł zaraz do wynajęcia Grotzgera 4 II. lewa. Wiadomość od 12-15. zdw 67 727

Przyjmę
jeszcze dwóch gimnazjastów na stancje z całkowitem utrzymaniem, troskliwą opieką i pomocą w nauce zapewniona. Dobrogowski Szamarzewskiego 3. III. prawo. zdw 67 805

Pokój
1 II. 1-2 panom na parterze. światło elektryczne. Szamarzewskiego 11. piekarnia. zdw 67 639

Frontowy
pokój czysty słoneczny bez pościeli, lepszy solidnemu panu wydzierżawie od 1. 11. Dolna Wilda 19. III. lewo. Widok Stadion wildecki. zdw 67 657

Pokój
umeblowany frontowy, z balkonem, bez pościeli, elektryczność, dla solidnego pana. Wierzbicice 37 a. front. III p. lewo. zdw 68 059

Jasna 16
II. prawo, elegancki pokój, telefon. zdw 68 036

Sypialka
i salon z fortepianem światło elektryczne, naprzeciw hotelu Polonia do wynajęcia inteligentnym panom od 1. 11. 29. Grunwaldzka 5, front, wysoki parter prawo. zdw 67 29

2 uczenie
przyjmę z pełnym utrzymaniem lub pokój dla dwóch panien Różana 12. IV. zdw 67 658

Pokój
umeblowany z używaniem kuchni dla bezdzietnego małżeństwa, dzierżawa za dwa lata zgóry. — Adres wskaże Kurjer zdw 68 250

Pokój
dwuosobowy z utrzymaniem lub gabinet i sypialnia, telefon, łazienka, Misiurewicz, Cieszkowskiego 7. zdw 68 263

Elegancko
umeblowany pokój komfortowy od 1 listopada wynajmę inteligentnej osobie. Aleje Marcinkowskiego 17. I. prawo, godzina 4-7. zdw 68 202

Pokój
ładny frontowy, dla samotnego pana, światło elektryczne i ogrzewanie i łazienka w domu, jest od 1. 11. 29. do wynajęcia. Pocztowa 5. II. na prawo. zdw 68 235

Pokój
wynajmę. Zamkowa 5. III. Jąworska. zdw 68 254

Pokój
inteligentnemu panu lub pani wynajmę. Szwajcarska 19, wysoki parter, prawo. zdw 68 257

Pokój
umeblowany dla 2 panienek lub małżeństwa. Zaleski, Wolnica 6, wejście Male Garbary. rw 7 501

Przyjmę
zaraz pana na wspólny pokój. — Adres wskaże Kurjer St. Rynek rw 7 504

Wspólny
pokój panu. Dąbrowskiego 27a. Dorna. zdw 68 202

Dla pani
skromny pokój do wynajęcia — Zgłoszenia od 12-14 i od 18-20. Rynek Lazarski 3, wys. parter, lewo. zdw 68 102

Pokój
wspólny panom. Matejki 46, podwórze, lewo, I. lewo. zdw 68 200

Pokój
umeblowany panu wynajmę. Św. Wojciech 31. III. prawo, narożnik Małych Garbar. zdw 68 206

Umeblowany
wspólny pokój od 1. wynajmę. Mostowa 16. III. lewo. zdw 67 983

Pokój
frontowy, parter, światłem elektrycznym, używaniem fortepianu niekrepującym wejściem zaraz wynajmę tylko lepszemu panu. Śródmieście Wskaże Kurjer zdw 68 112

Pokój
dla dwóch panów wynajmę zaraz. Piekara, Kolejowa 46 I zdw 68 104

Pokój
frontowy 1-2 osób 1. 11. Niegolewskich 16. II. lewo. zdw 68 291

Pokój
frontowy wynajmę. Ul. 3. Maja 2. IV. Strieba. zdw 68 297

Pokój
frontowy z utrzymaniem lub bez wejście niekrepujące łazienka zaraz. Strusia 10. II. lewo. zdw 68 303

Pokój
umeblowany na 2 osoby do wynajęcia od 15. II. rb. wejście niekrepujące, dzierżawa zgóry za 1/2 roku. Adres Kurjer zdw 68 293

Pokój
umeblowany wprost z klatki schodowej wynajmę. Drzewiecka Zielona 3, podwórze wprost. zdw 68 300

Pokój
umeblowany 2-3 inteligentnych panów. Kanałowa 4 II. zdw 68 312

Pokój
umeblowany 1-2 panów wynajmę. Matejki 57 parter prawo. zdw 68 101

Pokój
wynajmę. Śniadeckich 4 wysoki parter, lewo zdw 68 094

Przyjmę
panienkę na pokój niekrepujący z całym utrzymaniem. Adres wskaże Kurjer zdw 68 091

Śródmieście
nokoje wynajmę. Kreta 24 III. prawo. zdw 68 153

Pokój
umeblowany od 1. 11. do wynajęcia. Łytkowska, Spokojna 24a. II. p. lewo. zdw 68 142

Pokój
przy dworcu umeblowany. Focha 27. front. lewo. Adamska zdw 68 197

Pokój
wynajmę panu. Poznańska 27a. II. lewo. zdw 68 192

Pokój
Mickiewicza 29 III. lewo, telef. elektryczność łazienka. zdw 68 187

Pokój
duży, ciepły, słoneczny, wynajmę. Wiadomość Reja 1 I prawo. zdw 68 186

Pokój
słoneczny, ciepły, elektryczność, dla 2 panów. Skryta 14 I lewo. zdw 68 184

Pokój
eleg. dla pana, używaniem telefonu. Waly Jana III. 9. II. zdw 68 167

Pokój
umeblowany, elektryczność, ogrzewanie, utrzymanie, Waly Zygmunt Augusta 2. I. lewo. zdw 68 214

Panna
wspólny pokój. Mokra 4. I. Kąkot. zdw 68 208

Przyjmę
pania tanio na wspólny pokój. Wroniecka 18. Rawałczyk. zdw 68 206

Pokój
umeblowany na 2 osoby używane kuchni, elektryczność, łazienka wynajmę 1. 11. Niegolewskich 10. III. prawo zdw 68 244

Pokój
umeblowany utrzymaniem zaraz do wynajęcia. Tafelska Ratajczaka 33. III. lewo. zdw 68 315

Pokój
umeblowany utrzymaniem (bez) 1. 11. Wielkie Garbary 18. III. lewo. zdw 68 316

„Informator“ poleca pokoje umeblowane
dla panów pał. małżeństw. Ratajczaka 15 (Pasaż „Apollo”) telefon 58-17. zdw 68 319

Pana
na pokój przyjmę. Tomaszewski Strusia 2. zdw 68 317

Pokój
wspólny dla pana. Św. Józefa 9a. III. p. lewo. zdw 68 324

Śródmieście
pokój umeblowany, telefon. Podgórna 2. III. lewo. zdw 68 323

Pokój
niekrepujący na 2-3 osob. wspólnie. Włodarczyk, Grobla 17a. II. zdw 68 463

Pokój
duży elegancko umeblowany inteligentnemu panu wynajmę zaraz. Marszałka Focha 70. I. p. lewo. zdw 68 468

Pokój
wspólny dla panów Kaczmarek, Mostowa 26 III p. II. wchód zdw 68 328

Pokój
na dwie osoby Wierzbicice 37 a Tonder. zdw 68 331

Gabinet
i sypialny wydzierżawie Grunwaldzka 3. I. p. zdw 68 337

Pokój
centrum wydzierżawie Chrzanowska, Ratajczaka 33. III. zdw 68 336

Wspólny</

Pokój
panom lub panom wynajmę. —
Przełeczka 5. I. lewo.
zdw 68 413

Przyjęcie
na wspólny pokój ul. św.
Krzysztofa 11. IV.
zdw 68 451

Pokój
umeblowany, frontowy dla 1-2
osób. Zupańskiego 21, parter, le-
zdw 68 450

Pokój umeblowany
specjalnie wygodami dla 2 osób
wynajęcia. Dąbrowskiego 36.
II. lewo.
zdw 68 476

Kilińskiego 3
pokój dla 2-3 pań (panów)
z wyżywieniem od 6,30.
zdw 68 477

Pokój
umeblowany dla 2 inteligentnych
pani do wynajęcia. Niegolewskich
II. prawo.
zdw 68 241

Słoneczny
z elektrycznym światłem pokój
dla dwóch panów od 1 do wynajęcia
od 2-7 wiecz. Ogrodowa 15
II. lewo.
zdw 68 248

Wynajmę
z pokój umeblowany, ciepły,
słoneczny, elektryczność. Dą-
browskiego 34, ogród wprost.
II. lewo.
zdw 68 404

Ładny pokój
z elektrycznym światłem od 1. 11.
do wynajęcia. Długa 4. III.
prawy.
Pw 6576-44,89

Pokoik
wynajmę. Szwajcarska
II. prawo.
zdw 68 347

Pokój
frontowy 2 panom wynajmę Ma-
rcińskiego 14. II. lewo.
zdw 68 355

Pokój
ładnemu panu wydzierżawie.
Woźna 13 a. II. p. lewo.
zdw 68 360

Pokój
dla dwóch panów utrzymaniem
lub bez. Wielkie Garbary 5 III.
lewo.
zdw 68 362

Pokój
utrzymaniem inteligentnej panienki.
Pocztowa 28. III. p. r.
zdw 68 381

Słoneczny
pokój, elektryczność, łazienka —
Ratajczaka 11 a. 3 wejście. III.
lewo.
zdw 68 247

Wspólny
pokój panom lub paniom. Jac-
kowskiego 13. Kościńska. jw 2033

Pokój
dla pana do wynajęcia. Piotra
Wawrzyńskiego 24. Affeldt.
jw 2055

Pokój
umeblowany, słoneczny wynajmę
Bilczak, Kraszewskiego 30
jw 2033

Frontowy
pokój umeblowany wynajmę in-
teligentnemu panu od 1 listopada
Dąbrowskiego 64. II. p. r.
prawy.
jw 2029

Pokój
lepsze panu wynajmę od 1. 11.
Wierzbicze 14. dom ogrodo-
wy. II. p. prawo.
zdw 68 285

Paniace
pokój wynajmę. Grobla 7. III.
prawy.
zdw 68 281

Pokój
1-2 solidnym panom wynajmę.
Ogrodowa 19. II. prawo.
zdw 68 289

Pokój
dla dwóch osób. Fleszyńska,
Strusia 11.
zdw 68 271

Pokój
frontowy wynajmę panu. Pół-
wiejska 3. III. p. r., wchód pra-
wy.
zdw 68 266

Pokój
wspólny panu zaraz. Klasztorna
I. I. lewo.
zdw 68 275

Pokój
panu. Wielkie Garbary 21. Fi-
lińskiego.
zdw 68 260

Pokój
panu wynajmę. Grobla 7. III.
prawy.
zdw 68 280

Przyjęcie
panienki na wspólny pokój. Pół-
wiejska 8. III. lewo.
zdw 68 270

Pokój
umeblowany dla panienki od 1 go
listopada. Wyspiańskiego 12. I.
prawy.
zdw 68 395

Pokój
dla 2 pań. panów, elektryczność.
Orochowe Łaki 3. III. mieszka-
nie 6. śródmieście.
zdw 68 277

Słowackiego
36 wysoki parter, prawo, pokój
dla pana. centralne ogrzewanie.
Łazienka.
zdw 68 282

Pokój
umeblowany. Wierzbicze 53. III.
lewo.
zdw 68 259

Pokój
wynajmę. Patr. Jackowskiego 29.
II. lewo.
zdw 68 274

Pokój
umeblowany z utrzymaniem.
światłem elektr. do wynajęcia —
Sw. Marcin 66-67, II. prawo. dom
frontowy.
zdw 68 278

Duży
pokój umeblowany na dwie osoby
od 1 listopada. Wyspiańskiego
12. I. prawo.
zdw 68 396

Pokoje
dla panów, pań małżeństw, po-
leca. poszukuje Czarnecki, Rataj-
czaka 13.
zdw 68 482

Mam
pokój na jedną lub dwie osoby.
Adres wskazuje Kurjer
zdw 67 370

Pokój
słoneczny dla pana do wynajęcia
zaraz. Kopernika 4. III. p. r. le-
wo.
zdw 68 390

Niekrepujący
elegancki pokój utrzymaniem —
bez. dobrze sytuowanemu panu
wynajmę. Matejki 46. IV. prawo
zdw 68 388

Pokój
dobrze umeblowany wynajmę —
Matejki 57. parter, lewo.
zdw 68 387

Pokój
z utrzymaniem lub bez wynajmę
solidnym inteligentem. Jackow-
skiego 9. III. prawo.
zdw 68 385

Elegancki
pokój wynajmę solidnemu inte-
ligentowi Jackowskiego 9. wyso-
ki parter, prawo.
zdw 68 384

Pokój
jednoosobowy, czysty, słoneczny
wynajmę. Kanałowa 7. II. pra-
wo.
zdw 68 401

Pokój
dla dwóch panów do wydzierżaw-
ienia Śniadeckich 1. III. p. r. le-
wo.
zdw 68 389

Śródmieście
pokój skromnie umeblowany 2
panom. Wskaże Kurjer
zdw 68 398

12 SZUKA POKOJU

Dwóch
pokoi z utrzymaniem kuchni w
centrum poszukuje kupiec. Oferty
Kurjer zdw 68 097

Małżeństwo
bezdzielne poszukuje pokój wła-
sna pościel. Oferty Kurjer
r w 7 448

Pani
poszukuje pokój z fortepianem
Centrum miasta. Oferty Kurjer
zdw 68 141

Pokoju
umeblowanego z utrzymaniem kuc-
hni poszukuje małżeństwo z
dzieckiem. Wojciech Muszyński,
Fory 2. Zegrze.
zdw 68 138

1 lub 2
próżne pokoje, elektryczność, ła-
zienka, używalność kuchni. do
wynajęcia, ewentl. umeblowane.
Św. Szczepana 14, wysoki nar-
ter. (Debiec).
zdw 68 150

Pokoju
dobrze umeblowanego z pościelą,
osobnym lub niekrepującym wej-
ściem, światło elektryczne posu-
kuje student agronomii. Cena
do umowy. Oferty Kurjer
zdw 68 207

Próżnego
pokój (lub dwa) poszukuje za-
raz samotny. Zgłoszenia do Kur-
jera zdw 68 200

Młode
bezdzielne małżeństwo poszukuje
pokój bez pościeli. Cena do 50
zł. Oferty Kurjer jw 2036

Dwie studentki
poszukują słonecznego pokoju w
śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer
zdw 68 288

Skromnego
szuka panią w posiadzie w
śródmieściu zaraz. Pościel wła-
sna. Cena Kurjer zdw 68 270

Trzyosobowego
pokój poszukuje szybko. Oferty
Kurjer zdw 68 318

Pokoju
skromnie umeblowanego, w śród-
mieściu zarazem jako pracownię
konfekcji damskiej, poszukuje od
15. 11. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 68 467

Pokoju
skromnego, okolic Solacza posu-
kuje spokojny akademik leś-
nik. Zgłoszenia z Kurjer
zdw 68 330

Pokoju
niekrepującego u samotnej osoby
poszukuje. Oferty Kurjer
zdw 68 452

Pokoju
umeblowanego w śródmieściu z
oddzielnym wejściem poszukuje
Szczegółowe oferty do Kurjera
zdw 68 380 do dnia 31. godzina 5.
wieczór lub telefonicznie 78-45.
godz. 10-12.

Wolne pokoje
dla studentek uprasza zgłaszać
Organizacja Studentek, Zamek,
I. piętro, godz. 12-13.
zdw 68 871

Poszukuje się
kilkanaście pokoi umeblowanych
z pościelą dla słuchaczy kursu
(urzedników) na czas od 3 listopa-
da do 20 grudnia r. b. Śnieżek
zgłoszenia: Okręgowy Związek
Kas Chorych, ul. Patr. Jackow-
skiego 32, od 8-15 godz.
zdw 68 481

Pokoju
dwuosobowego z utrzymaniem kuc-
hni w pobliżu ul. Grunwaldzkiej
poszukuje. Oferty Kurjer
zdw 68 344

13 LOKALE

Biuro
pokój, telefon. Mielżyńskiego 4,
II. Sebel
zdw 68 193

2 pokoje
z telefonem na biuro przy św.
Marcinie do wynajęcia. Adres
Kurjer zdw 68 275

Składu
nadającego się na skład i pracow-
nię obuwia poszukuje. Oferty
Kurjer zdw 68 352

14 DZIERŻAWY

Garaż
wielkości 4x6 m. z wodą i cen-
tralnym ogrzewaniem przy ulicy
Marcinińskiej 8 do wynajęcia.
Zgłoszenia Koszewski, plac W.J.
ności 17.
zdw 67 702

Skład
z mieszkaniem w rynku nadaje
się na każdą branżę wydzierżaw-
ię zaraz. Zgłoszenia Kurjer
zdw 68 123

Skład
z dwoma pokojami i kuchnią,
nadający się na każdą branżę w
centrum miasta Rogoźno zaraz
do wydzierżawienia. Szymankie-
wicz, Rogoźno (Włkp.)
zdw 68 145

Dzierżawy
150-300 mórg dobrej roli przy
mieście, gdzie wyższe szkoły po-
szukuje zaraz. Zgłoszenia Kur-
jera zdw 68 218

Warsztat obuwiczy
z kompletnym urządzeniem,
mieszkaniem, do tego chlewik,
1/2 morgi ogrodu w tem łazienka,
duży wózek, blisko Poznania,
dojazd autobusem, dzierżawa na
dłuższe lata, rocznie 240 zł —
Oblicie 1.800 Nowak, Poznań,
Górna Wilda 50. I piętro.
zdw 68 230

Kuźnię
wydzierżawie bez narzędzi zaraz
lub później. Jan Jarzyna, Wier-
zbice, poczta Grzebieńsko, powiat
szamotulski.
nw 5 097

Szukam
ubikacji nadającej się na war-
sztat może być suterena. Oferty
Kurjer zdw 68 311

Garaż
do wynajęcia Solacz, Mazowie-
cka 5.
zdw 68 407

Przedsiębiorstwo
zbożowe
o dużych śpiżniach wraz z miesz-
kaniem jest zaraz do wydzier-
żawienia. Zgłoszenia Władysław
Kaniowski, Gostyń, Włkp., Ko-
lejowa 1.
nw 5103

Dzierżawa
Kujawy wlk 12, ziemia pszenna,
szosa w mieście, cukrownia 5
km., dwór przywoity 9 pokoi,
budynki dobre, tenuta 150 fun-
tów żyta z morgi magdeburkiej
gotówki 150 tysięcy w tem tenuta
za 6 lat zgóry, poleca solidnym
reflektantom Frankel & Koroluk,
Wrocław, Roliniego 11, tele-
fon 463.
nw 5 107

15 UZDROWISKA

Zakopane
Osobom niezamożnym potrzebu-
jącym pobytu w Zakopanem od-
dam bardzo tanio pokoje z do-
brem utrzymaniem w czasie od
1. 11. — 15. 12. Zgłoszenia do
„Piotrkowianki” na Bystrym.
zdw 68 305

21 ZCUBY

Zaginęła
książeczka wojskowa na nazwi-
sko Maik Franciszek. zdw 67 660

Unieważniam
list czeladniczy oraz książeczkę
wojskową na nazwisko Jan Hu-
tek. zdw 68 249

27 ROZMAITE

Wszelkie
reparacje zegarków oraz napra-
wy wszelkiej biżuterii wykonuje
sumiennie tanio firma F. Tar-
kowska, plac Wolności 11 (pod
filarami). Pw 4041

Kapelusze
damskie przerabia farbuję czyści
„Regina” św. Marcin 78
zdw 66 007

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych.
Jankowska, Stary Rynek 45, II.
bpw 871

Na obiady
pierwszorzędne, prywatne przyje-
mie od 11. kilku panów z inte-
ligencją. Ipsińska, Młyńska 4. I.
zdw 68 121

Obejmę bufet
na rachunek włącznie z obsługą
gości. Kaucja do dyspozycji. —
Oferty Kurjer zdw 68 114

Manicuryzystka
siła pierwszorzędna szuka posa-
dy lub polecia się w dom. Oferty
do Kurjera Poznańskiego pod
zdw 68 178

Witold Leworski
Wrocławska 36
najtaniej obrazy i oprawa obra-
zów.
Pw 6 037/8-43,12/3

Zakopane
Biuro J. Kubińskiego sprzedaje
wille 12 pokojowa w pierwszo-
rzędnej dzielnicy willowej za 6
tys. dolarów
nw 4852

Kapelusze
damskie przerabiam, czyszcze fil-
cowe, przeciągam 24 godzin. Soko-
łowska Zwierzyniecka 22, I. p.
dawniej Plac Wolności.
zdw 68 246

Gramofonów
reparacje wykonuje fachowo, ta-
nio. Jarosz, 27. Grudnia 3, pod-
wórze.
zdw 68 325

Przeprowadzki
kawalerskie, wózki, załatwiają
szybko, tanio Posłańczy, 27. Grud-
nia 16, telefon 25-20, zdw 68 465

Hafciarka
przyjme prace poza dom na filé
reszle haft kolorowy, igliczkowy
wykonanie pierwszorzędne. Zgło-
szenia Kurjer zdw 68 342

Przepisuje
maszynowo bardzo tanio. Dutkie-
wiczowa, Chwałiszewo 70.
zdw 68 440

23 OZENKI

Żony
z dobrej rodziny inteligentnej,
majetnej poszukuje dla mego ku-
zyna kupca właściciela bardzo
dobrze prosperującego przedsię-
wzięcia majetnego, przystojnego
oficera rezerwy Pośrednictwo
krewnych w dyskretnie formie
pożądane. Zgłoszenia pod
zdw 59 092

Kupiec
kawaler, lat 25, wzrostu średniego
wyższe wykształcenie dobrego
charakteru, bardzo przystojny
dla braku znajomości pragnie po-
znać pannę wiek 18 do 24 lat, naj-
chętniej brunetkę, z zamiłow-
aniem do kupiectwa, celem późniejs-
zego ożenku. Majątek dla wspóln-
ego dobra pożądany. Dyskrecja
zapewniona. Łaskawe zgłoszenia
proszę do Kurjera Poznańskiego
zdw 67 152

Wyższy
urzednik prywatny, na samodzieln-
nym stanowisku, wdowiec bez-
dzietny wiek średni, znający sa-
motnością wiejską, tęskniący za
ponownym ogniskiem rodzinnym,
szuka tą drogą towarzyszy życia.
Młode wdówki bezdzietne mile
widziane. Majątek dla wspóln-
ego dobra pożądany. Rzecz trak-
tuje się poważnie. Łaskawe zgło-
szenia proszę do Kurjera Poznań-
skiego zdw 67 153

Wdowiec
lat 45, dzierżawi fabryczne kasy-
no 20 mórg w Poznaniu, obrót
dzienny 300 zł szuka żony mająt-
kiem od 5 000 zł. Łaskawe ofe-
rty Kurjer zdw 68 158

Przystojna
blondyna z majątkiem, nawiąże
znajomość w celu matrymonjal-
nym z panem na wyższym stan-
owisku, również przystojnym i
poważnym. — Oferty Kurjer
zdw 68 420, Rzecz honorowa.

Młody
elegancki pan pozna elegancją,
przystojny, zgrabny i inteligent-
na pania w celach poważnych.
Pożądany niemiecki. Oferty do
Kurjera. Zwrot fotografii i dys-
krecja zapewniona, cel matry-
monjalny. Oferty Kurjer
zdw 68 454

24 NAUKA

Szkoła tańców
Stelli Kledeckiej
Pocztowa 29 tel 33-29 — 4 11.
nowy kurs uzupełniający Lekcje
prywatne każdego czasu.
Pw 6431-41,210

Tani kurs tańców
nowości 1929/30: pass doble, walc
angielski, jale blues, slow-fox,
tango Opalinski, Mielżyńskiego
1. II. 6.30-9. Kurs półtorami-
siętny 20 zł. zdw 67 061

Szkoła Kabaretowa
przyjmuje uczniów wszystkie
kierunki, wpisy Rybaki 7, II.
prawy, 4-7. zdw 67 609

English
lessons, conversation gives spe-
cialist. Oferty Kurjer
zdw 66 473

Posadę znajdzie
każda która skończy kursy goto-
wania cukiernictwa prasowania
szywanej bielizny dzienne lub
wieczorne w Szkole Gospodarzo-
wawodowej św. Marcin 69.
nw 4 661

Piotra Mikołajczaka
szkoła tańców
Pocztowa 29
Nowy kurs dla początkujących
rozpoczynam 5 listopada. Udziel-
am lekcji prywatnych.
zdw 67 928

Rutynowana
korepetytorka absolwentka uni-
wersytetu szuka pokoju z utr-
zymaniem za korepetycję. Oferty
Kurjer zdw 68 119

Rytmika dla dzieci
zapisy codziennie 6 wiecz. lokal
Wielkopolski Szkoły Muzycz-
nej, Ratajczaka 36.
zdw 68 115

Nauczycielka
lub nauczyciel z łacina potrzeb-
ny do dworu. Zgłoszenia Kurjer
zdw 68 155

Student
IV. roku fil., rutynowany kore-
petytor, udziela lekcji. Polski,
łacina, matematyka. Zgłoszenia
do Kurjera zdw 68 205

Student
udzieli korepetycji. Specjalność
matematyka, łacina. Oferty Kur-
jer zdw 68 267

Kursy
kroju i szycia damskiego. Wpi-
sy przyjmuje Amelia Klawitero-
wa, Marii Magdalen 1. III. na-
roznik Raczynskich dw 2 649-50

Francuskiego i muzyki
udziela rutynowana nauczycielka
metoda szkół francuskich i bel-
gijskich „Lutécienne”. Niegolew-
skich 10, II. prawo. zdw 68 243

Kto
udzieli lekcji niemieckiego. Zgło-
szenia podaniem warunków Kur-
jer zdw 68 461

Korepetycji
zakres szkół średnich, wyższych
specjalność matematyka, udziela
asystent Uniwersytetu. Zgło-
szenia Kurjer zdw 68 460

Bilans
księgowość załatwiam, lekcji u-
działam. Kurjer zdw 68 388

Zdolne korepetytorki
polecia Organizacja Studentek,
Poznań, Zamek I. piętro, godz.
12 13.
zdw 68 370

Hiszpańskiego
kto udziela? Oferty Kurjer
zdw 68 386

Vala Jennings
przyjmuje kilka inteligentnych pa-
nienek do akademickiego komple-
tu tańców. Wpisy do 4 listopada.
Lekcje prywatne o każdej porze.
Ratajczaka 29. III. lewo.
Pw 6 035-43,30

25 MUZYKA

Kwartet
skrzypce, fortep., flet i Jazz
od 1. 11. woli Kawiarnia lub
kino. Guziński, Aleje Marcin-
kowskiego 28. III. Tel 39-27.
zdp 67 275

Orkiestra
68 pułku piechoty
Września poszukuje natych-
miast na etat podof. nadterm.
lub zawodowych, jednego skrzyp-
ka grającego równocześnie na ba-
rytonie lub tenor. Zgłoszenia do
orkiestry 68 n. p. Września,
r w 7497.

Lekcje
muzyki ćwiczenia. Młyńska 3,
III
zdw 64 659-60

Kto
udzieli lekcji gry na skrzypcach.
Zgłoszenia podaniem warunków
Kurjer zdw 68 459

27 SZUK. PRACY

Zgłoszenia w słów dla posu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy do jednej trzeciej cenę
droższ.

Biuralistka
znająca wszelkie prace biurowe
szuka posady, względnie jako
kasjerka. Oferty Kurjer
zdw 66 332

Majster
ceglarski z dyplomem praktyka
obeznany z wyrobem cegły, dre-
ny, pustaki i dachówek z pier-
ścieniowemi piecami i maszynami
poszukuje posady od 1 stycznia.
Wskaże Kurjer zdw 66 654

Młodszy
praktykant bankowy przyjmie
odpowiednią posadę jako biuro-
wy lub młodszy pomocnik kupiec-
ki, branża obojętna. Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
nw 4857

Skład futer

poleca wielki wybór futer karakulowych z całych skór. Nutria, Piżmowcove, sealowe, kretowe, zrebaki francuskie, różnego rodzaju futra najprzedniejszych gatunków oraz skóry każdego rodzaju. Wydry wirg.ńskie, brązowe, fokowe i blamy poleca bardzo tanio: z w 1910

ŁAJEWSKI, Poznań, Fredry 1.

Inteligentna
panna przyjmie posadę z gotowaniem zaraz najchętniej do dwóch osób. Oferty Kurjer zdw 68 332

Szofer-mechanik
żonaty, lat 30, z kilkulatnią praktyką w kraju i zagranicą. Zna język polski, franc. i niemiecki. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 116

Panienka
z lepszej rodziny, znająca szycie i robotki, szuka posady bony II. kl. i do wyreczenia pani domu, początkującej książkowej od 1 wzgl. 15 listopada. Miejsce wolności obojętne. Łaskawe zgłoszenia uprasza się pod adresem Jadwiga Michałowska. Poznań, ul. Marsz. Focha 98. III. ptr., prawo u pani Zborowskiej. zdw 68 105

Osoba
dobrze polecona, kilkoletnie świadectwa, samodzielna szuka posady w lepszym domu. Łaskawe oferty Gramszówna, Wągrowiec, Dembińska 31. zdw 68 099

Przyjmę
posadę do prowadzenia domu samotną osobę lub do składu zaraz. Adres Kaczmarekówna u p. Staszek, Wierzbowice 41b. zdw 68 096

Poszukuję
posady z cokolwiek gotowaniem. Łaskawe oferty Kurjer zdw 68 000

Starszy pomocnik fryzjerski
biegły w swym zawodzie, jak również w strzyżeniu pań poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 092

Młodsza panienska
która zna księgowość, pisanie na maszynie i stenografię poszukuje odpowiedniej posady zaraz lub od 15. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 68 171

Dziewczyna
poszukuje posady od 1. Zgłoszenia Jeżycka 32. II. p. lewo zdw 68 161

Młodsza
dziewczyna poszukuje posady. Zgłoszenia Jeżycka 32. II. lewo. zdw 68 160

Kasjerka
lub jako samodzielna kierowniczka przyjmie posadę w interesie gastronomicznym lub cukierskim, siła fachowa. Na żądanie referencja i ewtl. kaucja. Łaskawe oferty Kurjer zdw 68 150

Poszukuję
posady, najchętniej na Wildzie. Oferty Kurjer zdw 68 146

Księgowość - Podatkil
centrum miasta Rogoźna zaraz prowadzi księgowość w abonamencie wliczenie zestawienia bilansów, załatwia reklamacje podatkowe, wyjeżdża na prowincję, wymagania przystępne, referencje poważnych kupców do dyspozycji. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 144

Panienka
lat 23 z poprzedniej rodziny poszukuje miejsca do dobrego państwa, gdzieby mogła się wyuczyć gotowania i gospodarstwa domowego za małym wynagrodzeniem jest pozamijskowa. Kowalska, Helena, Gasawy, pow. Szamotuły, poczta Szamotuły. zdw 68 195

Inteligentna
panienka wychowawczyni z dwuletnią praktyką poszukuje posady do jednego lub dw. dzieci. Język polski i niemiecki. Dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdw 68 191

Dzielnia
bufetowa z dobrymi świadectwami z kaucją oraz kucharka, znająca dobrze zimny bufet poszukuje posady zaraz. Miejsce obojętne. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 180

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W czwartek, dnia 31 października 1929, o godz. 11, przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu), odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą: nw 5098/9 większej ilości obuwia damskiego, 2 maszyn do pisania, 7 paczek papieru listowego, 2 szaf blaszanych do rzeczy, 2 krzesła, 2 imadła, 4 części maszynowych do obróbki drzewa, 2 warsztatów stolarskich, gramofonu, stołu, wiertarki, kuźni polowej, kowadła, hebla, lustra, umywalki i płaszcza gumowego. Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą. Poznań, dnia 29 października 1929 r.

Fryzjerka
początkująca poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 68 170

Poszukuję
posady z gotowaniem lub bez. Dobre świadectwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 160

Posługi
poszukuję, najchętniej Wilda. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 083

Posługaczka
szuka posady. Oferty Kurjer zdw 68 320

Bielżniarka
na wszelka bieliznę poleca się poza dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 329

Służąca
uczciwa, pracowita, dobra świadectwa szuka posady I. II. albo posługi przed lub po południu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 68 338

Panna
przyjmie posadę do dzieci z szyciem zaraz. Oferty Kurjer zdw 68 349

Poszukuję
miejsca jako gospodyni do wszelkich prac domowych lub jako gosposia do starszego pana. Oferty Kurjer zdw 68 272

Dzielnia
ekspedjentka bufetowa szuka posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 68 408

Krawcowa
biegła szyje tanio poza domem. Matejki 38. IV. lewo. zdw 68 406

Panienka
przystojna i sympatyczna szuka posady jako ekspedjentka z praktyką tylko dla lepszej restauracji. Oferty pod „Przystojna” do „Par”. Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 6574-63.1079

Wdowa
samotna poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 68 357

FUTRA

spody pod futra, lisy i skóry wszelkiego rodzaju kupuje się NAJTANIEJ w firmie **JOZEF DAWID** Poznań, ul. Nowa 11 i Wrocławska 30. Pw 1914-01248

Córka
mistrza rzeźniczego z ukończoną wyższą szkołą, z długoletnią praktyką poszukuje posady od 1. II w składzie rzeźniczym. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 68 360

Werkmistrz
dyplomowany mistrz ślusarski z 3 letnią szkołą maszynową, obeznany dokładnie z maszynami rolniczymi, parowymi, posiada szersze wiadomości techniczne, kalkulacje oraz nowoczesne organizacje fabryczne, poszukuje posady wermistrza lub kierownika ruchu. Oferty Kurjer zdw 68 366

Panna
do dzieci dobrze polecona, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 68 412

Na wsi
do dzieci wyżej roku poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 68 479

Osoba
z dobrego domu, umiejąca gotować, szyc, prasować, chować drób zna też obsługę przy chorych szuka posady jako gospodyni do samotnej osoby lub więcej. Oferty Kurjer zdw 68 478

Maszynistka
znająca prace biurowa poszukuje posady. Kurjer zdw 68 429

Dziewczyna
uczciwa, z dobrem poleceniem poszukuje posady od 1. II. do dzieci lub jako pokojowa, możliwie do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 68 365

Dziewczyna
uczciwa poszukuje obojętnie jakiej pracy bez spania. Oferty Kurjer zdw 68 493

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady do dzieci lub jakiej innej pracy bez spania. Oferty Kurjer zdw 68 492

Panna
młodsza kochająca dzieci, poszukuje posady od 1 listopada ewentualnie za pokojowa. Oferty prosze do Kurjera zdw 68 490

Prośba!
Kto przyjmie uczciwą 15 letnią dziewczynkę z zamiłowaniem do ekspedycyj, chętnie do piekarni lub kolonialni bez wynagrodzenia zaraz lub później. Łaskawe oferty Kurjer zdw 68 483

Poszukuję
posady kucharki ewent. do wszystkiego od 1. II. 1929, telefon 6529 zdw 68 394

28 WOLNE MIEJSCA

Pomocnika
fryzjerskiego na dobra i stała posadę przyjmie od 1 listopada 29 r. Zgłoszenia Czesław Kamiński, Smigiel ul. Lipowa 33. zdw 67 991

Apteka
na prowincji Wlkp. poszukuje stalego zastępcy aprob. aptekarza katolika na kilka dni w miesiącu. Referencje uprasza się pod zdw 2659

1 500—3 000
złoty miesięcznie zarobek może każdy Wypracujemy natychmiast najwyższą prowizję gotówką i zaliczkujemy. Przy energicznej pracy wysoka pensja. Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych. Wszystkich pocujemy. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83. Lwów. nw 3596

Ekspedjentki
młodsze z branży bielizny i towarów krótkich potrzebne. Oferty do Kurjera Poznańskiego jw 2031

Dziewczyna
do posady która rozumie pranie spanie poza domem, potrzebna. Wysoka 12 II. prawo. zdw 68 268

Księżkowa
zupelnie samodzielna, dobra bilansistka, umiejąca także pisać na maszynie potrzebna zaraz. Zgłoszenia Tekstyl „K” nr 6. zdw 68 255

Praktykant

z maturą lub magister bez praktyki może się zaraz zgłosić. — Apteka w Zninie. — dw 2654

Poszukuję zaraz

młodsze pomocnika dobrze poleconego tylko pierwszorzędnej siły. Odpis świadectw i podanie pretensji przy wolnym stole i stacji. 2 ucni potrzebuje. J. Kozłowski, Keynia handel kolonialny, spirytualni, arty budowl., restauracja. (Restauracja oddam na rachunek za kaucja). dw 2 665

Nauczycielka-wychowawczyni

potrzebna od 15. II. rb. lub później do trzech dziewczyn w wieku 9, 7 i 6 lat. Muzyka wymagana. Zgłoszenia z życiorysem, odpis, świadectw i wymaganiem pensji pod adresem Kowalska, maj. Bielski p. Smetowo, pow. Gniew Pom. zdw 67 990

Dzielne krawcowe

szycie na maszynie Overlocka potrzebne zaraz. Zgłoszenia Tekstyl, Kantaka 6. zdw 68 256

Ślusarnia

mechaniczna przyjmie 2 ucni. — Golebia 4a. rw 7 500

Służąca

wszystkiego dobrymi świadectwami potrzebna od 1. II. St. Zasada, Młyńska 2. zdw 68 307

Potrzebny

zaraz przedstawiciel inkasent na całą Rzeczpospolitą. Kaucja wymagana. Oferty spieszne Kurjer zdw 68 313

Panienki

do odwiezania prywatnej klienteli, krawców, krawczyń na pokupny artykuł poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 68 462

Uczenię

z uczciwego domu która zna język niemiecki przyjmie Kostecka, skład cukierków, Stary Rynek 55. zdw 67 996

15 zł
dziennie nietrudno zarobić lekka praca piśmienna. Zgłoszenia firma Carton, Gdynia, zdw 67 994

Fakturzystkę
pewna w liczeniu piszącą biegle na maszynie poszukuje od zaraz. Oferty Kurjer zdw 67 986

Poszukuję
zaraz dobrej służącej do wszelkich robót domowych. Górna Wilda 41. Lütkehöter. zdw 68 333

Młodsza
służąca do wszystkiego Ratajczaka 2. I. ptr. prawo. zdw 68 309

Kilku chłopców
do roznoszenia transparentów mogą się natychmiast zgłosić — Jan Kajewski, Poznań, ul. 27. 20 Grudnia 5. zdw 68 335

Polecam
zospodynie, kucharki i wszelką służbę. Ag. Lewandowska Aleje Marcinkowskiego 16. zdw 68 339

Pomocnice
do konfekcji damskiej oraz kuźnictwa do reki i maszyny — Zgłoszenia: Stary Rynek 90. M. Neumark i Ska. zdw 68 341

Fotograf (fistkę)
zdolna na samodzielna posadę od 1. II. poszukuje się na prowincję. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 041

Fryzjerka
początkująca lub kursistka może się zaraz zgłosić Kaczanowski Matejki 48 49 zdw 68 038

2.000 złotych
miesięcznie zarobek może każdy. Natychmiast wypłacamy or. wizję gotówką Listy kierować pod „Organizacja” do Biu a Buchstaba Lwów Jagiellońska 7 nw 4107

30 agentów
jeszcze potrzebujemy Wysoka prowizja. Okazja dla agentów losowych asekuracyjnych. Zgłoszenia Śniadeckich 30 II. 4-7. zdw 65 429

Pomocnika
fryzjerskiego do pomocy Wielka 17. zdw 68 350

Przyjmę
ślusarza na stała prace za wypracowaniem 2.000 zł Oferty Kurjer zdw 68 354

Chłopiec
od posylek potrzebny zaraz. — Zgłoszenia z rodzicami do „Biura Pracy” Plac Wolności 9. zdw 68 393

Dziewczynę
poszukuje do dzieci i prac domowych św. Jerzego 4. III. p. prawo. zdw 68 392

Służąca
do restauracji potrzebna. Pijanowska, Strzelecka 8. zdw 68 402

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem potrzebna od 1. Stankowska, Słowackiego 42. zdw 68 123

Pokojowa
do dzieci, z dobrymi świadectwami potrzebna. Grotzgera 5. II. prawo. od 2.30—4.30. zdw 68 126

Posługaczka
uczciwa, pracowita na cały dzień Male Garbary 5. II. ptr., lewo. zdw 68 124

Posada
służącej-pielęgniarki natychmiast do objęcia. Reflektantki zechca złączyć się do kliniki chorób nerwowych ul. Północna 10. w godzinach od 5—6 wieczorem. zdw 68 111

Osoba
inteligentna, młoda, skromna potrzebna od 1. II. do wyreczenia w gospodarstwie i do szycia. — Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 68 107

Wolne posady dla 5 pielegniarek
dla lukratywnej czynności. Przy zdolności stała posada z regularną pensją. Zgłoszenia osobiste w czwartek od 10—12 i od 3—5 u kier. Jungingera — Poczto-wa 31a. I. lewo. Pw 6575-44.90

Pomocnik
dzielny ekspedient z branży delikatesów, kolonialnej, potrzebny zaraz lub od 1. II. 29. Posada w większym mieście powiatowym Wielkopolski. Zgłoszenia z podaniem pretensji przy wolnym stole i stacji do Kurjera Poznańskiego zdw 64 918

Posługaczka
czysta potrzebna 8—2. Dolina 3. III. prawo. Wilda zdw 68 361

Pomocnika
fryzjerskiego poszukuje zaraz — Marcin Kedziora fryzjer Koźmin (Wlkp.) ul. Staszica 3. zdw 68 367

Służąca
i posługaczka potrzebne. Zgłoszenia n. zy 5.30—7. Wyspiańskiego 18. III lewo. zdw 68 035

Bufetowa
dobrze polecona potrzebna Restauracja Atlantic, Stary Rynek 80/82. zdw 68 352

Służąca
samodzielną, uczciwą do samotnej pani. Matejki 46. IV. prawo zdw 68 380

Modelki
do czesania damskiego poszukiwane w srody i poniedziałki godzinie 20.15 Sala Królowej Jadwigi. Aleje Marcinkowskiego 1. zdw 68 400

Pokojowa
rutynowana umiejąca pisać potrzebna. Dr. Leja, Słowackiego nr. 38. zdw 68 411

Apteka
poszukuje wpracowanej, poleconej siły pomocniczej od 1 grudnia 1929 lub 1 stycznia 1930. Oferty z podaniem pensji przy wolnym utrzymaniu uprasza się przesać do Kurjera pod dw 2 674

Maszynistka
polsko-niemiecka biegle potrzebna zaraz. Oferty do „Par” Aleje Marcinkowskiego 11. pod 44.96. Pw 6 580-44.96

Chłopak
do posylek może się zgłosić. Cristal, Gwarna 20. zdw 68 494

Fryzjerka
wzgl. wolontaruszka. Matejki 7. zdw 68 486

Kamasznika (czkę)
wprawnego w pracy przy stole na stała posadę przyjmie zaraz. J. Rybelski, Za Bramką 7. zdw 68 163

Posługaczka
zaraz. Prusinowska, Rybaki 22a. zdw 68 215

Krawca
jako wspólnika przyjmie powal na firmę. Adres Kurjer zdw 68 234

Młodsza
dziewczyna potrzebna zaraz. — Morkowski, Marsz. Focha 78, parter, dom ogrodowy. zdw 68 233

Służąca
na cały dzień potrzebna. Kolejowa 41. I. lewo. zdw 67 999

Księżkowa
rutynowana do żurnalu amerykańskiego, bilansistka znająca język niemieckiego, zaraz potrzebna Szyperski, ul. Słowackiego 10. zdw 67 907

Poszukuje
się posługaczki z praniem. Półwiejska 24 III wprost zdw 67 809

Uczeniaca
z kursem szkoły handlowej w znajomości stenografii potrzebna do biura zaraz. Oferty Kurjer zdw 68 010

Chłopiec
do posylek potrzebny. Zgłoszenia Tama Garbarska 4. I. prawo. zdw 67 704

Czeladnik
stolarski na prace meblowe potrzebny. Poplińskich 2, stolarnia zdw 67 607

Służąca
młodsza, skromna potrzebna od 1. II. Górna Wilda 34, piekarnia zdw 67 655

Żądajcie
WATE przeciw katarowi tylko z marką ochronną „Chemergon” w opakowaniu jak poniżej.

Uczeniaca
uczciwa potrzebna 1. II. 29 — Zgłoszenia Maleckiego, 15 (rzeźnictwo). zdw 68 157

Ogrodnik
kaw., obeznany wszelkimi gatunkami ogrodnictwa, dobrze polecony może się zgłosić. Oferty z odpisami świadectw i podaniem pensji do Kurjera zdw 68 143

Ekspedjent
z branży win i wódek wolny od wojskowości ze znajomością podrzutowania potrzebny zaraz — Zgłoszenia Kurjer zdw 68 196

Humor zagraniczny

Ona: To jest „Śmierć Zygryfda”.
On: Wcale o tem nie wątpię!

Przedpłata na listopad 1929 r. za oba wydania razem wliczenie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. z 4.00 w agencjach w mieście z 4.50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu z 4.70 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesiąc: ie z 4.88, kwartalnie z 14.58, pod opaską w Polsce z 9.00 pod opaską w innych krajach z 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeskód w zakładzie, strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potoczem. 240 gr. od 1-lamowego milim. dnia porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10. w dni przedświat do godz. 9 przed połudn. Drobne ogłoszenia słowo napis w (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawian a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 1.9.